

yasa

Sayı: 19 Ekim 2008

04 kısa kusa 06 mekan: Akaretler 08 trend: Spice Market 10 tarih: İpek ve Baharat Yolu 12 mimari: Mahmut Anlar
16 yaşam rehberi: Adnan Saygun 18 söyleşi: Hanzade Doğan Boyner 22 sektör: tarım 24 söyleşi: Tuğrul Selçuk
28 söyleşi: Hamdi Çiftçiler 30 tasarım: Mehmet Erkök 32 resim 34 sanat: Burhan Doğançay
36 yaşam rehberi: Nuri İyem 40 bilim: Doç. Dr. Sezen Arat 44 iklim: Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu
46 edebiyat: Sedef Ecer 48 yeşil yaşam 50 yaşam rehberi: Sedat Hakkı Eldem 52 söyleşi: Azer Bortaçına
56 yaşam rehberi: Aşık Veysel 58 müzik: Prof. Dr. Cana Gürmen 60 söyleşi: Zeynep Alemdar
64 yaşam rehberi: blue jean 66 spor: Bülent Gökütuna 70 sinema 72 kitap: 74 Yaşar kısımlar 76 english summaries

Yaşar

PINAR

yeni
ambalaj!

*İçinde
yaşam var.*

*Pınar Yaşam Pınarım[®], doğal mineralli su,
Pınar markası kalite güvencesiyle Türkiye'nin
en modern su tesislerinde kaynağındaki
doğal yapısı bozulmadan, mineral dengesi
değiştirilmeden, hijyenik koşullarda
şişeleniyor.*

*Sahip olduğu mineral değerleri ve lezzeti
Pınar Yaşam Pınarım[®]'ı, siz, aileniz ve
tüm sevdikleriniz için
en sağlıklı ve keyifli içecek haline getiriyor!*

Detaylı bilgi için:

444 76 27
pınar

Başarıya giden yolda güvenin önemi

Günümüz rekabet ortamında, iş dünyası ve makro ekonomiler başarıya giden yolda en önemli olgu olarak "Güven"e odaklanmakta...

Son günlerde okuduğum ve beni çok etkileyen Stephen R. Covey'in "The Speed of Trust" isimli kitabı "güven" in iş dünyası ve ilişkilerde ne kadar önemli bir değer olduğunu vurgulamakta. Bu yazımda kitaptan edindiğim bazı temel olgular ve ana fikirleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Güven; bireyi, ilişkileri, organizasyonları hatta ekonomileri ve ulusları olmadığı takdirde yok etmeye, en başarılı marka ve kurumları da başarısızlığa sürüklemeye götürebilecek çok güçlü bir değer olarak karşımıza çıkmakta. İnsan ilişkilerinde, aile hayatında,

ven ile organizasyonlar ve markalar gerçek değerlerine ulaşmakta.

Düşük güven üzerine kurulu ilişki ve organizasyonlarda ise süreçler çok daha yavaş ve maliyetli yaşanmakta. Gelişim hızı ise oldukça imkansız. Güven kaybı ile başlayan süreçte kuşku, sürtünmeler, acabalar, suçlamalar ve bunların getirisi olan çatışmalar ve hayal kırıklıkları oluşmakta ve bunlar iş süreçlerinde verimi olumsuz yönde etkilemektedir. İş odağını dağıtan bu tür süreçlerde de kurumların performanslarının düştüğü gözlenmektedir. Güven; bir kez kaybedildiğinde inşa edilmesi neredeyse imkansız bir değer... Bu yüzden inşası kadar korunması da önemli...

Yaşar Topluluğu markalarına ve kurum ima-

Artık hiçbir kurum, küresel gelişmelerden ve bu değerlerden uzak kalma lüksüne sahip değil. Gelecekte de var olabilmek için markalarımıza ve Yaşar Topluluğu'na duyulan güveni gelecek nesillere de taşımamız.

topluma mal olmuş kişilerde ve pek çok şirket ve markada görüyoruz ki güven; inanamak için birincil önem taşımakta. Güven kaybı ise geri dönüşü olmayan hasarlara ve neticelere yol açmakta.

İstikrarlı ve hızlı bir büyümeden söz etmek için güvene odaklı organizasyon yapılarına ihtiyaç vardır. Büyüme ve büyüme hızının anahtarı bu değerden geçmekte. Organizasyonlarda lidere ve yöneticilere duyulan güven, hızlı büyüme, yüksek verim ve başarıyı getirmekte. Performansın en tepe noktaya ulaşması için çizilecek olan yol haritasında da organizasyonların bu değere sahip olması ve koruması önem kazanmakta.

Güven, inşa edilebilir, sürdürülebilir ve ölçülebilir nitelikte olduğu sürece şirketlere ivme kazandırmakta... Güven; düşük maliyetli ve hızlı başarı hikayeleri yaratmakta... İnanmak, güven ile oluşan ve pek çok süreci hızlandıran bir olgu. Lidere güven, organizasyon ve ekiplere güven, markaya olan gü-

jina duyulan güven ile bu yıl 63. yılını doldurmaktadır. Güven üzerine kurulu ilişki ve organizasyon yapıları ile geleceğe daha emin adımlarla ilerleyebileceğinin bilincinde. Şirketlerimizi ve markalarımızı geleceğe taşımak en önemli hedefimiz. Artık hiçbir kurum, küresel gelişmelerden ve bu değerlerden uzak kalma lüksüne sahip değil. Gelecekte de var olabilmek için markalarımıza ve Yaşar Topluluğu'na duyulan güveni gelecek nesillere de taşımamız. Doğal kaynakları verimli kullanarak, sürdürülebilir kalkınmaya ve kurumsal sosyal sorumluluğa önem vererek istediğimiz hedeflere ve başarı hikayelerine ulaşabileceğimizi biliyoruz.

Güven, her alanda kıymetli bir olgu, başarının temel anahtarı... İnşası ve korunması için herkes üstüne düşeni yapmalı...

Yaklaşan Şeker Bayramı vesilesiyle herkesin bayramını kutlarım.

Sevgi ve Saygılarımla,

yaşa

Yaşar Holding A.Ş. Adına Sahibi
Feyhan Yaşar Kalpaklıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Yaprak Özer

İçerik ve Tasarım Uygulama
indeks

indeks İçerik-İletişim Danışmanlık
Kore Şehitleri Cad. No:28 Atılım İş Merkezi
K:4 D:4 Zincirlikuyu-İstanbul
Tel: 0212 347 70 70 Faks: 0212 347 70 77
e-mail: indeks@indeksiletisim.com
web: www.indeksiletisim.com

06

08

10

12

18

46

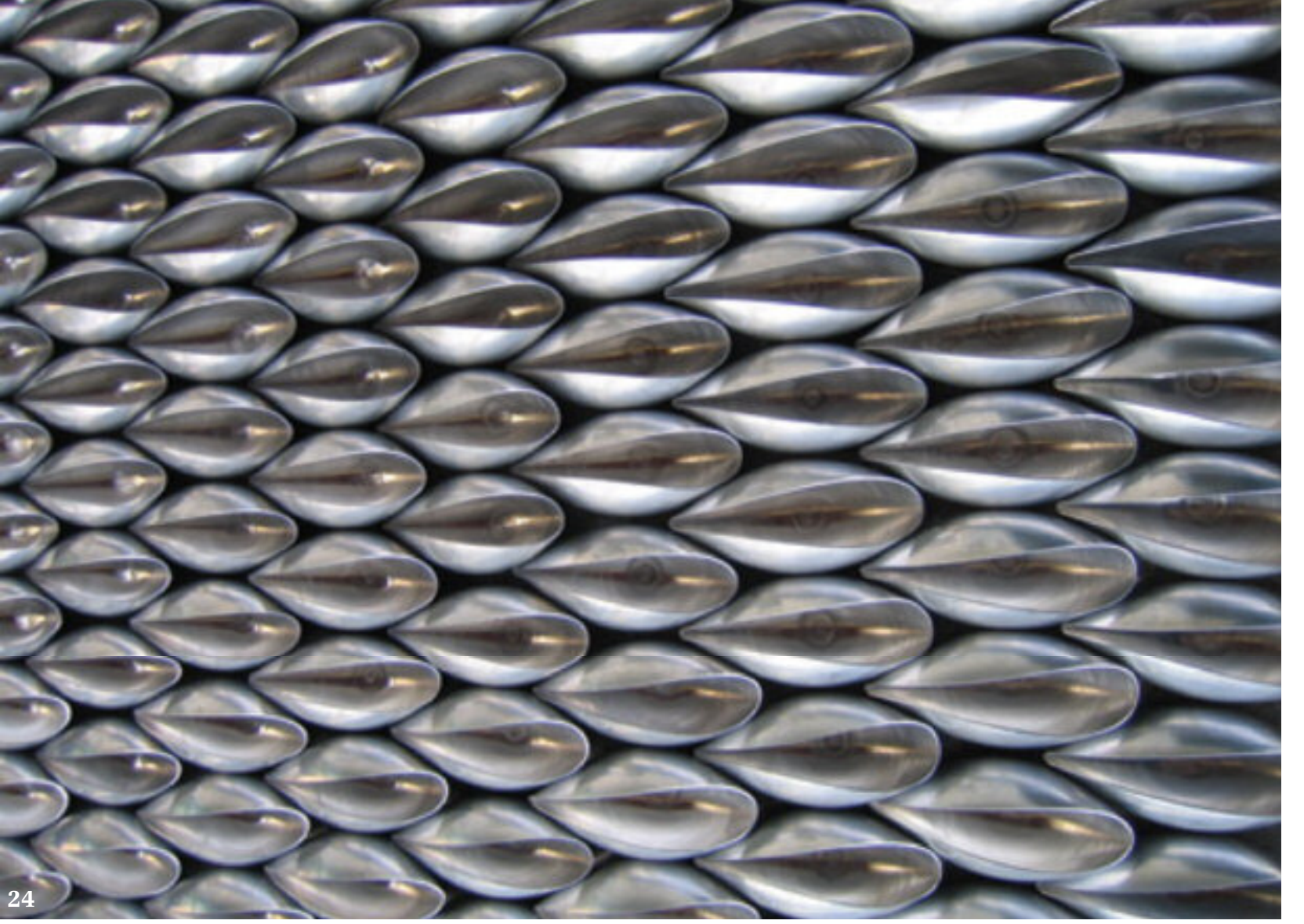
52

60

66

24

Yazı İşleri**Yayın Direktörü:** Fülâyet Yaşar**Editörler:** Berrin Türkmen, Taner Gezer,
Umut Bavlı**Haber Merkezi:** Esra Melek Yiğitsözlü,
Batur Fatih İhan, Nazan Şahitoğlu**Katkıda Bulunanlar:** Şervan Adar Avşar, Mert
Gezgin, Lale Sinem Erdem, İsmail Polat**Görsel Yönetmen**

Esen Ataman Kürklü

Grafik Tasarım

Serkan Bengin, Emre Ergül

Fotoğraf: Dianet

Özgür Güvenç

Teknik Koordinasyon: Çağlayan Bayroğlu**İdari İşler:** Özge Yurtseven**Baskı**

Stil Matbaacılık

İbrahimkaraoğlu Cad.

Yayınlar Sk. No: 5 Stil Binası

Seyrantepe/İstanbul

Telefon: 0212 281 92 81

Yayın türü

Yerel-Süreli-3 Aylık

Dergi Yönetim Yeri

Yaşar Holding A.Ş. İstanbul Temsilciliği

Setüstü Kabataş No: 23 İstanbul

Telefon: 0212 251 46 40**Faks:** 0212 244 42 00**e-posta:** yasadergi@yasar.com.tr

"Yaşar" Dergisi'nin içerik ve tasarımı İndeks İçerik İletişim Danışmanlık tarafından yaratılmış olup, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası kapsamında eser olarak koruma altındadır. "Yaşar" Dergisi'nde yayınlanan yazı ve fotoğrafların yayma hakkı ve "Yaşar" markası ve logosu Yaşar Holding A.Ş.'ye aittir. Kaynak gösterilse dahi, hak sahiplerinin yazılı izni olmaksızın ticari amaçlarla kullanılamaz. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların kişisel görüş, yorum ve tavsiyelerini içermektedir. İndeks İçerik İletişim Danışmanlık veya Yaşar Holding A.Ş., yazılarda yer alan bilgi, görüş ve tavsiyeler nedeniyle doğabilecek maddi veya manevi zararlardan hiçbir şekilde sorumlu değildir.

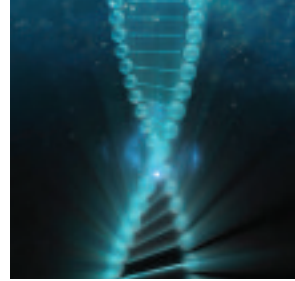
28

30

34

40

44

04 kısa kısa 06 mekan: Akaretler 08 trend: Spice Market 10 tarih: İpek ve Baharat Yolu 12 mimari: Mahmut Anlar 16 yaşam rehberi: Adnan Saygun
18 söyleşi: Hanzade Doğan Boyner 22 sektör: tarım 24 söyleşi: Tuğrul Selçuk 28 söyleşi: Hamdi Çiftçiler 30 tasarım: Mehmet Erkök 32 resim
34 sanat: Burhan Doğançay 38 yaşam rehberi: Nuri İyem 40 bilim: Doç. Dr. Sezen Arat 44 iklim: Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu 46 edebiyat: Sedef Ecer
48 yeşil yaşam 50 yaşam rehberi: Sedad Hakkı Eldem 52 söyleşi: Azer Bortaçına 56 yaşam rehberi: Aşık Veysel 58 müzik: Prof. Dr. Cana Gürmen
60 söyleşi: Zeynep Alemdar 64 yaşam rehberi: blue jean 66 spor: Bülent Göktuna 70 sinema 72 kitap 74 Yaşar kısımlar 76 english summaries

Son 25 yılın en iyi filmleri

Her yıl yüzlerce yeni filmin gösterime girdiği dünya sinemasının genişleyen ve yenilenen yüzüne ayak uydurmak için ünlü Entertainment Weekly sitesi son 25 yılı baz alarak yeni bir liste oluşturdu.

100 filmin yer aldığı listenin başında Quentin Tarantino'nun kült filmi Pulp Fiction yer alıyor.

Onu Peter Jackson'ın Yüzüklerin Efendisi Üçlemesi ile Titanik izliyor.

Listede Matrix 12. sırada gösterilirken Schindler's List 21., Casino Royale 19., Memento 23. sıralarda yer aldılar. Diğer kategorilere gelince... En iyi film posterleri olarak Kuzuların Sessizliği gösterilirken TV dizilerinden A Takımı'nın müziği en iyi TV dizisi müziği seçildi. The Simpsons ise güçlü rakipleri The Sopranos ile Seinfeld dizilerini geride bırakıp en iyi TV şovu dalında birinci oldu.

Müziklerde ise Prince'in Purple Rain adlı albümü en iyi albüm, Cormac McCarthy'nin The Road adlı romanı da en iyi kitap olarak listede yerini aldı.

25 yılın en iyi filmlerinde ilk 10

1. Pulp Fiction (1994)
2. Yüzüklerin Efendisi Üçlemesi (2001-2003)
3. Titanik (1997)
4. Mavi Kadife (1986)
5. Oyuncak Hikayesi (1995)
6. Er Ryan'ı Kurtarmak (1998)
7. Hannah ve Kızkardeşleri (1986)
8. Kuzuların Sessizliği (1991)
9. Zor Ölüm (1998)
10. Moulin Rouge (2001)

Saç ve ekonomi ilişkisi

Ekonomistlerin yeni geliştirdiği bir teoriye göre dünya ekonomisinin artan enerji ve gıda fiyatları nedeniyle zor günler geçirdiği günümüzde, ekonominin geleceği ile ilgili beklentileri kadınların saçına bakarak anlamak mümkün. Buyurun buradan yakın...

Biz eskiden kadınlar eşlerinden, sevgililerinden ayrıldıklarında hemen kuaföre koşarlardı bilirdik ama...

Bu yeni teori şöyle açıklanıyor: Uzun saçın bakımı zor ve belli bir bütçe gerektiriyor. Oysa dünyadaki ekonomik gidişat kötüleştiğinde bundan doğal olarak kişisel harcamalar da etkileniyor ve kadınlar da harcamalarını kısmak durumunda kaldıkları dönemlerde saçlarını kısaltıyor.

Saç kesimi teorisi ABD'li ünlü ekonomist George Taylor'ın "etek boyu endeksi" ile de benzerlik gösteriyor. Taylor'a göre borsaların yükseldiği dönemlerde kadınların etek boyları kısalıyor. Ekonominin kötü gittiği dö-

nemlerde ise etekler yere kadar iniyor. Japonya'da kadınlar ekonominin iyi gittiği dönemlerde saçlarını uzatıyor, kötü gittiği dönemlerde ya da beklentilerin kötü olduğu dönemlerde ise kısa saç modellerini daha çok tercih ediyor.

Uzun saç ekonominin barometresi

Kao Corporation isimli kozmetik firmasının yaptığı bir anketin sonuçlarına göre de kadınların saç uzunluğu ülke ekonomisinin barometresi olabilir.

Cambridge Üniversitesi'nde kültürel ekonomist olarak görev yapan ve The Consumption of Beauty (Güzellik Tüketimi) kitabının yazarı olan Susanna Sallstrom-Matthews da "İnsanlar ekonomik durgunluk dönemlerinde daha az şeyle mutlu olmayı becerebiliyor. Ayrıca bu dönemlerde görsel şeylerden de daha çok zevk alıyorlar. Kısa saç masrafsız ve farklı modellere girebiliyor" diyor. Yani tüm bunlardan ne anlıyoruz? Ekonomik sıkıntı dönemlerinde kadınlar ilk iş görünümünü değiştiriyor...

Bu evler bir alem

Bilindik ev biçimlerinden sıkılanlar birbirinden ilginç biçimlerdeki evlerde oturuyorlar. Uçak, ananas veya ayakkabı biçiminde bir evde yaşamayı düşünür müsünüz?

Uçak ev - Nijerya

İlk görenler eve bir uçak çarptı ve orada öylece kaldı zannediyor ama durum tabii ki böyle değil. Sait Cemal adlı Nijeryalı gezmeyi çok seven eşi için böyle bir ev yaptırarak gezemediği zamanları telafi etmesini istemiş.

Ananas ev - İskoçya

Sıcak ülke meyvesi ananas egzotikliği çağırıştırır. Bu evin sahibi IV. Dunmore Kontu da öyle düşünmüş. 1761 yılında yaptırdığı evinin yeni yeni İngiltere topraklarına gelen ve çok sevilen ananasa benzemesini istemiş.

Kuç ev - Idaho / ABD

Dennis Sullivan ve Frances Conklin çok sevdikleri köpeklerinin anısına bu evi yaptırmışlar. Beagle cinsi köpek biçimindeki ev isteyene kiralanabiliyor.

Otomobil ev - Avusturya

Herkesin sevgilisi Vosvos biçimindeki ev Alman mimar Mark Vogreiter tarafından inşa edilmiş. Ev, elektrik ve

su harcamaları açısından ekonomik ancak kirası aylık 2 bin 500 Euro.

Deniz kabuğu evi - Meksika

Yalnızca beyaz malzemelerin kullanıldığı ev, Mujeres Adası'nda. İçinden her an bir denizkızının çıkacağı izlenimini veren evde yine de geleneksel mimari öğelere yer verilmiş. Bazı aylarda kiraya verilen evin isteklisi çok...

Ayakkabı ev - Pensilvanya / ABD

Ayakkabı Büyücüsü olarak da adlandırılan Mahlon N. Haines, 1948 yılında bu evi kendi reklamlarında kullanmak üzere inşa ettirmiş. Haines öldükten sonra ev satılmış, el değiştirmiş ve dondurmacı bile olmuş. Sonunda tekrar ailenin mülkiyetine geçen ev, turistlerce gezilebiliyor.

Fiçi ev - Michigan / ABD

1926 yılında Şikago'daki Cooperage Şirketi, ürettikleri salatalık turşularının tanıtımında kullanmak üzere bu evi inşa ettirmiş. Ev halka açık, giriş bedava. Ancak içerideki turşulardan para alınıyor.

Uzay gemisi - Tennessee / ABD

1970'lerde yapılan ev, belli ki o zamanlar çok ünlü olan

Uzay Yolu dizisinden esinlenilerek yapılmış. Zamanında 21. yüzyılın evi olarak adlandırılan bu yapı dört ayakla destekleniyor. Özellikle gece ışıklar yandığında gerçekten uzay gemisine benziyor.

Tekne evler - Kaliforniya / ABD

Tekne evlerde yaşamak çok yaygın. Ama bir evi tekne biçiminde inşa edip içinde yaşamak çok görülen bir şey değil. 1900'lerin başında deniz sevdalısı biri tarafından inşa ettirilen evler, yakın zamanda müzeye dönüştürülecek.

En şık erkekler

Christian Bale

Lupe Fiasco

Fabio Capello

Barack Obama

Yılsonuna yaklaştıkça birbirinin peşi sıra hemen her alanda yılın en iyileri listeleri yapılıyor. Bu kez Esquire Dergisi, dünyanın en iyi giyinen 10 erkekini belirledi.

Siyasetçiden aktöre, işadamından televizyon programcısına kadar dünyada göz önünde olan ve en iyi giyinen erkekler kimler peki?

1. Christian Bale - Aktör
2. Lupe Fiasco - Grammy ödüllü rap şarkıcısı
3. Jeremy Paxman - BBC'nin gece haberleri sunucusu
4. Fabio Capello - İngiliz futbol direktörü
5. Stuart Rose - Marks and Spencer'in patronu
6. Barack Obama - ABD'nin demokrat başkan adayı
7. Prince Michael - İngiltere Kraliçesi'nin kuzeni, Kent kralı
8. David Mayer de Rothschild - Çevreci
9. Tobias Meyer - Sotheby's'in açık artırma uzmanı
10. Lapo Elkann - İtalyan endüstrici

En iyi tasarımcılar

ABD Moda Tasarımcıları Akonseyi geçtiğimiz günlerde 2008 Ödülleri'ni dağıttı. İşte ödül kazananlar...

Yılın Kadın Giyim

Tasarımcısı: Francisco Costa

- Calvin Klein Koleksiyonu

Yılın Erkek Giyim

Tasarımcısı: Tom Ford

Yılın Aksesuar Tasarımcısı: Tory Burch

Swarovski Kadın Giyim Ödülü: Kate ve Laura

Mulleavy- Rodarte için yaptıkları

Swarovski Erkek Giyim Ödülü: Scott Sternberg

Swarovski Aksesuar Ödülü: Philip Crangi

Yılın Kadın tasarımcısı ödülü Francisco Costa'nın bu yıl aldığı üçüncü ödül. Ünlü tasarımcı Nisan'da 2008 Spirit of Design ödülünü, Mayıs'ta da 2008 Mortimer C. Ritter ödülünü almıştı.

Francisco Costa

İstanbul'un yüzük taşı

Pek çokları tarafından dünyanın en güzel kenti olarak tanımlanan İstanbul, binlerce yıllık geçmişi, semtleri, sarayları, kiliseleri, camileri ve tarihi evleriyle hem göze hem de ruha hitap eden bir kent. Hayata dair tüm renklere sahip. Geçmişten günümüze kurduğu köprülerle göz alıcı.

Akaretler Sıraevleri ise İstanbul'un tarihine tanıklık eden en önemli mekanlardan biri. Bir tarih abidesi. Uzmanların konumu nedeniyle tanımadığı gibi İstanbul'un yüzük taşı. Yenilenen yüzüyle ise İstanbul'un en büyük, Avrupa'nın ikinci en büyük kentsel ölçekli yenileme projesi.

Dünden bugüne

Akaretler Sıraevleri'nin inşasına Sultan Abdülaziz'in emriyle, Osmanlı döneminin ilk toplu konut projesi olarak 1875 yılında başlanır. Sultan Abdülaziz, bu binaların bir bölümünü Dolmabahçe Sarayı'nda görevli memurların oturması için lojman olarak düşünür, kiraya verilecek diğer dairelerin gelirini de Kağıthane'deki Azizye Camii'ne vakfeder.

Akaretler, başta Dolmabahçe Sarayı olmak üzere 19. yüzyıldaki pek çok Osmanlı eserinde imzası bulunan, ser mimar-ı devlet unvanına sahip Sarkis Balyan'ın imzasını taşır. Balyan, bugün Beşiktaş'ta Süleyman Seba ve Şair Nedim caddeleri olarak bilinen farklı eğime sa-

hip iki yolu, mimari açıdan değerlendirir ve balkonlar, cumbalar, kat silmeleri gibi yapısal öğeleri art arda yineleyerek elde ettiği ritimle, sokak mekanlarını görkemli bir perspektife dönüştürür.

138 konuttan oluşan Akaretler'de saray ağaları, ordu mensupları, üst düzey görevliler konaklamaya başlar. Daha sonra ihtiyaçtan fazla yapılan evler kiraya verilmeğe başlanır. Bölgenin adı da buradan gelir. Kelime anlamı kira getiren mülk olan akar'dan yola çıkılarak bölge, kira getiren bir yer olduğu için Akaretler olarak adlandırılır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım ve kız kardeşi Makbule Hanım burada yaşar. Osmanlı döneminin ünlü saray ressamı Fausto Zonaro da Akaretler'i mesken tutar. Akaretler, 19. yüzyılın prestijli bir mekanı olarak nam salar, dönemin pek çok ünlüsüne

ve olayına ev sahipliği yapar. Öyle ki Atatürk de Kurtuluş Savaşı zamanında bir süre burada kalır ve söylemenlere göre savaşın planlarını burada hazırlar.

Kazanırken kaybetmek...

Kazanırken kaybetmek, belki de İstanbul'un şanıdan. Son olarak stil gurusu Tyler Brule'nin yeni yaşam dergisi Monocle'ın "Dünyanın en yaşanması 25 kenti" unvanını kıl payı kaçırmaması da bunun en yakın örneklerinden. Dergi İstanbul'u "winning losers" arasına aldı, yani İstanbul'u kazanması gerekirken kaybeden kent olarak seçti.

İstanbul böyle iken semtleri için de farklı bir kaderden söz etmek pek mümkün değil. Akaretler, 19. yüzyılın prestijli semtiyken 1960'lardan sonra büyümesini kaybeder. Köhne, terk edilmiş bir hal alır. Ta ki 1995 yılına kadar... 1995 yılında Osmanlı döneminin bu önemli semtinde, bu önemli sıraevlerinde apart otel yapımına yönelik bir yenileme çalışması başlar.

Lüksün merkezine yolculuk

Akaretler Sıraevleri'nin mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir. Net Holding, bu evleri yap-işlet-devret modeliyle kiralar ve 1995 yılında Atatürk Müzesi, ofis, apart otel, otel, mağazalar ve otopark kompleksinden oluşacak yenileme projesine başlar. Projenin ilk etabı sayılan A Blok 1998 yılında bitirilir; dış cepheler orijinal-

Dünyanın en lüksü W Hotel

Akaretler'de 1 Nisan 2008'de açılan W İstanbul Hotel, tüm dünyada en hızlı büyüyen lüks otel zinciri W Hotels Worldwide'ın Avrupa'daki ilk oteli. W İstanbul'da birçoğu kendi bahçelerine sahip suit ve dubleks suit odaların da yer aldığı toplam 137 oda bulunuyor.

W otelleri uluslararası Starwood Hotels and Resorts zinciri bünyesinde yer alan markalardan biri. Dünyanın en lüks otel zincirlerinden biri olan Starwood, Sheraton otellerinin de sahibi.

W markası ile Avrupa, Ortadoğu ve Afrika bölgelerinde dört büyük tesis daha yapmayı planlayan Starwood, dünya genelinde 20 adet W otele sahip. İstanbul Akaretler'deki W İstanbul, Barselona, Atina, Doha ve Dubai ile birlikte bölgedeki beşinci otel. Şirket, W Hotel ile zengin gençleri hedefliyor.

İstanbul'daki tarihi Akaretler Sıraevleri modern bir dokunuşla yeniden tasarlandı. Osmanlı döneminin ilk toplu konut projesi, 133 yıllık Akaretler Sıraevleri bugün İstanbul'un en büyük, Avrupa'nın ikinci en büyük kentsel ölçekli yenileme projesi olarak bir kez daha cazibe merkezi olarak yükseliyor.

lerine sadık kalınarak sağlamlaştırılır, iç mekanlar da fonksiyonlarına uygun olarak yeniden düzenlenir.

Ancak finansman sorunları nedeniyle restorasyona ara verilir. Mülkiyet Net Holding'den önce Garanti Bankası'na geçer, 2005 yılında da işadamı Serdar Bilgili tarafından satın alınarak projeye tekrar başlanır. Ve lüks tüketimin yeni merkezi, 75 milyon Dolar bedelle 19 Mart 2008 yılında resmi bir açılışla doğar.

En büyük proje

Akaretler yenileme projesi İstanbul'un en büyük, Avrupa'nın ise ikinci en büyük kentsel ölçekli projesi. Bugün yenilenmiş haliyle 55 bin metrekarelik Akaretler'de, farklı büyüklükte 56 rezidans, 34 mağaza, 450 araç kapasiteli otopark, aralarında New York'tan sonra ilk şubelerini İstanbul'da açan Spice Market'in de yer aldığı altı restoran ve dünyanın en lüks otel zinciri W Hotel bulunuyor.

Marc Jacobs, Lanvin, Sergio Rossi, Marni, Alberta Ferretti, Berluti, Corneliani, D-Squared, Akaretler'de açılan dünyaca ünlü mağazalar. İstanbul'da yaşayan ya da İstanbul'a uğrayan üst gelir grubundaki yerli ve yabancıların Paris, Londra, Roma, New York, Madrid, Münih gibi kentlerden sonra artık İstanbul durağı da var. Tarihi dokunun korunmaya çalışıldığı Akaretler'de alışveriş yapmak da bir nevi tarihte yolculuk.

Yenilenen semtte mağaza kiralari, metrekareye göre 100 Euro ile 120 Euro arasında değişiyor. Özellikle uluslararası şirketlerin tercih ettiği ofis alanlarının çoğu kiralanmış durumda. 45 ile 450 metrekare arasında değişen ofislerin kiralari metrekare başına 35 Euro'yu buluyor.

Rezidanslar 49 yılına kiralanıyor

Akaretler Sıraevleri'nde 11 bin metrekare alana yayılan 56 rezidans doluluk oranı şu an için yüzde 85. Rezidanslar uzun dönem kiralama yöntemi kapsamında 5 yıldan 49 yıla kadar kiralanabiliyor.

Ağırlıklı olarak yerli ve yabancı işadamları ile sanatçıların ilgi gösterdiği rezidanslar bahçeli daireler, çatı dubleksleri, stüdyo ya da tek katlı farklı büyüklükteki dairelerden oluşuyor. Rezidanslar W Hotel'den temizlikten güvenliğe kadar her konuda hizmet alabiliyor. Ayrıca evlerini W Hotel tarzında döşetenler istedikleri zaman bu evleri W Hotel'e otel odası olarak kiraya vererek gelir elde edebiliyor.

En uzun aydınlatma

Akaretler Sıraevleri'nin her detayında olduğu gibi ışıklandırmasında da özel bir çalışma yapıldı. Proje, 640 metrelik cephesi ile dünyadaki en uzun kesintisiz aydınlatılan tarihi mimari cepheler arasında yer almaya aday. Mekanın aydınlatma tasarımı tarihi değerler ile günümüz değerlerini birleştiriyor. Bu nedenle projenin ana

teması "geçmişe modern bir dokunuş". Bu tema, devamlılık sağlayacak bir tasarım ve altyapı anlayışından yola çıkılarak oluşturuldu. Tasarımda konseptte bağlı mimari ve estetik kaygıların yanı sıra uzun süreli verimlilik, işletim ve bakım kolaylığı da ön planda tutuldu.

Belli yol aydınlatma hesapları ve kriterleri ile geliştirilen tasarımda, aynı zamanda eğimden dolayı iç mekanlara ışık girmesini önleyecek yükseklikte ve güçte dekoratif direkler de kullanıldı. Binaların kapı önlerini vurgulamak için de özel olarak ışıklı kapı numaraları tasarlandı.

Akaretler'de Atatürk Müzesi

Akaretler'in bir de Atatürk Müzesi var. B Blok 36 numaralı ev, Atatürk'ün annesinin ve kız kardeşinin 1,5 yıl boyunca yaşadıkları yer. Yenileme projesinde bu ev de Atatürk Müzesi olarak düzenlendi.

Bu arada Osmanlı döneminin ünlü saray ressamı Fausto Zonaro da unutulmadı. Oryantalist bir tutkuyla 1891'de İstanbul'a gelen ve 1896'da saray ressamlığına atanan Zonaro, Akaretler'de yaşadığı evi aynı zamanda atölye olarak değerlendirmişti. 19 yıl boyunca İstanbul'u tuvaline aktaran Zonoro'nun evi, dönemin diploması ve sanat çevrelerinin en gözde mekanlarından biriydi. Yenilenen Akaretler'de, ressamın bir süre yaşadığı bölümde ve otellerin genelinde onun çalışmalarından oluşan tematik iç düzenlemeler yer aldı.

Modern Baharat Pazarı

Göktuğ Özdemir

Yemek önemli bir kültür olayı. Yemek kültürü bir ülkenin tarihi, insanları, yaşam biçimi, ekonomisi hakkında fikir veren ve son yıllarda küreselleşmeden nasibini fazlasıyla alan bir olgu. İstanbul birbiri peşi sıra gelen yabancı restoran ve zincirleriyle yemek kültürü cenneti olmaya aday.

Konumuz, Baharat Pazarı olarak anılan, New York'ta kapısında kuyruklar oluşturan popüler mekan Spice Market. Spice Market'in yeni mekanı gerçek Baharat Pazarı: Akaretler. Tarih, geçmiş, şimdiki zaman, gelecek, trend, kültür, alışkanlıklar ve farklı tadlar hepsi bir arada.

Rivayete göre geçmiş zamanlarda baharatı bol olanın gücü de fazla olurmuş. Özellikle karabiber zula-nız dolup taşıyorsa, gücünüz de sınır tanımazmış. Günümüzde kullandığımız onca baharat, geçmişte Doğu'dan Batı'ya birçok etki yaratmış. Batı'nın sonradan keşfettiği bu lezzet tohumları, kıtalararası iletişim açısından hala büyük bir güce sahip ama bu kez rüzgar tersten, Batı'dan Doğu'ya doğru esiyor.

Spice Market, ünlü Fransız şef Jean Georges Vongerichten'in yarattığı konsept restoran. New York'tan

sonra ilk şubesi 10 Nisan'da Akaretler'deki W Hotel içinde açıldı.

Jean Georges, New York'taki Spice Market'ı açarken Uzakdoğu'daki sokak aşçıların lezzetli yemeklerini, Batı insanının damak zevkine göre tatlandırmış. Beğendiği sokak yemeklerinden ilham almış ve bol baharatlı yemekler eşliğinde "Aile Yemeği Tarzı" (Family

Style Dining) konseptini oluşturmuş. İstanbul'da da uygulanan konsept şu anlama geliyor: Sipariş verilen yemekler masanın ortasına konuyor ve konuklar bu yemekleri kendi aralarında paylaşıyor. İnsanın kendisini evinde hissetmesi ve rahat olması amaçlanıyor.

W Hotel Genel Müdürü Göktuğ Özdemir mekanın, konseptiyle uyumlu detaylarını anlattı.

Spice Market New York'tan sonra yurtdışında ilk kez Türkiye'de, İstanbul'da açıldı, neden İstanbul seçildi? W Hotel'in sahibi olan Starwood Hotels & Resorts zinciriyle Spice Market'in sahibi şef Jean Georges Vongerichten ortak bir çalışma içindeler. Şef, burayı tanımak için İstanbul'a geliyor. Gerçek baharat pazarı yani Mısır

Şef Jean Georges kimdir

Fransız bir aileye mensup olan Jean Georges 16 yaşında aşçı olmaya karar verir ve ailesinin itirazlarına karşın bir otelin mutfağında çırak olarak işe başlar. Zaman içinde işi öğrenir, aşçılığa yükselir. 90'lı yılların New York'unda Michael Jackson'ın çok ünlü olduğu dönemde prodüktörü Phil Suarez, sık sık Jean Georges'un çalıştığı otelin restoranına gider. Jean Georges bir gün ona lokanta açmak istediğini söyleyince, Suarez derhal cebinden defterini çıkarır ve 200 bin Dolar'lık bir çek yazar. Ne kontrat ne de imzalı bir kağıt ister. Böylece Jean Georges, 1991'de kağıt masa örtüleriyle servis yapan ilk restoranı Jojo-Bistro'yu açar. Bu arada sık sık Uzakdoğu ülkelerini ziyaret eder ve orada edindiği bilgileri Batı'ya özgü yorumlar. Yükselişi de böyle olur.

Spice Market, şefin tek restoranı değil. Dünyanın her yerinde kendi kitlesini yaratmış restoranları var. Şef, bugüne kadar gastronomi dünyası tarafından pek çok ödüle layık görüldü. Aşçılık ve yemek kültürüne getirdiği yeni standartlar ve vizyonuyla dünyanın önde gelen gurmeleri tarafından dahi olarak nitelendiriliyor.

İnsanın binlerce yıllık serüveninde en temel gereksinmesi oldu yemek. Savaşlar çıkardı, kültürler yarattı, ticaret rotaları açtı. En çok da tarihi gelişmeleri anlattı. Akaretlerin yeni yüzünü temsil eden Spice Market modern baharat pazarı olarak bu duruma iyi bir örnek.

Çarşısı'nın bulunduğu İstanbul'a aşık oluyor. Böylece İstanbul Spice Market için çalışmalar başlıyor.

Akaretler'de yer almanın ayrıcalığı nedir?

Akaretler, İstanbul'un günlük yaşantısına değer katıyor, insanlarla özel bir bağ oluşturuyor. Parmakla gösterilen bir bölge. Spice Market olarak da gelen tepkilerden oldukça memnunuz.

Müşteri kitlesi olarak tek hedefiniz AB grubu mu?

W Hotel'in sahip olduğu kitleye, yani lüks seven bir kitleye hitap ediyoruz. Tabii ki AB grubunu hedefliyoruz ama kesin ayrımlarımız yok. Kendini iyi hissedecek herkes rahatlıkla buraya gelebilir. Müşteri portföyünün yüzde 75'ini Türkler, yüzde 25'ini ise yabancılar oluşturuyor. Öğle yemekleri için hazırlanmış olan özel menüler özellikle yakın çevredeki şirketlerin iş amaçlı ya da kişisel seçimleri, özel ağırlamaları için yoğunlukla tercih ediliyor. Yalnızca özel günlerde tercih edilen bir mekan değil de sıklıkla ziyaret edilen bir mekan olmak istedik. Herkes gelip bu sıcaklığı, bu lezzetleri tadabilsin diye de uygun fiyatları tercih ediyoruz.

Mutfağınızın özellikleri neler?

Şef Jean Georges Türkiye'ye gelerek özel bir menü hazırladı. New York'taki yemekler baz alınarak birtakım adaptasyonlar yapıldı. Bizim tatlarımıza uygun alternatifler yaratıldı. Ayrıca ülkemize özgü ürünlerle de yeni

lezzetler menüde yer alıyor. Şefin kendi kuralları ve tarifleri var ve her şey bire bir reçetesine uygun şekilde yapılıyor. New York'taki restoranla da aramızda sıkı bir iletişim var. Bizden eğitim için oraya gidiliyor; oradan eğitim için buraya geliyorlar.

Mutfakta kullanılan malzemelerin tamamı Türkiye'den mi alınıyor?

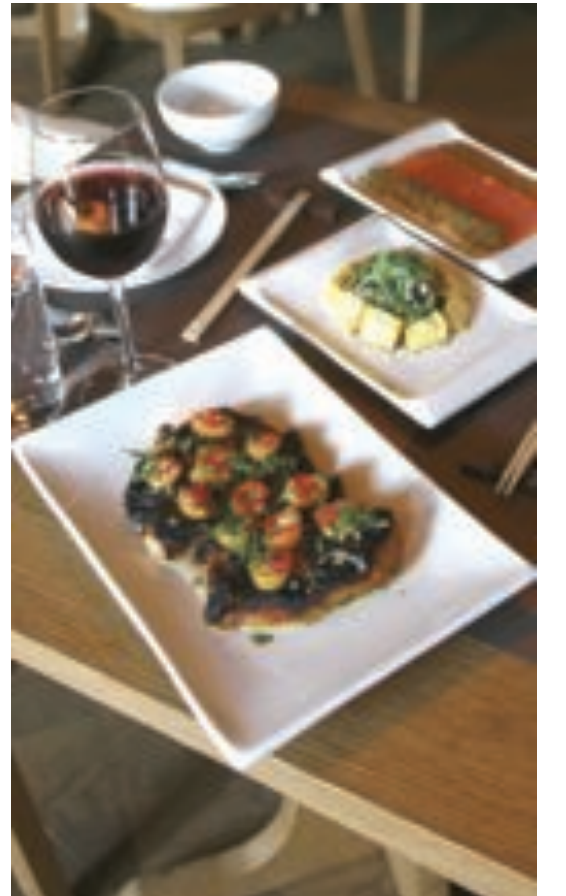
Yemeklerde kullanılan malzemelerin taze olması bizim için en önemli kriter. Bu nedenle özellikle yerel ürünleri kullanıyoruz. Etlere, balıklara hepsi Türkiye'den temin ediliyor. Tazelik ancak bu şekilde sağlanabilir. Baharatlar tabii ki şefin özel tercihiyle her defasında Mısır Çarşısı'ndan seçiliyor. Yalnızca bazı özel soslar Uzakdoğu'dan geliyor.

En çok tercih edilen yemeğiniz hangisi?

Karabiberli karides. İçecekleri de Jean Georges'un içecek direktörü belirledi. Menüde Türk şaraplarından da çok fazla seçenek yer alıyor.

New York Spice Market ile İstanbul Spice Market arasında ne tür farklar var?

Genel konsept olarak tamamen aynıyız. Oradaki her şeyi burada bulmak mümkün. Farklılık ise dekorasyonda ortaya çıkıyor. Orada daha Uzakdoğu esintili bir tarz varken burada içinde bulunduğu tarihi mekana uygun bir tarz seçildi. Burada daha İstanbul kokan şeyler seçtik.

İpek ve baharatın yolculuğu

Asya'yı Avrupa'ya bağlayan tarihi İpek Yolu, kıtalararası ilişkileri geliştirmek adına da tarihteki en önemli ticaret yollarından biri. Farklı coğrafyaların, kültürlerin ve dinlerin derin izlerini taşıyan bu tarihi yol, "Demirden İpek Yolu" projesiyle yeniden cazibe merkezi olmayı hedefliyor.

İpek Yolu, yaklaşık iki bin yıl önce Çin'den başlayarak Anadolu ve Akdeniz aracılığıyla Avrupa'ya kadar uzanan tarihi ticaret yolu. Milattan yüzyıllar önce Mısırlılar, daha sonra da Romalılar, bu yolu kullanarak Çinlilerden ipek satın almış. Tüm bu ticaret için de daha sonraları İpek Yolu adı verilen güzergahı izleyen kervanları kullanmışlar.

İpeğin geçmişten günümüze kat ettiği yolun izini sürdürdüğümüzde "ipeksi diplomasi" geleneğiyle nasıl bir etki yarattığı ortaya çıkıyor. Eski çağlardan beri birçok medeniyetin izlerini taşıyan bu tarihi İpek Yolu, uluslararası ilişkiler açısından da son derece önemli. Uzakdoğu'dan gelen ipek ve baharat, Batı dünyasıyla ilişkileri geliştirdiği gibi Doğu'nun Batı tarafından tanınmasını da sağlamış. Günümüzde diplomatların üstlendiği devlet geleneğini, o dönemde ipek ve baharat tacirleri geliştirmiş. Binlerce kilo-

metre uzunluğundaki ticaret yollarıyla ipek, baharat, porcelen, kağıt ve değerli taşlar taşınırken farklı kültürel özellikler de nakledilmiş. Gündelik hayat tarzından mutfak kültürüne, sanattan mimariye, kültürel ve politik birçok değişim kısa sürede bu kanalla kıtalararası etkisini göstermeye başlamış. Böylece Batı, Doğu'nun gizemli ve mistik havasıyla tanışırken, kendi coğrafyasından da birçok değişimi kervanlar aracılığıyla Uzakdoğu'ya kadar ulaştırmış.

Bu tarihi yol son zamanlarda büyük projelerle yeniden yapılandırılıyor. Projenin en önemli ayaklarından biri olan Bakü, Tiflis ve Kars'tan geçecek olan Demirden İpek Yolu'nun temelleri atıldı. Başta Türkiye olmak üzere diğer komşu ülkeler bu projeye, tarihi ticaret yolunu yeniden cazibe merkezi yapmayı hedefliyor.

Baharatın keşfi

Baharat günümüzden binlerce yıl önce, Doğu ülkelerinde kullanılırdı. Tarçın, kakule, zencefil ve zerdeçal gibi baharatların ticareti çok önceden Çinliler tarafından başlatılmış. Baharat, Orta Çağ Avrupası'nda soyluların sofrasına girince çok önemli bir ticaret ürünü haline gelmiş. Dönemin şartları gereği de pahalı olan baharatları ancak zenginler alabiliyor.

Doğu'nun ipeği ile baharatının kervanlarla Batı'ya taşınması, Çin'den Avrupa'ya ulaşan çok önemli ticaret yollarının oluşmasını sağlamış. Ticaret kervanları Ortaçağ'da, şimdiki Çin'in Şian kentinden hareket ederek Özbekistan'ın Kaşgar kentine gelip, burada ikiye ayrılan yolları takip etmiş. İlk yolu takip edenler Afganistan ovalarından Hazar Denizi'ne, ikinci yolu takip edenler Karakurum Dağları'nı aşarak İran üzerinden Anadolu'ya ulaştırmış. Kervanlar ayrıca Anadolu'dan deniz yolu ile ya da Trakya üzerinden kara yolu ile Avrupa'ya uzanmış.

Anadolu'nun ipek yolları

Anadolu, tarih boyunca İpek Yolu'nun en önemli noktalarından biri oldu. Dönemin en önemli ticaret yollarından Kral Yolu, Roma Devri Yolları gibi önemli ağlarla çevrelenen bu coğrafyada, kervansaraylar da giderek önem kazanmış. Bu mekanlar ipek ve baharat tacirlerinin buluşma noktası olmuş. Sayıları hızla artan bu gösterişli mekanlar, yol boyu uzanan kentler için de son derece önemliymiş. Baharat ve ipek ekonomik açıdan daha değerli olmaya başlayınca, bu ülkelere doğrudan ulaşmanın yolları aranmış. Sonunda Vasco da Gama 1498'de Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan yoluna; Kristof Kolomb Batı Hint Adaları'na, Macellan Güney Amerika'yı dolaşarak Doğu Hint Adaları'na ulaşmış. Yeni yollar keşfedilince Venedik tekeli kırılmış ve tarihi Baharat Yolu önemini yitirmeye başlamış. Böylece yol üzerindeki kervansaraylar da giderek önemini kaybetmiş.

Mola Noktası

Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından, İpek Yolu hem ticaret yolu hem de tarihsel ve kültürel bir değer olarak yeniden hayat buldu. Yol boyunca inşa edilen ve kullanılmayan yapıların, yeni işlevler kazandırılarak korunmaları ve yaşatılmaları için çalışmalar başlatıldı. Türkiye'de de bu anlamda birçok proje hazırlandı.

Uzun yıllar kaderine terk edilen bu yapılar, günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın "Mola Noktası" projesiyle yeniden hayat buluyor. Bakanlık, "Restore et-İşlet-Devret" modeliyle tarihi kervansarayları yeniden kullanılabilir hale getirmeyi amaçlıyor. Proje kapsamında Sultan Hanı, Saruhan, Şarapsa Han, Akhan, Susuz Han ve Silahtar Mustafa Paşa Hanı gibi çok sayıda önemli kervansaray restore edilerek yeniden hizmete sunulacak.

Demirden İpek Yolu

Günümüzde İpek Yolu, yeni projelerle eski günlerine dönmeyi bekliyor. 21. yüzyıla alternatif bir iletişim, ulaşım ve enerji koridoru oluşturması öngörülen bu proje, 1998 yılında imzalanan bir antlaşma ile hayata geçti. Bakü'deki Gülistan Sarayı'nda gerçekleştirilen TRACECA Projesi (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia/Avrupa-Kafkasya-Asya Ulaştırma Koridoru) küresel anlamdaki ekonomik hareketlere yeni bir boyut ekliyor.

Projenin en önemli bölümü olan Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolunun temelleri geçtiğimiz temmuz ayında atıldı. "Demirden İpek Yolu" olarak adlandırılan BTK, doğuda Hazar Denizi üzerinden Çin ile Kazakistan'ın Aktau Limanı arasında inşa edilecek demiryolu hattıyla birleşecek. Batıda ise Boğaz geçişli Marmaray tüp geçidi üzerinden Avrupa demiryolu ağıyla, Asya ile Avrupa arasında önemli bağlantılardan birini oluşturacak.

Demir yolu hattı Azerbaycan'ın başkenti Bakü'den, Gürcistan'ın Tiflis ve Ahılkelek kentlerinden geçerek, Kars'a kadar uzanıyor. Proje, son olarak Türkiye-Gürcistan arasında yapılacak hattın Azerbaycan'da onarılabilecek mevcut hatta bağlanmasıyla tamamlanacak. Bir bütün olarak TRACECA Projesi'nin, bölgede barış ve istikrarı sağlaması da öngörülmüyor.

Anadolu ipek yolu haritası

TRACECA nedir

TRACECA, tarihi İpek Yolu'nun restorasyonuna verilen isim. Proje, sürekli gelişen ve ilerleyen, yaşayabilir alternatif bir ulaştırma sistemi. 1993 yılında sekiz devletin katılımıyla Brüksel'deki bir konferansta onaylanan proje, Avrupa-Kafkasya-Asya Koridoru'nun gelişimini amaçlıyor. Uluslararası ulaştırma için 1998 yılında Bakü Zirvesi'nde imzalanan ve bugün 12 ülke tarafından kabul edilen antlaşma, hükümetler arası bir komisyon.

12 mimari: Mahmut Anlar

röportaj: esra melek yiğitsözlü fotoğraf: özgür güvenç

“Osmanlı hazinesini yorumladık”

Yenileme çalışmalarında esas, tarihi dokuyu korumak ve bu hazinelerin kuşaklar boyu kalmasını sağlamak. Akaretler 19. yüzyıldan günümüze önemli bir Osmanlı hazinesi. Ve bu hazine bugün yeni yüzüyle karşımızda. Mimar Mahmut Anlar çalışmanın iç yüzünü anlatıyor.

Mahmut Anlar

Mimari, toplum örgütlenmesini en iyi anlatan uğraş alanlarından biri. Mimariye bakarak bir ülkenin geçmişi, kültürü, yaşanmışlıkları hakkında sağlam bir kaniya varılabilir. Osmanlı mimarisini değerlendirerek de yaklaşık 700 yıl hüküm sürmüş bir imparatorluğun gücünün boyutları anlaşılabilir.

Ülkemizin pek çok yerinde eşsiz örnekleri görülen Osmanlı mimarisi konunun uzmanları tarafından "Osmanlı'nın uygarlığa en büyük armağanı" olarak nitelendiriliyor. Akaretler 19. yüzyıl Osmanlı mimarisinin en önemli anıtsal yapılarından biri. İstanbul'un konut fonksiyonlu tarihi yapıları arasında çok önemli bir yere sahip.

Tarihin ilk sıra ev örneği olan Akaretler sıraevlerinin mimarı Sarkis Balyan (1835-1899). Paris'te öğrenim gör-

müş, İstanbul'a döndükten sonra Osmanlı döneminin ünlü mimarlarından olan babası ve kardeşleriyle birlikte çalışmış, saray mimarlığına terfisinin ardından Akaretler'in yanı sıra çok sayıda eşsiz esere imza atmış. Eğimli arazisi nedeniyle zor bir mimari çalışma olan Akaretler Sıraevleri'ni büyük bir başarıyla tamamlamış ve o evler tarih içinde pek çok önemli ismi ağırlamış...

Mahmut Anlar İstanbul'un gözde mekanlarının mimarı olarak tanınıyor. En önemli çalışmalarından biri de Akaretler yenileme projesi kapsamında yaptığı W Hotel ve Spice Market dekorasyonları.

Anlar'ın oldukça zorlu bir çalışma olarak değerlendirdiği Akaretler'de Osmanlı dokusunun korunmasına azami dikkat gösterilmiş. Tavırlı, gururlu hava mekanın tüm

detaylarında korunmaya çalışılmış. Anlar başarıyı hiçbir zaman insani değerlerden uzak iş yapmamasına, çizgi ve tasarım adı altında ezilmemesine bağlıyor.

Mekanlarda karmaşa yaratmayı sevmediğini, tasarımlarındaki çıkış noktasının netlik ve işlevsellik olduğunu söyleyen Anlar, her mekana uygun hikaye oluşturuyor.

Projelerinin bir özelliği de özellikle restoran, kulüp işletmelerinde bir kadın imgesini mutlaka mekanın konseptiyle ilişkilendirmesi. Ona göre Laila, "Londra'da okuyan bir Arap kızı", kışık Havana "Parissien bir kadın", Buz-Safran "Ciccillina", W Hotel "Harem".

Anlar ile Akaretler projesinin detaylarını, mimari yaklaşımını ve projelerini konuştuk.

“Hem restorasyonun hem de teknolojinin gerektirdiği anlamdaki modern mimariyi yaptık. Tarih orada hala duruyor. Çok zor bir projeydi. Eğimli arazi üzerinde, farklı kotlardaki küçük binaları içten birleştirdik. Ortaya iyi bir sonuç çıktı.”

Akaretler Projesi'nin oluşumu ve konseptiyle ilgili neler düşünüyorsunuz?

Akaretler'in Beşiktaş ve Nişantaşı arasında çok özel bir konumu var. Tarihi anlamdaki önemi, bu projeye daha da ortaya çıktı. Bölge kendini yenileme çalışmasıyla gösterme fırsatı buldu ve çok keyif verici bir alana dönüştü. Zaman içinde devamındaki bölgelerde de büyük gelişmeler bekliyoruz.

W Hotel'in tasarım konseptini nasıl belirlediniz?

Dünyada her W Hotel ayrı bir konseptte yapıyor. Ancak “W ruhu” denilen ortak bir ruh var. Aslında kavranması çok kolay olmayan ama işin içine girdikten sonra çok net algıladığımız bir ruh. “World of cool” olarak tabir ediyorlar. Sakin ve mesafeli tavrın sıcak yorumu şeklinde ifade edilebilir. W Hotel'in beğenilmesinin en önemli nedenlerinden biri de tarihi bir binayı kendi çizimimizle yorumlamamız. Otelin ruhu da sıcak, Osmanlı da sıcak. İkisinin birleşmesiyle ortaya tavrılı, gururlu bir eser çıktı.

Mekanın tarihi dokusuyla tasarım konseptini bir araya nasıl getirdiniz?

Hem restorasyonun hem de teknolojinin gerektirdiği anlamdaki modern mimariyi yaptık. Proje, Anıtlar Kurulu'nun ciddi denetimi altında yapıldı. Tarih orada hala duruyor. Çok zor bir projeydi. Otel olarak hiçbir kurgulanma altyapısı yok. Eğimli arazi üzerinde, farklı kotlardaki küçük binaları içten birleştirdik. Otel içinde farklı kotlamalar var. Bunu kimi yerde rampayla, kimi yerde basamakla çözdük. Ortaya iyi bir sonuç çıktı.

Tasarım detayları, kullanılan malzemeler konusunda bilgi verir misiniz?

Dokuya uygun malzemeler kullandık. Ahşap ağırlıklı bir tasarım yaptık. Epoksi kullanmadık. Otel odalarında hamam mermeri kullandık. Yatak odalarında yorgan, atlas satenler, kadifeleri tercih ettik. Osmanlı'yı çağırıştıran malzemeler mekanla çok uyumlu oldu. Pirinç çok kullandık. Pirincin kırmızıya değil de yeşile yakın olanını tercih ettik. Spice Market'in kolon kaplamalarında Os-

manlı deseni kumaşlar var. Zaten mekan o kadar basık ki size başka bir şey yapmaya izin vermiyor. Malzemenin mekanın önüne geçmesini istemedik. Osmanlı havasını bozmadık. Spice Market'ta hala Osmanlı devam ediyor. Örneğin barın arkasındaki panoda sekiz ayrı Osmanlı deseni var. Hatta Selçuklu döneminden başlıyor, yani Türk. Uzakdoğu pek yok. Yalnızca havuzun üzerinde kabanalar (otelin ana binasının dışında, plaj veya havuz kıyısında oda) var. Orada da minderlerin üzerindeki desenler hep Türk'tür. Otelin her yerinde Osmanlı'nın hazinesini yorumladık. Resepsiyon bankosunun üzerindeki kristaller, hatta bar tabureleri bile tek taş yüzüğün tırnaklarını sembolize ediyor. Tamamen hazine ve Harem karışımı ortaya çıktı.

Genel olarak mimariye yaklaşımınız nasıl?

Hizmet sektöründeyiz ve insana hitap ediyoruz. Yaptığımız mekanlarda insanların hissettikleri çok önemli. Biz aslında hislere oynuyoruz. Akımlar, tarzlar, modalar gelip geçici olabiliyor. Mekan çok maddi bir unsur, onu

hissiyata dönüştürerse insanlar. İnsanların hissiyatlarına dokunabiliyorsam ne mutlu bana.

Mekanlara nasıl bir his katıyorsunuz?

İnsanların mekana ilk girdiklerinde kendilerini nasıl hissettiklerini çok önemsiyorum. Türk insanı olarak tek başına yemeğe, eğlenmeye gitme gibi alışkanlıklarımız pek yok. Yaptığım mekanın açıldığı ilk saatler benim için çok önemli. İnsanların mekanda kendini yalnız hissetmemesi gerekiyor. Ayrıca mekana hizmet veren işletmenin çok rahat iş yapması, mekan sahibinin kendini rahat hissetmesi de önemli. Tasarımı yaparken tüm bu unsurları göz önünde bulunduruyorum. Bu insani değerlere verdiğim önem, gösterdiğim dikkat mekanın kurgusuna yansıyor.

Proje geldiğinde ilk neyi düşünürsünüz?

Her şeyden önce mekanın fiziksel özelliklerini inceliyor ve o mekana uygun hikaye oluşturuyorum. Mekan sahibinin karakteri, mekana nasıl bir enerji verebileceği,

onu mekanla nasıl enerjiye hale getirebileceğim gibi birçok unsuru düşünüyorum.

Projelerinizde bir kadın imgesini mutlaka mekanın konseptiyle ilişkilendirmenizin nedeni nedir, neden kadın?

Her insanın hayata gelmesini sağlayan kadındır. Tarihte de kadının ne kadar önemli rol üstlendiğini görüyoruz. Onlarsız olmadığının farkında olacak kadar akıllıyım.

İşlerinizin başarısını nasıl ölçüyorsunuz? Bir mekanın başarısı neye bağlı?

Mekanın dolu olmasına bağlı. İşletmeciye enerji vermediği de çok önemsediyimi söyledim. Çünkü biz flörtü, ilk beğeniyi, enerji alışverişini sağlıyoruz. Her zaman kur nazı olan, zamanın eskitemediği tasarımları beğeniyorum. Bu zekayı çok önemsiyorum. Çünkü çizgi, malzemeler, renkler bir yere kadar. Hiçbir zaman böyle mekanlar yapmadım. İlk zamanlar bazı akımların etkisinde kalıyorsunuz, ama zaman içinde kendi çizginizden gidiyorsunuz.

Karma yaşam

Bir gününüz nasıl geçer?

Genelde güne erken başlıyorum. Evim ofisime yakın ama evden zor çıkıyorum. Ancak telefon ve e-mail yoluyla çalışıyorum. Sonrasında ofise geliyorum. Akşam 22.00 gibi ancak çıkabiliyorum. Şu sıralar iş ağırlıklı bir hayatım var ama hiç şikayetçi değilim. Çünkü yıllarca yaptığım mekanlar nedeniyle iş hayatıyla gece hayatını birlikte yürüttüm. Sanırım biraz yorulmuşum, şimdilik dinleniyorum.

Kendinize nasıl zaman ayırıyorsunuz?

İşte olmam bile kendime zaman ayırmak. Çünkü hiçbir zaman işi iş, özel hayatı özel hayat gibi görmüyorum. Hepsini karma olarak düşünüyorum. Öğle yemeğine de akşam yemeğine de çıksam, seyahat de etsem hep işimle bağlantılı oluyor. O nedenle işten sıkılmıyorum. Evde film seyrederken filmdeki mekanları, insanları gözlemliyorum. Bu şekilde yaşamaktan çok memnunum.

Sevdiğiniz ülke ve şehirler hangileri?

Başta İstanbul'u çok seviyorum. Paris ve Tokyo benim için çok etkileyici şehirler.

En son nereye seyahat ettiniz?

Tokyo'ya gittim. Çok etkilendim. Müthiş bir teknoloji var ama hiçbir insani değerlerini, geleneklerini kaybetmemişler. Başarılarının sırrını hep merak ettiğim ülke insanların yerinde görmek başka bir keyifti.

Neler okursunuz?

Farklı bir şey anlatıp insani değerlerden söz eden kitapları çok seviyorum. Örneğin "Koku" adlı kitabı çok etkilenecek, defalarca okudum.

Kıyafete, alışverişe çok para harcar mısınız?

Kıyafet almaya bayılıyorum. Çok alışveriş yaparım. Kendimi iyi hissettiğim kıyafetleri tercih ederim. Biraz dominant bir tavıram olduğu için kıyafetin beni desteklemesi gerekiyor. Kıyafet insanın asistanları gibidir. Bir mekana girdiğimde beni aşağı çekmeyecek, kaldıracak kıyafetleri seviyorum.

Yaptığınız mekanlara gider misiniz? En çok hangisine gitmeyi seviyorsunuz?

Normalde çok sık gidiyorum, ama son dönemde pek fırsat bulamıyorum. Çünkü yoğun çalışıyorum. Şu sıralar Spice Market'in terasına bayılıyorum. Kendi yapmadığım ama arkadaşlarımdan mekanı olan Nu Teras'ı da çok beğeniyorum.

İstanbul'da en beğendiğiniz yapı?

Literatürde hep Mimar Sinan'la anılıyoruz. Mimar Mimar Sinan değil ama İstanbul'da en beğendiğim yapı Topkapı Sarayı. Çünkü bize özgü. Osmanlı'nın ihtişamını sade, modern şekilde yansıtmayı, bugünün mimari anlayışına temel atmış nitelikte olması çok etkileyici.

Projelerini beğendiğiniz mimarlar kimler?

Yurtdışından Norman Foster'ı çok beğeniyorum. Kendi jenerasyonumdan Eren Talu, Hakan Ezer, Emre Arolat, Murat Tabanlıoğlu gibi mimarları da beğeniyorum.

Pleyel'deki Türk

Müzik bir ırmak gibi, önce bir su akıyor, çeşitli küçük kollar onunla yavaş yavaş birleşiyor, su büyüyüp ırmak oluyor. Çağlayanlar halinde patlayıp dökülüyor ve büyük sulara kavuşuyor... Müziği ırmak benzetmesiyle anlatan bu sözler Türk müziğine hayatını adanmış bir dehaya ait. Dünya müzik tarihiyle ilgili önemli kaynaklarda adı geçen ve ülkemizde savaşın olduğu, Cumhuriyet'in ilan edildiği dönemlerde Türk müziğine verdiği önemli yapıtlarıyla, dünya çapında başarılarıyla tanınan bir sanatçı o. Üstelik, bu başarılar bu topraklardaki çalkantılı yıllarda elde edilmiş. Savaş, imparatorluktan cumhuriyete geçiş dönemi... Ve müzik dalında bu karanlıkta parlayan bir yıldız. Ahmet Adnan Saygun, matematik öğretmeni Celal Bey'in oğlu.

International Folk Music Council'in yönetim kurulu üyesi, Fransa Millî Eğitim Bakanlığı'nın Palmes Academique nişanı, Federal Almanya'nın Frederich Schiller maddesi, İtalya'nın Stella Della Solidieria nişanı birinciliği ve İngiltere'nin Harriet Cohen Uluslararası Müzik Ödülü'nün Jean Sibelius kompozisyon maddesi... Bunlar dünya çapındaki başarılarından bazıları. Macar besteci Bela Bartók ile yaptığı çalışmalar nedeniyle Macaristan Hükümeti tarafından 1981'de Budapeşte'de Bartók Armağanı'na değer bulundu. 1986'da Bartók'u Anma Komitesi tarafından düzenlenen Pro Cultura

Hungarica Ödülü'nü de yine o aldı. Dünya müzik tarihiyle ilgili önemli kaynakları elinize aldığınız zaman onun adına rastlarsınız. Onun sayesinde birçok önemli kaynağa Türkiye de girmiştir. Saygun'un önemini, ünlü Azerbaycanlı orkestra şefi Niyazi Takizade bir cümleyle anlatıyor aslında: "İnanınız şu anda birçok Batı Avrupa ülkesinde Saygun çapında bir besteci yoktur!"

Müzikle örülü 84 yıllık yolculuk, İttihat ve Terakki okulunda İsmail Zühtü'den dersler alarak başladı. 13 yaşında ünlü piyanist Rosati'nin piyano öğrencisi oldu. 1922'den sonra Macar Tefik Bey ile piyano çalışma-

ya başladı, bu arada armoni ve kontrpuan bilgisini kendi kendine geliştirdi. 1924-25 yıllarında İzmir'de ilkokul müzik öğretmenliği yaptı, 1926'da aynı görevi İzmir Lisesi'nde sürdürdü. 1928 yılı Saygun için önemli bir başlangıçtı. Devlet sınavı ile burs kazanarak Paris'e gitti o yıl. Scola Cantorum'da önce Madame Eugène Borrel'in armoni ve kontrpuan derslerini izlemek, sonra Vincent d'Indy ve Paul La Flem'den kompozisyon, Monsieur Borrel'den füg ve kompozisyon, Edouard Souberbielle'den org müziği ve Amedée Gastoue'dan Gregor Ezgileri dersini almak demektir bu.

Hayatı müzikle geçti

Üç yıl sonra yurda döndü. Ankara Musiki Muallim Mektebi'nin kontrpuan öğretmenliğine atandı. 1934'te bir yıl kadar Riyaset-i Cümhur Orkestrası'nı yönettikten sonra, 1936'da İstanbul Belediye Konservatuvan'nda öğretmenliğe başladı. Aynı yıl Türkiye'ye gelen ünlü Macar besteci Bela Bartók ile Adana'nın Osmaniye ilçesinde incelemeler yapan Saygun, birçok halk ezgisini notaya aktardı. Aynı zamanda İstanbul Belediye Konservatuvan'ının arşivindeki çalışmalarıyla Karadeniz oyun havalarını da notaya aldı. 1939'da Halkevleri müfettişliği ve Cumhuriyet Halk Partisi müzik danışmanlığı görevinde bulundu, bu süre içinde ülkenin çeşitli yörelerini dolaşarak halk müziğinin yerel ritim ve ezgilerini derledi.

Yıl 1947. Yer, Paris'in Pleyel salonu... Sahnede Lamoureux Orkestrası. Tüm salon Yunus Emre Oratoryosu ile çınlıyor. O artık ünü dünyaya yayılmış bir müzik adamı: Ahmet Adnan Saygun.

1940'ta kurduğu "Ses ve Tel Birliği" adlı dernekte, müzik tarihi dönemlerini ve Türk yapıtlarını kapsayan koro konserleri düzenledi. 1955'te Ankara'da kurulan Folklor Araştırmaları Kurumu'na kurucu üye oldu. Saygun, 1946'dan 1972'ye dek Ankara Devlet Konservatuvarı'nda kompozisyon dersi verdi. Saygun, 1960-1965 yıllarını kapsayan dönemde Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu üyeliğinde bulundu, 1972-1978 yılları arasında TRT Yönetim Kurulu üyeliği yaptı. Öldüğü tarih olan 6 Ocak 1991'e kadar İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda etnomüzikoloji ve kompozisyon dersleri verdi.

Dünya çapında araştırmacı

Saygun, etnomüzikoloji alanında pek çok inceleme yaptı. Bu araştırmalar ülkemizde bugünkü çoksesli müzik çalışmalarına ışık tutuyor. Modal (makamsal) müziği ve geleneksel Türk müziği makamlarını İran-Yunan müzikleriyle karşılaştırmalı olarak inceleyen bestecinin bütün çalışmaları modal yapıda.

Anadolu halk müziğinin de Asya türküleri, Ural türküleri gibi; Macar ve Fin halk müziğinde görülen yapıları da araştırarak yayılışlarını inceledi. Saygun, Atatürk'ün evrenselliğe ulaşabilecek nitelikte, ulusal bir Türk müziği yazılması arzusunu, kendine ilke edindi. Sanatın kökünden ayrılmadan gelişebileceğine inandı. Atatürk'ün

Bir inkılap hareketi

1934 yılında İran Şahı Türkiye'yi ziyarete geldiğinde, Atatürk için yeni Türk toplumunun temeli olan inkılapların tanıtılması bakımından önemli bir fırsat ortaya çıkmıştı. Atatürk büyük önderlere özgü önsesizisi ile amacına ulaşmak için en etkili gücü, müziği kullanmak niyetindeydi. Konusunu bizzat kendisi vererek bir opera bestelenmesini istedi Ahmet Adnan Saygun'dan. Saygun'un ifadesiyle Atatürk artık "İnsan ruhunun karmaşıklığı karşısında, dimağı, gönlü, sezis, duyuş ve tefekkürün doruğuna yükseltecek ve Türk ulusunu insanlık ülküsü yolunda büyük atılımlara götürecektir" eserleri bekliyordu. Bu nedenledir ki "Özsoy" operasının yaratılışını "bir inkılap hareketi" olarak nitelendirir.

Yapıtlarından bazıları

Operalar

- Op.9 Özsoy (tek perde), 1934
- Op.11 Taşbebek (tek perde), 1934

Bale

- Op.17 Bir Orman Masalı (koreografik süit)/ A Forest Tale, 1939-43
- Op.75 Kumru Efsanesi, 1986-89

Orkestra

- Op.1 Divertimento, (darbuka ve saksofonlu büyük orkestra), 1930
- Op.10/b İnci'nin Kitabı(Orkestra uyarlaması), 1944
- Op.57 Ayın Raksı, 1975

isteğiyle 1934'te yazdığı Taşbebek ve Özsoy başlıklı tek perdelik operaları çoksesli Türk müziğinin bu dal-daki ilk örnekleri. Saygun, bundan sonraki opera ve oratoryo çalışmalarında ve sahne kantatlarında genellikle gerçeği arayan insanın çilesini konu aldı. Türkçe'nin kendine özgü söyleyiş ve seslenişini göz önünde tutarak tüm vokal yapıtlarında doğru telaffuzun kullanımına özen gösterdi. Bestelerinde halk ezgileri kadar halk masalları, destanlar ve İslam ilahileri de yer alıyor. Bestecinin modal armonileme anlayışı şimdiki kuşağın tekniğini de etkiliyor. Saygun'un yapıtları Bilkent Üniversitesi'nde korunuyor.

Sosyal sorumlu ve rasyonel bir işkadını

Hanzade Doğan Boyner, Doğan Gazetecilik Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Doğan Online Yönetim Kurulu Başkanı, Doğan Holding ve Petrol Ofisi Yönetim Kurulu Üyesi. “Çalışmadan hiçbir şey olmaz” diyor, üretmemeyi günah görüyor. Şirketlerin başarısında en büyük rolünün doğru insanları desteklemek olduğunu söylüyor, doğru ekip arkadaşlarıyla bir araya gelmesini şans olarak değerlendiriyor. Doğan Gazetecilik bünyesindeki gazetelerin gerek yazılı basında gerekse internet ortamında başarılı olmasını da hem ekip arkadaşlarına hem de Grubun proaktif davranmasına bağlıyor.

“İşle kumar oynamam”

“Yaptığınız işlerde proaktif olmak ve risk almak arasındaki oran nedir” diye soruyoruz Boyner’e. “İşle kumar oynamam. Akıllı risk alırım. Risk almadan bir şey olmaz” diyor.

Dünyada yazılı basının geleceğinin tartışıldığı, ABD’de büyük gazetelerin ilan gelirlerindeki düşüş nedeniyle geleceğe endişeyle baktığı bir dönemdeyiz. Yeni medya es geçilemeyecek bir kavram. Türkiye’de elektronik yayıncılığa ilk girenlerden biri olan Doğan Gazetecilik bünye-

sindeki Milliyet gazetesi, Türkçe haber siteleri arasında en fazla ziyaretçi sayısına sahip site. Onu Doğan Grubu’nun bir başka gazetesi olan Hürriyet takip ediyor. Grubun gazete gelirleri yüzde sekiz büyürken, internet gelirleri yüzde 70 büyüyor. Boyner, “Büyük gruplar bunu nasıl göremedi” derken gerçek şaşkınlığını yansıtıyor, başlangıçta savunmacı yaklaşıklarını düşünüyor. Grubun elektronik yayıncılık alanındaki proaktif yaklaşımı günümüzde haklılığını ispatlıyor. Bugün Milliyet’in gelirinin yüzde yüzde 15’i internetten, yüzde 65’i reklamlardan, yüzde 20’si tirajdan geliyor. Posta’nın internetten bir geliri yok, gelirinin yüzde 40’ı tirajdan, yüzde 60’ı ise reklamlardan. “Her gazetede durum farklı ama her gazeteye mutlaka internet, reklam ve tiraj olarak bakılması gerekiyor” diyor Boyner.

“Halka karşı sorumluluğumuz çok net”

Gazeteler en önemli kitle iletişim araçlarından biri. Her gün binlerce kişi gazete okuyor, internet sitelerinden haberleri takip ediyor. Bu da yayıncıya, gazeteciye büyük sorumluluklar yüküyor. Boyner halka karşı sorumluluklarını olayların aynası olmak şeklinde açıklıyor: “Olanları çarpıtmadan halka iletmek durumundayız. Basının baş-

Çalışmak, içinde yaşadığı topluma yararlı olmak hayat disiplinini oluşturuyor Hanzade Doğan Boyner'in. Gelecek planlarında sosyal sorumluluk projelerine daha çok vakit ayırmak yer alıyor. Okuyamayan kız çocukları için daha fazla çalışmayı planlıyor.

20 söyleşi: Hanzade Doğan Boyner

“Enerjiyi kucağımda buldum”

Doğan Holding faaliyet alanları arasında enerjinin yeri ne kadar büyük? Oradaki hayaliniz nedir?

Petrol Ofisi’ni entegre bir enerji devi haline getirmek istiyoruz. Petrol Ofisi dağıtımda zaten büyük. Dağıtımın yanında rafineri ve arama faaliyetlerini de yapan ve bölgesel olan bir enerji şirketi haline çevirmek istiyoruz. Petrol Ofisi bizim için çok önemli çünkü Holding’in ekonomik bütünlüğünün önemli bir kısmı enerjiden, Petrol Ofisi’nden geliyor.

Enerji büyük şirketlerin girdiği bir alan ve artık herkesin bir şeyler talep ettiği bir pasta. 5-10 yıl sonrasında ne görüyorsunuz?

Enerji sektörü dediğimiz zaman, petrol araması, dağıtımı, gaz üretimi, elektrik santrali, rüzgar santrali gibi çok farklı alanları var. Dünyadaki petrol rezervlerinin dörtte üçü Türkiye’nin yanı başında. Diğer yanımda da kendi kaynaklarıyla yetinemeyen Avrupa var. Boğazlarımız, boru hatlarımız ile bu kaynakların Avrupa’ya taşınmasında Türkiye’nin rolü çok büyük. Türkiye’nin bu rolü en doğru şekilde oynaması açısından özel sektörün bu alanda faaliyetlerde bulunmasını çok önemli buluyorum. Başlangıçta her sektörde bir yüklenme olur, sonra bu durum giderek rasyonalize olur ve bu şirketlerin birçoğu gider, geride kalanlar da kalıcı olur. Yapılacak denilen projelerin hepsinin hayata geçeceğini tahmin etmiyorum.

Siz profesyonel yaşamda enerji konusunda çalışacağınızı hiç düşünmüş müydünüz?

Düşünmemiştim.

Buna siz mi talip oldunuz?

Biraz kucağımda buldum, ama sevdim.

“Hürriyet’te de, Milliyet’te de seri ilan gelirlerinde internete kayış oldu. Her iki gazetenin internet siteleri çok başarılı olduğundan toplamda gelir kaybı yaşanmıyor. Dünyada birçok gazete bu trendi göremedi, herhalde savunmacı yaklaştılar. Biz daha proaktif davrandık. Doğru bir şey yapmışız.”

“Çalışmamak günah”

Sabah kalktığınızda gazete okur musunuz?

Her akşam erken baskıya bakıyorum. Bir süredir sabah kalkar kalkmaz bilgisayar açıp elektronik ortamda gazetelere göz atıyorum. Sonra arabaya binince gazeteleri çeviriyorum. Bir süredir mutlaka kağıttan okumalıyım gibi bir kaygım yok, ekrandan da çok rahat okuyabiliyorum. İşim bu olmasa ne yapardım bilemiyorum ama arabaya binince mutlaka gazeteleri çeviriyorum.

Siz dört kız kardeş çalışmayı seviyorsunuz. Neden Hanzade Doğan Boyner bu kadar çok çalışır?

Çalışmayı da ne yapayım. Bana üretmemek çok büyük bir günahmış gibi geliyor. Allah akıl ve sağlık vermiş, çalışmamak günah.

Hayatta öncelikleriniz neler? Çalışmak mı?

Çalışmak derssem aileme ayıp olur. Önceliğim ailem.

Eve iş götürür müsünüz?

Bugünün dünyasında çalışmak hayatın önemli bir parçası. Eve iş götürürüm, en azından akşam işten çıkarken aklımda kalır bazı şeyler, düşünürüm.

Kardeşlerinizle neler konuşursunuz?

İş konuşuruz, hem de çok. İşin dışında da her şeyi konuşuruz.

ka türlü olduğu bir ortamda sağlıklı bir demokrasinin olması da mümkün değil. Özgür basın demokrasinin çok önemli bir bacağı.”

Peki ya içerik? Bir gazete yöneticisi olarak içeriğe müdahalesi olup olmadığını merak ediyoruz. “Günlük haber akışına hiç karışmam. Çok önemli olaylar olduğunda mutlaka genel yayın yönetmenleriyle konuşuruz ama bu haberi koyun, bunu koymayın demem” diyor. Genel yayın yönetmenleriyle çalışma konularını gazetenin genel duruşu, pozisyonu, yeni bir ek çıkarmak, sayfa eklemek gibi daha stratejik ve kalıcı kararlar oluşturuyor.

Kendi geleceğiyle ilgili kararlarına gelince... Baba Beni Okula Gönder kampanyasından söz ederken gözleri parlıyor. Gurur duyuyor, ancak Anadolu’daki tüm okuyamayan kızları düşününce “Şu ana kadar yaptıklarımız denizde damla” diyor. Gelecekte okuyamayan kızlarla ilgili daha fazlasını yapmayı istiyor.

Boyner medyaya bakışı ve gelecek planlarını anlatıyor.

Okuyucu açısından Milliyet köklü ve ağırbaşlı; Radikal entelektüel ve genç; Posta daha renkli ve Türkiye’nin en çok okunan gazetesi; Fanatik bir spor gazetesi; Vatan ise güncelliğe vurgu yapan bir gazete. Sizin, yönetiminizdeki gazeteleri tarifiniz nasıl?

Doğan Gazetecilik bünyesindeki gazeteler okur için ne

ifade ediyorsa benim için de aynısını ifade ediyor. Gazetelerin gerçekten oturmuş kimlikleri var. O kimlikler olmazsa gazete zaten gazete olmuyor. Gazetelerin kimliği benim için farklı, başkaları için farklı olamaz, herkes için aynı olmalıdır. Tıpkı söylediğiniz gibi Radikal, radikal bir tip, daha uçlarda yaşayan, biraz daha marjinal, liberal, tepkisini bazen daha agresif gösterebilen bir gazete. Milliyet geleneksel, çok sağduyulu, daha oturaklı. Posta daha samimi, daha halktan, cana yakın. Fanatik de bir spor gazetesi nasıl olmalıysa öyle, sıkı bir fanatik, tribündeki fanatiklerden biri...

Milliyet’in sizde özel bir yeri var mı?

Aydın Bey hep “Milliyet ilk göz ağrım” der. O bütün ailemin ilk göz ağrısı. Bu durum hepimiz için geçerli.

Milliyet ismi büyük ama tirajı mütevazı bir gazete. Bu durumun Doğan Gazetecilik’e yansması nasıl?

Milliyet’in tirajı bugün 250 binler ortalamasında, dediğiniz gibi mütevazı ama Milliyet isminin bir değeri var. Bir gazetenin ekonomik değerini yalnızca tirajıyla ölçemeyiz. Milliyet bugün iyi reklam alan bir gazete çünkü Milliyet okurunun reklam veren için bir ayrıcalığı var. Elbette tiraj ekonomik değeri etkiliyor ama en önemli unsurlarından biri değil çünkü Milliyet’in çok oturmuş bir okuru var. AB kitlesine hitap ediyor, dolayısıyla reklam verenin ihtiyaçlarına cevap veriyor ve o marka değeri de ekonomik değeri beraberinde getiriyor.

Milliyet'in ilginç bir durumu var. Mütevazı bir tiraja sahip ancak internetteki en çok ziyaret edilen Türkçe haber sitesi. Aradaki makas farkını nasıl açıklıyorsunuz? Milliyet gerçekten en çok ziyaret edilen Türkçe haber sitesi. Bu kadar büyük bir başarının arkasında yatan birkaç neden var. Birincisi elektronik ortama erken girilmiş olması. Bütün gazeteler internet ne olacak derken biz grup olarak internet üzerinde çalışmaya başlamıştık. Biz hem Milliyet'i hem de Hürriyet'i internete çok erken soktuk. İkincisi Milliyet'in internet ekibi gerçekten çok güçlü. Haberleri anında veriyorlar, bütün yeni uygulamaları ilk onlar yapıyor. Çok dinamik bir site. Ekibin genç olması, dinamizmi siteye de yansıyor. Bir etken de tabii Milliyet ismi. Milliyet bazı kişiler için okunması çok kolay bir gazete olmayabilir ama Milliyet ismi internette bize çok büyük avantaj getirdi çünkü herkes ona güveniyor. Bir olay olduğunda başka bir siteden bakacağına Milliyet'ten bakıyor. Yazılı basındaki güven ve marka değeri bize internette de avantaj sağladı.

Doğan Gazetecilik internete giren ilk kuruluşlardan. En başından internetin geleceğini nasıl öngördünüz?
Bu durum bağınyordu zaten, görmemek mümkün değildi. Burada beni ne dürttü bilemiyorum. Dünya Gazeteciler Birliği'nin de yönetim kurulu üyesiyim. Konvansiyonel medyanın, özellikle yazılı basının internette lider olması dünyada çok ender görülen bir durum. Bugün örneğin New York Times çok büyük sıkıntıda çünkü seri ilanları yok oldu ve ciddi ilan kaybediyor. Bizde de seri ilanlarda internete kayış oldu ama güçlü seri ilan siteleriyle bu durumu kompanse ettik.

Gazetelerde içerik ve reklam dengesi hep sorundur. Denge kurmanın sırrı nedir?
Gazetede içeriğe ne kadar, reklama ne kadar yer veri-

yorsunuz konusu yazı işleri ve reklam departmanı arasında sürekli tartışılır. Gazeteden gazeteğe değişen ekonomik dengeler var. Milliyet'te yüzde 30 reklam, yüzde 70 içeriktir. Posta'da reklam 30'un üzerinde, yüzde 40'a yakındır. Hürriyet'te de reklam Milliyet'ten daha fazla. Gazeteden gazeteğe değişir ama reklamın yüzde 10 olduğu bir gazete ekonomik olarak çok zorlanır.

2008 yılında Vatan gazetesini alarak pazardaki payınızı artırdınız. 2009 planlarınızda daha çok yazılı basını, elektronik mi yoksa Hürriyet'te olduğu gibi reklam mı var?

Yazılı basın yatırımımız devam ediyor çünkü tirajlarımız, özellikle Posta'nın tirajı ve renkli sayfa ihtiyacı çok arttı. Dolayısıyla makine parkımızı büyütmemiz gerekiyor ama bunun yanında online mecralara da yatırım yapmaya devam ediyoruz.

Bir süre yurtdışında bankacılık yaptınız ama Türkiye'ye geldikten sonra medyada çalışmaya başladınız. Neden medyayı seçtiniz?

Aslında Türkiye'ye gelir gelmez medyaya girmedim. Önce Yayın Holding'te ne yapabilirim diye düşündüm. Acil olarak internet yapılanmasına ihtiyacımız olduğuna karar verip internet sektörüne girdim. Bütün grup olarak internette ne yapabileceğimize odaklandım. 3-4 yıl orada çalıştım ve sonra gazetelere geçtim. Bankada çalışırken de "communication media telecom" dedikleri, CMT departmanında görevliydim. Banka olarak satın almalar, halka arzlar yapıyorduk ve ben de medya sektörüne bakıyordum.

Televizyon ilgi alanınıza girmedi sanırım...

Operasyonel anlamda, günlük bazda televizyonda hiç görev yapmadım. Ama tabii ki takip ediyorum.

Kampanya değil seferberlik...

Sosyal sorumluluk alanında önemli çalışmalar yaptınız. Baba Beni Okula Gönder kampanyası ile Türkiye'ye Anadolu'daki kız çocuklarını hatırlattınız. Sizin sosyal sorumluluk tarifiniz nedir?

Sosyal sorumluluğa bir problemi çözmek üzere organize şekilde efor sarf etmek şeklinde bakıyorum. Bir sosyal sorumluluk projesi yalnızca para vermekle olmuyor. Hatta bu işin içine girince asıl problemin kaynak bulmadığını da gördüm. Burada asıl problem doğru yerde doğru yurdu yapıp, doğru evlerden doğru kızları alıp oralara yerleştirmek. Aslında bu büyük bir şirket yönetmekten farksız. Hangi problemi ele alırsak alalım, kızlar da olsa, aile içi şiddet de olsa bütün bu projeler çok sistematik, planlı ve uzun vadeli işler. Kaynak bu sorunun bir parçası, ama en önemli parçası kaynağı organize edip verimli bir şekilde harcamak. Türkiye'de çok da israf oluyor. Kaynakları verimli dağıtabilmek sosyal sorumluluğun en önemli kısmı.

Sosyal sorumluluğun arkasında uzun dönemli mi varsınız?

Biz yola çıkarken kampanya demeyelim, seferberlik diyelim dedik. Bu, Milliyet'in yayın politikasının çok önemli bir bacağı: Türkiye'de okuyamayan kızların sorunlarınayer vermek, hükümeti bu sorunları çözmesi için teşvik etmek, kamuoyunda duyarlılığı artırmak. Bunlar Milliyet'in yayın politikasının bir parçası oldu ve bu sorunlar çözülmünceye kadar buradan çıkmayacak. Baba Beni Okula Gönder kampanyasına başlamamız yedi ay sürdü. Yedi ay boyunca bütün Doğan Haber Ajansı muhabirleri ve merkezden görevlendirdiğimiz arkadaşlar il il dolaştı. En büyük sorun nerede, onu belirlemeye çalıştık. En çok vaktimizi bu araştırmalar aldı. Okulu nereye yapalım? Doğu Beyazıt'a mı yap-

"Önyargılı kişilerle çalışmam"

Siz ekiplerin liderisiniz. Siz koşarken ekibiniz sizinle beraber koşabiliyor mu?

Koşamayan geri kalıyor. Doğru insanı bulmak beceri ama aynı zamanda da şans. İş hayatında da böyle, özel hayatta da. O açıdan şanslıyım. Doğru insanlarla, doğru ekip arkadaşlarıyla bir araya gelebildim.

Doğru ekip kurmak yalnızca şans işi değil. Siz insan kaynağı seçiminde ne kadar işin içindediniz?

Doğrudan görüşmelerin içindedim. Bana sürekli de rapor edilir. Beraber çalıştığım insanların bilgisi, deneyimi önemli ama hayata aynı pencereden bakabilmemiz de çok önemli. Kimyanın tutması önemli.

Sizin pencerenizin kriterleri nedir?

Çalışmak tabii ki önemli ama ben de 10 yıl öncesi kadar çalışmıyorum. 10 yıl önce kimi zaman günde 20 saati buluyordu çalışma sürem. Artık daha medeni bir tempom var. Şimdi en önemli kriterim önyargısız olmak. Önyargılı kişilerle asla ama asla çalışmam, bir arada bile olamam. Denemeden hüküm veren, önyargılı kişiler enerjimi aşağı çekiyor. Çevremde yaratıcı, pozitif ve hayatta her şeyin yapılabileceğine gerçekten inanan insanlar olmalı. Bunlar benim en önem verdiğim kriterler. Bu inanırım demekle olmuyor, gerçekten inanmalı, o bir kişilik özelliği olmalı.

lim, Sarıkamış'a mı? İşte bu nedenle organizasyon çok önemli. Köy köy dolaşıldı, muhtarlarla görüşüldü. Sonunda şunu fark ettik: Okul var ama köyler uzak olduğu için kızları okula göndermiyorlar. O okula yakın bir yere yurt yaparsak ve bir bayan öğretmen o yurta kalırsa, aileler çocuklarını gönderecekler. Şu anda 7 bin öğrenciye ulaştığımız durumdayız. Belirlediğimiz yerlerdeki 22 yurt bitti, bu yıl yurt yapmıyoruz, yapılan yurtlardaki yaşam kalitesini artırmaya çalışıyoruz. Eğitimler veriyoruz, o çocukları İstanbul'a getiriyoruz, İstanbul'daki üniversitelerle yurtları bağlıyor, kardeş yapıyoruz. Eğitim politikaları açısından neler yapılabileceğini bulmaya çalışıyoruz. Artık hiç yurt yapmayacağız demiyoruz ama bu yıl ağırlığımız yurtları iyileştirme noktasında.

Böyle bir projede kaç kişilik bir ekip çalışıyor?

Bunun bir komitesi var ve bütün gazete çok çalışıyor. Sedat Ergin ve ben işin içindediz. Pazarlama grup başkanımız Tijen Mergen ve ekibi bu işe çok vakit harcıyor. Komitede Meral Tamer, Tijen Mengen, Tunca Bengin, Nurcan Akad var. Büyük bir komiteyiz.

Hedeflediğiniz başarıyı yakaladınız mı?

Yola çıkarken en büyük korkum yurtların boş kalmasıydı. Topladığımız kaynağı en doğru şekilde kullandık, o yüzden çok mutluyum. Tabii 500 bin kız çocuğu var diyorlar. Biz 7 binine ulaştık, yani denizde damla.

Tarımda son durum

Küresel ısınma nedeniyle tarım arazileri giderek azalıyor. Elimizde kalanları ise verimli şekilde kullanamıyoruz. Kaynakları gereği gibi değerlendiremediğimiz için büyük boyutlara varan bir israf ve verimsizlik yaşıyoruz. Tarımdaki israf ve verimsizliğin ülkemize maliyeti yıllık 54 milyar Dolar'a yaklaşıyor.

Küresel ısınma... Ozon tabakasındaki delik... Sera gazı etkisi... Bütün bunlar birçoğumuza uzak ve soyut kaygılar gibi geliyordu. Ancak sözü edilen felaket tahmin edilenden de büyük bir hızla yaklaştı. Artık "Küresel ısınma da neymiş?" diyenler bile tehlikenin boyutlarının farkına varmış durumda: Bu gidişle bütün dünya açlıktan ölecek!

Giderek artan sanayileşme, fosil yakıtların büyük bir hızla tüketilmesi atmosferdeki sera gazlarının artmasına neden oluyor. 18. yüzyılın Sanayi Devrimi'nden bu yana atmosferdeki sera gazlarının yüzde 31'lik bir artış gösterdiği biliniyor. Bu yolla son 100 yılda dünyanın ortalama sıcaklığı 0,6 derece artmış durumda. Araştırmalar 2100 yılına kadar dünyamızdaki ortalama sıcaklığın 1,4-5,8 derece arasında daha artacağını gösteriyor. Sıcaklığın artmasıyla birlikte yağış miktarında da ciddi bir düşüş görülüyor. Araştırmalar son 10 yıllık dönem-

de Türkiye'de yağış miktarının yüzde 10 oranında azaldığını gösteriyor. Bu da tarım arazilerini çölleşme tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyor. Küresel ısınma nedeniyle tarım alanları gelişmiş ülkelerde yüzde 14,3, gelişmekte olan ülkelere ise yüzde 40 oranında azaldı. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre şu anda 0,23 hektar olan kişi başına düşen tarım arazisi 2050 yılında 0,15 hektara kadar düşecek.

Kayıp 54 milyar Dolar

Küresel ısınmanın yan etkileri bile yeterince korkutucu. Küresel ısınma ve nemin artmasına paralel olarak gelecekte tarım ürünlerine ve ormanlara daha fazla böcek ve hastalık musallat olacak. Küresel ısınmanın etkisiyle hayvanlar ve bitkiler kutuplara ve üst dağlık kesimlere doğru göç edecek. Ancak göç yollarını tıkayan kentler ya da tarım arazileri ile karşılaşan ve bunları aşamayan bitki nesilleri tükenecek. Bu tabloda tek çare tarım alanlarını verim-

li kullanabilmek. Ancak maalesef Türkiye, kaynaklarını gereği gibi değerlendiremediği için büyük boyutlara varan bir israf ve verimsizlik yaşıyor. Türkiye Ziraat Odaları Birliği raporuna göre tarımdaki tüm israf ve verimsizliğin ülkemize maliyeti 54 milyar Dolar'a yaklaşıyor. Bu kayıpları şöyle sıralamak mümkün:

Bitkisel üretim

Hasat-taşıma-depolama ve tüketim: Araştırmalar tarım ürünlerinde üretimden tüketime kadar yaşanan kayıpların, bitkisel üretimin yaklaşık dörtte biri seviyesinde olduğunu gösteriyor. Üretimden tüketime kadar kayıplarımızın değeri, 13 milyar YTL'ye yaklaşıyor.

Tohumluk ve zirai mücadele: Sertifikalı tohum fiyatlarının yüksekliği, çiftçilerimizin tohumluk kullanım oranlarının düşük olmasına yol açıyor ve üretimde verimin arttırılmasını engelliyor. Bunun yanı sıra ülkemizde halen çok düşük miktarlarda tarım ilacı kullanılıyor. Yunanistan'da birim ta-

rim alanına ilaç kullanımı ülkemizde kullanılan miktarın 9 katı. İtalya'da ise tam 11 katı. Bundan dolayı elde edilen bitkisel üretim değeri yüzde 20 azalıyor. Bu anlamda üretim kaybımızın değeri ise 13 milyar YTL'ye ulaşıyor.

Hayvancılık

Hayvan hastalıkları: Hastalıkların kontrol altına alınmamasından dolayı meydana gelen ekonomik kaybın süt ve et üretimimizin yüzde 25'ine eş değer olduğu ifade ediliyor. Bu ürünlerle ilgili kaybın değeri 2,7 milyar YTL'ye ulaşıyor.

Süt: Ülkemizde yaklaşık 926 bin baş kültür ırkı süt hayvanından ortalama 3,9 ton verimle 3,6 milyon ton süt üretiliyor. Bu hayvanlara gerekli bakım şartları oluşturulabilirse ortalama verimleri 6 tona kadar çıkarılabilir ve bu yolla toplam süt üretiminde 1,9 milyon ton artış sağlanabilir. 1,7 milyon baş kültür melezi süt hayvanından ortalama 2,7 tonluk bir verimle 4,6 milyon ton süt üretiliyor. Uygun bakım ve besleme şartları ile bu hayvanlardan hayvan başına 3,5 tonluk bir süt elde edilebilir. Böylece toplam süt üretiminde de yaklaşık 1,4 milyon tonluk bir artış sağlanabilir. Toplamda elde edilecek 3,3 milyon ton dolayındaki üretim artışının değeri yaklaşık 2 milyar YTL'ye tekabül ediyor.

Et: Ülkemizde yaklaşık 365 bin baş kesilen kültür hayvanından 236 kilogram karkas verimi ile 86 bin ton et üretiliyor. Karkas ağırlığı hayvan başına yıllık 300 kilograma çıkarılacak olursa, buna ek olarak yaklaşık 23 bin ton et üretilir. Bunun yanında 750 bin baş melez

besi hayvanından 202 kilogram karkas ağırlıkla 151 bin ton et üretiliyor. Karkas ağırlığı hayvan başına 250 kilograma çıkarılacak olursa buna ek olarak yaklaşık 36 bin ton et üretilir. Yalnızca kültür ve melez besi hayvanlarına uygun bakım ve besleme şartları oluşturulabilirse yaklaşık 59 bin tonluk bir ek et üretimi gerçekleştirilebilir. Bu da 567 milyon YTL ek gelir demektir.

Meralar: Ülkemizde mevcut 12,3 milyon hektar meramızın ıslah edildiğini varsayarsak 18 milyon ton ek ot verimi elde edilecektir. Üretim artışı olarak alınacak 18 milyon ton kuru otun değeri 1,8 milyar YTL. Bunun ete ve süte dönüştürülmesi durumunda yaklaşık 8 milyar YTL tutarında bir ek gelir daha elde edilebilir.

Enerji

Enerji tasarruf potansiyelimizin değerlendirilememesi nedeniyle meydana gelen kaybımız yaklaşık olarak 18 milyar Dolar. Bu miktarın 400 milyon Dolar'ı tarım sektörüne ait.

Sulama

Sulamaya açmak için büyük yatırımlar yaptığımız tarımsal sulama alanlarındaki 900 bin hektar alan sulanamıyor. Bu arazilerde sulu tarım yapılmaması, ülkemizi hektarda yaklaşık 3 bin YTL'lik bir üretimden mahrum bırakıyor. Sulamaya açılan alanlarda sulama oranının yüzde 64'ten yüzde 90'a çıkarılması halinde yaklaşık 2 milyar YTL değerinde bir üretim artışı sağlanabilir.

Ağzımızın tadı bozuluyor

Tuğrul Selçuk

Gıda konusu son zamanların en önemli gündem maddelerinden biri. Konu, önemli besin maddelerinin genetiğinin değiştirilmesinden yükselen gıda fiyatlarının yakın gelecekte gıda savaşlarına neden olacağına dair geniş bir yelpazede değerlendiriliyor. Ortamı kimi zaman bir panik havası sarıyor kimi zaman farklı görüşler kafaları karıştırıyor. Ama sonuç olarak mesele herkesi ilgilendiriyor. Çünkü endişeden ağzımızın tadı bozuluyor.

Günümüzde iletişim araçlarının çok çeşitli olması insanın her türlü bilgiye ulaşmasını kolaylaştırıyor. Eskiden yalnızca uzmanların bildiği bazı konular bugün hepimizin endişe kaynağı olabiliyor. Yaşamdan beslenen sanat da bu endişelerden nasibini fazlasıyla alıyor. Sanatçılar güncel konuları sanatlarına yansıtıyor, ortaya çok değişik çalışmalar çıkıyor.

Bu sanatçılardan biri de ülkemizin önemli heykeltıraşlarından Tuğrul Selçuk. Bugüne kadar karma ve kişisel pek çok sergide eserleri yer alan, ödülleri kazanan Selçuk, tohumu bir mucize form olarak değerlendiren ve bunu sanatına yansıtan bir sanatçı. Şu sıralar son çalışması olan Beyoğlu Bakireleri'ne hazırlanmakta olan Selçuk'u bu sayfalarda konuk etmemizin nedeni kısa adı GDO olan genetiği değiştirilmiş organizmalar konusunda yaptığı araştırmalar ve bu araştırmaların sanatına yansması. Bir bilim kurgu tadında hayatın içinde yer alan GDO'lar yakın zamanda pek çok tartışmanın ana teması olma özelliği taşıyor. Gerçekten domatese balık, mısıra akrep geni mi aktarılıyor? Yakında karpuzdan muz tadı mı alacağız? İnsan ne düşüneceğini bilemiyor...

Selçuk, bu konuların izini süren bir heykeltıraş olarak bildiklerini bizimle paylaştı.

Sanatı tanımlamak zor, nerelerden beslendiğini söylemek kolay. Evet, sanatçının sanatı yaşamdan beslenir, tıpkı heykeltıraş Tuğrul Selçuk'ta olduğu gibi. Genetiği değiştirilmiş organizmalar Selçuk'un sanatına yansırken bizi de fazlasıyla ilgilendiriyor.

Doğada en çok ilginizi çeken şeyin "tohum" olduğunu söylüyorsunuz. Tohumu sizin için bu kadar ilginç kılan nedir?

Tohum benim için mucizevi bir formdur. Plastik sanatlar açısından bakınca da kusursuz bir şeydir. Asla çirkin bir tohum bulamazsınız. Hepsinin kendine has bir güzelliği ve mucizesi vardır. Her birinden harika hayatlar çıkıyor. Sanatım açısından da olaya yaklaştığımda ortaya bir sürü ilginç iş çıkarıyorum.

Her serginizde farklı bir olaya tepkinizi dile getiriyorsunuz. "Tohum" serginizde de genetiği değiştirilmiş organizmaları (GDO) ele aldınız. Bu noktaya nasıl geldiniz? Tohumu heykelsi bir form olarak zaten üretiyorum. Genetiği değiştirilmiş organizmalarla tanıştıktan sonra da bu estetik formun içinde nereye koymam gerektiğini çok düşündüm. Bu ürünlerin bilinmez yan etkilerinden

yola çıkarak, o estetik formun içerisine olası rahatsızlıkların sembolü olabilecek parçalar ekledim. Özellikle dikenli tel kullandım. Rahatsız etmek adına, yan etkilerin can acıtan yanlarını ortaya koymak için bu tarz bir malzeme kullandım. Sınırlar çektim. Tepkimi bu şekilde dile getirdim. Genetiği değiştirilmiş ürünleri sanatıma katmaya devam edeceğim ama İstanbul'da tekrar bu tarz bir sergi olmayacak. Uygun şartlar olursa İzmir ve Ankara'da böyle bir sergi açabilirim. Ayrıca, Lüksemburg'da bir sergimiz olacak. Burada kullandığım yedi eseri orada kullanmayı düşünüyorum.

Sanatınızı genel olarak neler etkiliyor?

Hayata dair her şey sanatçıyı birinci derecede etkiler. Ben de bu anlamda her şeyden etkilenebiliyorum. Yaptığım sanatın iki boyutu var. Biri yalnızca estetik üzerine herhangi bir anlam yüklemeyen yaptığım "tekil iş-

ler". Sergilerimi ise genellikle bir başlık altında hazırlıyorum. Bir tür tepki ya da unutulmuş birtakım değerleri estetik formda anlatmaya çalışıyorum.

Tarımsal ürünlerde ne gibi değişimler yaşandı?

Ağzımızın tadı bozuldu. Eskisi gibi lezzetli ürünler kalmadı. Örneğin Çanakkale domatesinin adı da tadı da artık neredeyse yok. Bizi bekleyen asıl tehlike de bu. Geleneksel tüm tatlarımız yok olacak ve tamamen dışarıya bağımlı bir ülke haline geleceğiz. Bu yöntem özellikle ayçiçeği, soya, mısır, pirinç, domates, salatalık gibi ürünlerde sıklıkla kullanılıyor. Tek tip ürünlere doğru gidiliyor. Tek tip ürünler sayesinde tek tip beslenme yöntemi ortaya çıkacak. Bu da birçok hastalığa neden olacak.

İyi niyetle başlayan bu proje nasıl tehlikeye dönüştü?

Bu ürünler olası yan etkileri düşünülmeden piyasaya sürüldü. En büyük sıkıntı da burada ortaya çıktı. Ürünün geçmişle olan geleneksel bağları yok ediliyor. Gen kaçıışı yoluyla aslında bu ürünler yok ediliyor. Yani geleneksel tarım yöntemlerimiz deformasyona uğrayıp

yok oluyor. Orijinal Anadolu buğdayı bu yöntem yüzünden yok olmaya başladı bile. Çiftçiler de daha fazla ürün almak adına bu yöntemi daha sık kullandığı için tehlike giderek büyüyor.

Hangi ürünlerde sıklıkla kullanılıyor?

Bizde bunlar hibrit tohum olarak üretiliyor. Genetiği değiştirilmiş tohumlar olarak adlandırılmış bir şey yok ama yan ürün olarak girmiş çok sayıda böyle ürün var. Mısır, cips ve günlük hayatta kullandığımız birçok üründe yan ürün olarak yoğun bir şekilde kullanılıyor. Özellikle son zamanlarda çok popüler olan tatlı mısırlar büyük risk taşıyor.

Domatese soğuk deniz balıklarının geni, mısıra karides geni aktarılıyor. Bu işlemler nasıl gerçekleşiyor?

İşin teknik kısmını tam olarak bilmiyorum ama gen aktarımı yaygın şekilde yapılıyor. Yaptığım okumalar ve araştırmalar sonucunda gördüm ki Kuzey denizlerindeki soğuğa dayanıklı balıkların genleriyle uzun soluklu çalışmalar yapılıyor. Akrep geni mısıra aktarılıyor. Gen-

lerin eşleşmesiyle uyum sağlanıyor. Böylece vitrinlerde daha güzel görünen ve raf ömrü uzayan tek tip domates, salatalık ve birçok şey üretiliyor. Ürün sayısı artıyor ama bildiğimiz tatlar kayboluyor. Yediğimiz domateste de salatalıkta da eski tatları bulamıyoruz artık.

Bu konuda araştırma yapmaya ne zaman başladınız?

İlk olarak internette konuyla ilgili resimleri gördüğümde dikkatimi çekti. Şekli, rengi ve tadı değişmiş onca ürün karşısında durumun ciddiyetini fark ettim. Benim bir ayağım hala Anadolu'da. Hala Tokat'ta geleneksel üretim yapıyoruz. Orada kaliteli ve sağlıklı ürünler elde ediyoruz. Ama buradaki ürünleri yediğimde, incelediğimde durumun tamamen değiştiğini anladım. Şekli değişmiş, tek tipleştirilmiş tatsız ürünler konu hakkında araştırma yapmama neden oldu. Greenpeace'in bu anlamda önemli çalışmaları var, onları internetten takip ederek işin peşinden gittim. Ayrıca Türkiye'de bir GDO Platformu var. Gelişmeleri oradan da izliyorum. Buğday dergisi de bu işe en fazla duyarlılık gösteren yayın. Çok şey anlatıyorlar.

Milyenyum savaşlarının enerji değil, kaliteli ve sağlıklı tarımsal üretimin azalmasıyla olacağını söylüyorsunuz. Bu tezinizi neye dayandırılıyorsunuz?

Hayatın her alanında enerjisiz yaşayabiliriz. Örneğin benzin olmazsa at arabasına döneriz ama karnımızı doyurmadan yaşayamayız. Doymanın da başka seçeneği yok. Bu yüzden diyorum ki, bir sanatçı olarak 3 bin yıl önceki gibi zımparayla taşı yontarak heykel yapabilirim ama karnım doymazsa enerjimi sağlayamam, yaşayamam.

Bu savaş ne zaman başlar?

Başladı, ama henüz durumun farkında değiliz. Gıda fiyatlarının bu kadar artması, küresel ısınma, kuraklık, açlık tehlikesi ve fakirleşmenin bu hızda ilerlemesi durumun en iyi kanıtı. Örneğin kuru fasulye zamanında "fakir" yemeği idi, şu an o bile lüks. Bu durum fiyat ve ürün anlamında daha ciddi krizlere yol açacak. Yani bugün nasıl petrol satan ülkeler gücü elinde tutuyorsa; kısa zaman sonra İsrail gibi tohumun geleceğini elinde tutan birkaç ülke de bu güce sahip olacak ve istediği gibi kullanacak. Bu çok daha ciddi ve tehlikeli bir güçtür.

28 söyleşi: Hamdi Çiftçiler

haber: ismail polat

Insanoğlu temelde karnını doyumak için çalışıyor. Savaşlar, kavgalar bu nedenle çıkıyor, gıda krizi dendi mi insanın kanı bu nedenle donuyor. Tarımsal üretimde son durum, özellikle bir tarım ülkesi olan Türkiye için çok önemli bir konu. Olası bir tarımsal üretim krizinden söz edilen günümüzde iyimser görüşler de yok değil.

Türkiye'nin en büyük yerli tohum üreticilerinden ve Dünya Tohumcular Birliği'nin ilk Türk üyesi olan May Tohumculuk Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hamdi Çiftçiler bu iyimser görüşleri yansıtıyor. Tohumculuk alanında geldiğimiz noktanın tarımsal üretimin yok olmaması adına en iyi göstergelerden biri olduğunu söylüyor: "Türkiye'de sertifikalı tohum üretiminde ve kullanımında çok ciddi bir gelişme var. Türkiye uluslararası tohum ticaretine 1984'teki mevzuat değişikliğiyle geçti. Yaklaşık 25 yılda dünyadaki en büyük 15 ülkeden biri oldu. Şu anda, profesyonel anlamda 90 firma var. Bunun dışında küçük çaplı ve yeni yeni gelişmeye başlayan 45-50 firma bulunuyor. İki bini ziraat mühendisi olmak üzere sektörde onbinlerce insan istihdam ediliyor." Çiftçiler sorunların insan kaynağı noktasında ortaya çıktığını söylüyor: "Yapısal olarak yepyeni bir noktaya geldik. 2006'da çıkan 5553 no'lu tohumculuk yasasıyla Türkiye'deki tohumculuk sektörü yeniden belirlendi. Sektör de yasaya adapte olmak için büyük çaba harcıyor. Ancak sektörün yaşadığı en büyük problem yetişmiş insan sayısı. Bu sorunu aşmak için üniversitelerle ortak çalışarak özellikle ziraat mühendislerini bu alanda yetiştirmek istiyoruz. Uzun vadede bu sorunu aşmayı, yabancılara dil bilen vasıflı elemanlar yetiştirmeyi amaçlıyoruz."

30'u aşkın ülkeye ürün satan May Tohumculuk, tarla bitkileri, yem bitkileri, endüstri bitkileri, yağlı tohumlar ve sebze tohumlarının üretimini yapıyor. Üretimini yaklaşık yüzde 80'i, Türkiye'de gerçekleştiriliyor. Geri kalan ise yurtdışından temin ediliyor. Birçok coğrafya-

Hamdi Çiftçiler

Beşiği". 70 ülkeden 2000'i aşkın temsilcinin katılımını bekliyoruz. Bu kongre için bir organizasyon komitesi kurduk. Düzenli toplantılarla süreci destekliyoruz. Hem Türkiye'nin hem de ülkedeki tarım sektörünün tanıtımı açısından oldukça önemli bir organizasyon. Potansiyelimizi ve zenginliklerimizi doğru bir şekilde anlatacağız.

Peki dünya genelinde tarımsal üretimin azalmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

2005 ve 2007 yılları arası çok sıcak ve kurak geçti. Verimlilikte ciddi bir azalma olunca dünya ülkeleri stoklarını tüketmeye başladı. Artan enerji fiyatlarından dolayı da tarımın büyük ölçekli yapıldığı ülkelerde (özellikle ABD'de) üretim ekonomik hale geldi. Yüksek fiyatlardan dolayı büyük kısıtlamalara gidildi. Ayrıca stoklar artık büyük ölçekte enerji üretiminde de kullanılıyor. Çok büyük tesisler kuruyor. Stoklar eskiden sadece tüketimde kullanılırken şimdi biyoetanol (benzin türevi) ve biyodizel (mazot türevi) için enerjide kullanılıyor. Şimdi dengeler oturmaya başladı. Mevcut duruma baktığımızda gıda ve enerjide büyük bir yapılanma var.

Dünya genelinde risk yaratan konular hangileri?

Tüm dünyada olayın mantığı ürün arzını güvence altına almak üzerine kurulu. En öncelikli konu bu. Bir diğer konu da spekülasyon yaklaşımlardan çok gerçek ihtiyaç-

Madalyonun diğer yüzü

da hem üretim hem de satış yaptıklarını belirten Çiftçiler ithalat ve ihracat dengesini ise şöyle açıklıyor: "Sektörde şu anda tohum ithalatı ihracattan daha fazla ama geçmişten günümüze çok daha iyi bir durumdayız. Önemli olan ürünün kime ait olduğudur. Tohumculukta istediğin yerde üretir, istediğin yerde satarsın. Biz de ülkemize maksimum katma değer için çabalıyoruz. Şu andaki iş hacmimizin yüzde 80'i yurtiçi, yüzde 20'si yurtdışı. Sektör büyümeye başlayınca dışarıya satışlarımız artmaya başladı ve daha da artacak."

Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneği (TÜRKTED) adına Dünya Tohumcular Birliği'ne (ISF) üye olan ilk kişisiniz. Bu nasıl gerçekleşti?

Türkiye bu anlamda giderek daha fazla öneme sahip olduğundan biz de dernek olarak her aşamada böyle bir sorumluluk aldık. Ülkemize adına iyi bir gelişme. Üye olduktan sonra daha çok projede yer almaya başladık. Birlik'in BM ile ortak projeler üreten, sektöre ilişkin sorunları çözmek adına oldukça sıkı çalışan bir yapılanması var. Bu anlamda, Birlik'in üretim ve verimlilik açısından son derece faydalı işler yaptığını ve oldukça etkin olduğunu söyleyebilirim.

Dünya Tohumcular Birliği Kongresi 24-27 Mayıs 2009'da Türkiye'de yapılacak. Bu kongrenin Türkiye açısından önemi nedir?

Kongre'nin ana teması "Türkiye: Uygarlığın ve Tarımın

lara göre üretimin sağlanması. Bütün dünya şu anda buna kafa yoruyor. 2008 sezonuna baktığımızda dengelerin yeniden oluştuğu çok açık. Tüketim farklılaşması ve talep artışı nedeniyle fiyatlar yükseldi ama bu üreticilerin de lehine bir durum yarattı. Dünya yeni bir dengeye kavuştu ve gıda arzı konusunda yakın gelecekte öngörülebilir bir kriz kesinlikle söz konusu değil.

Türkiye tarımda kendi kendine yetebilen 7 ülkeden biriydi, artık değil deniyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konuda maalesef büyük bir yanlış, ciddi bir karmaşa var. Bu söz, Türkiye'nin buğday ve hububat üretimi açısından yıllar önce 1960'larda söylenmiş bir söz. Türkiye bugün buğdayda 20 milyon ton üretimle kendi ihtiyacını karşılıyor. Ayrıca pek çok üründe mevcut politikalar ve verimli üretimle kendi kendine yeterliliğini teyit ediyor. Teknolojide en üst düzeyde olan, en verimli ülkelerden biriyiz. Özellikle sebze üretiminde kendimizi aştık. İhtiyaçlarımızı karşıladığımız gibi yılın her ayında birçok ülkeye ihracat yapıyoruz. Türkiye'nin kısa ya da orta vadede hiçbir üründe sıkıntı yaşamaması söz konusu değil.

Kriz öngörmüyoruz dediniz ancak olası krizler için ne gibi önlemler alıyorsunuz?

Bizim krizden öngördüğümüz mevsimsel değişiklikler, ani ürün kayıpları vs. Bunlara karşı içeride ve dışarıda alternatif üretim bölgeleri keşfederek üretimlerimizin

May Tohumculuk Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hamdi Çiftçiler, Türkiye’de sertifikalı tohum üretiminde ve kullanımında çok ciddi gelişmeler olduğunu söylüyor. Bu da tarımsal üretim açısından gelecek vaat ediyor. Çiftçiler’in söyledikleri madalyonun diğer yüzünü yansıtıyor.

riske karşı korunması için özel projeler hazırlıyoruz. Ayrıca ARGE’ye büyük yatırımlar yapıyoruz.

En umut verici projeniz hangisi?

“Kurağa ve parazitlere dayanıklı, yüksek yağ oranlı, hibrit ayçiçek geliştirme” projesi. Bu konuda ürünleri toplama aşamasına geldik. Çok önemli bir proje.

Türkiye’nin tarım politikalarını nasıl buluyorsunuz?

Biz işin tohum ve tarımsal üretim kısmındayız. Gördüğümüz kadarıyla Bakanlık son derece iyi niyetli çalışmalar yapıyor. Uzman olan özel sektöre de danışılarak hazırlanan birçok proje tamamlandı. Sertifikalı tohum kullanımının desteklenmesi, damla sulama sistemlerinin kullanılması yöntemleri de giderek yaygınlaştırılıyor.

Bu sulama yöntemi kuraklık açısından oldukça önemli. Ülke olarak bu konuda hangi aşamadayız?

Daha iyi bir aşamaya doğru gidiyoruz. Üreticiler de bu durumun farkında ve sistem giderek yaygınlaşıyor. Ülke tarımı ve su kullanımı açısından bu yöntem önemli.

Tarım politikalarında eksik gördüğünüz noktalar neler?

Tarımsal desteklerin üreticiye çok doğru bir zamanlamayla verilmesi gerekiyor. Bu konuda aksamalar oluyor. Sektördeki sirkülasyon ve zamanlama açısından bu konu oldukça önemli. Ayrıca üreticilerin yetiştirilecek ürün konusunda doğru bilgilendirilmesi ve mevsimsel üretimlerin doğru bir planlamayla yapılması gerekiyor.

“Biyoteknoloji önemli”

Dünyadaki açlık krizini çözmek adına “genetiği değiştirilmiş organizmalar” projesi başlatıldı. Bu proje ciddi bir tehlike mi, yoksa kurtuluş reçetesi mi?

Yalnızca ülkemizde değil, dünya genelinde genetiği değiştirilmiş organizmalar tartışma konusu yapıldı. GDO tarım açısından çok ciddi bir teknoloji. Kullanıma girdiği son 15 yıldan beri dünya genelinde 120 milyon hektar alanda bu tohumlar kullanılıyor ve üretiliyor. Üretici maliyetlerini düşürdüğünden ve verimliliği artırdığından oldukça önemli. Hem üretim hem tüketim anlamında ABD, Arjantin, Brezilya, Kanada, Hindistan, Çin bu ürünlerin en yoğun kullanıldığı ülkeler. Teknoloji üretimi açısından en önemli ülke ise ABD.

Genlerin aktarımı için geliştirilen teknikte süreç nasıl işliyor? Domateste balık, mısırdaki akrep geni ne kadar doğru ve uygulanabilir bir üretim şekli?

Şu anda söz ettiğimiz ülkelerde henüz bu süreç işlemiyor. Daha çok sanayide kullanılan bitkilerde kullanılıyor. Sebze ve meyve üretiminde kullanılmıyor. Yalnızca yabancı otların üretimdeki etkisini en aza indirmek için bu tür üretim yöntemleri kullanılıyor. Söylenildiği gibi balık geni, akrep geni kullanılmıyor. Dünyada henüz bu nedenle ortaya çıkmış bir hastalık yok. Bu şekilde bir gen aktarımı da söz konusu değil.

GDO'lara kim neden karşı çıkıyor?

Özellikle çevre örgütleri buna karşı çıkıyor. Doğal bir süreç, evrimle olabilecek bir üretim tarzı değil diyorlar. Ancak ihtiyaçlar konusunda somut bir öneri getirmiyorlar. Sadece karşı çıkmakla yetinmiyorlar. Sorunlara çözüm üretmiyorlar.

Türkiye’de GDO’ların kullanım durumu nedir?

Türkiye’de GDO’lu tohumlarla üretim kesinlikle yasak. Bu tohumlarla deneme yapmak bile yasak. Türkiye’nin ithal ettiği ana ürünlerin GDO’lu olup olmadığı konusunda Bakanlık tarafından ciddi takip yapılıyor. Ürünlerde kesinlikle böyle bir şey olmadığı söyleniyor ama bunun tam olarak bilinmesi çok zor.

20-30 yıl sonra üreticinin böyle bir seçeneği olacak mı?

Böyle bir seçeneğin olması bundan sonra bu teknolojide yaşanacak gelişmelere doğrudan bağlı. Biyoteknoloji her üründe kullanılmıyor, ancak belli ürünlerde kullanılıyor. Bu teknoloji ülkemize gelirse, oldukça yaygın bir kullanıma sahip olacağını düşünüyorum. Çünkü hem ekonomik hem de verimli. Üretici de haliyle bunu tercih edecek. Umarım bu teknolojiden çok geri kalmayız.

30 tasarım: Mehmet Erkök

röportaj: esra melek yiğitsözlü fotoğraf: özgür güvenç

Tasarımcıyı nasıl bilirsiniz

Mehmet Erkök

Mimar Sinan Üniversitesi endüstriyel tasarım bölümü mezunu Mehmet Erkök, 1993'ten beri İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde maket yapım teknikleri, görsel anlatım teknikleri ve stüdyo dersleri veriyor. Öğretim üyeliği görevinin dışında 1998'de kurduğu atölyesinde mimari, endüstriyel ve reklam maketleri, illüstrasyon çalışmalarını sürdürüyor.

Klasik otomobil ve obje restorasyonu da uğraşan Erkök, klasik otomobil ve objeleri kendine özgü yorumuyla yeniliyor.

Tasarımın bütün alanlarında başarılı olmak için meraklı olmanın önemine değinen Erkök, meraklı, araştırmacı, çalışmayı çok seven biri olduğunu anlatıyor. Atölyesinde ziyaret ettiğimiz Erkök, renkli dünyasını bizlerle paylaşıyor.

Endüstriyel tasarım bölümünden mezun olup maketçiliğe nasıl yöneldiniz?

Çocukluğumdan beri maket yapmayı çok seviyorum. Endüstriyel tasarım bölümünden mezun olduktan sonra öğretim görevlisi olmayı tercih ettim. Sevdiğim için profesyonel olarak maketçilikle de uğraşmaya başladım. Ancak maketçiliği biraz hobi olarak görüyorum. Çünkü sırf profesyonel olarak bu işle uğraşmam gerekseydi, üniversiteden ayrılmam gerekirdi. 1988-1993 yıl-

ları arasında ağırlıklı mimari maket yaptım ama sıkıldım. Çünkü benden tasarımların ölçekli maketini istiyorlardı. Benim bir imzam yoktu. Şu an ilginç mimari projelerin ve değişik işlerin maketlerini yapıyorum. Örneğin geçen yıl üç kişilik bir ekiple Turgut Cansever sergisinin maketlerini yaptık. Cansever'in uygulanmış beş eserinin maketini, 1960'lı yılların tarzıyla ahşap malzemeden yaptık. Bu tip özel projeleri çok keyifle yapıyorum.

Maket tasarımı nasıl yapılır? İncelikleri neler?

Maketler günlük hayatta karşılaştığımız objelerin küçültülmüş halleri. Burada belli bir gerçekçilik ararız. Gerçek ölçülerin bire bir küçültülmüş olmasını gerektirdiği için çok kolay bir iş değil. Ancak meraklı olmak yeterli. Örneğin atölyeme stajyer öğrenci alırsam, çok deneyimi olmasa da merakı olanı tercih ediyorum. Çünkü onu istediğiniz şekilde yoğurmak daha kolay. Genelde meraklı insanlar da işe daha pozitif bakıyor. 12 yaşındayken ölçekli F-4 Phantom, AV-8 Harrier uçaklar yapıyordum. 15 yaşındayken babam çalıştığı firma için 1/50 bina maketi yapıyordu. Ben de ona yardım ediyordum. 33 yıldır maketle uğraşıyorum. Meraklı herkesin maket yapabileceğini düşünüyorum. Bu iş heykeltıraşlık gibi. Heykeltıraş hem tasarlıyor hem de kendi elleriyle üretiyor. Tasarımcı böyle yapmıyor. Türkiye'deki endüstriyel tasarım okullarının hiçbirinde bir uzmanlık alanı yok. Tüm bölümler genel eğitim veriyor. Bu okullarda maket dersleri de var. Ben derslerimde öğrencilerin profesyonel maketçi olmalarını hedeflemi-

“İllüstrasyonla beyin jimnastiği yapıyorum”

İllüstrasyon çalışmalarına nasıl başladınız? Neler yapıyorsunuz?

1992 yılında hobi olarak illüstrasyona başladım. Bilgisayar render'ları için çok başındayken elde yapılan illüstrasyon (air brush) revaçtaydı. O zamanlar Klasik Otomobil Kulübü'ne üye oldum. Birkaç klasik otomobil illüstrasyonu yaptım. Ardından pek çok illüstrasyon çalışmam oldu. 1998 yılında reklamcılarla tanıştım. Reklam çalışmaları için illüstrasyonlar yapmaya başladım. Bu illüstrasyonlar çok iyi beyin jimnastiği yapmanızı, malzemeyi daha iyi tanımanızı sağlıyor. Oysa mimari makette böyle bir durum yok. Bu nedenle illüstrasyon yapmayı daha çok seviyorum. Yeni yöntemler keşfetmenizi gerektiriyor, zihninizi çalıştırmanızı sağlıyor. Son dönemde motosiklet illüstrasyonları yapıyorum. Özel tasarımlı motosiklet ve motosiklet aksesuar parçaları üretmeyi istiyorum. Şu an klasik otomobil restorasyonu ile uğraşıyorum.

Klasik otomobil restorasyonunu nasıl yapıyorsunuz?

Bu benim için tamamıyla hobi. 1989 yılında patronumun 1972 model bir Mustang'ı vardı. Bu otomobille klasik merakım başladı. Zaten ilk arabam da 1966 model bir Mustang oldu. Klasik Otomobil Kulübü'ne girdiğimde de farklı klasik otomobilleri tanımaya başladım. Zaman içinde birkaç klasik otomobil sahibi de oldum. Otomobilleri alıp yeniledim. Otomobil restore etmek gerçekten çok zor bir süreç gerektiriyor. Kaporta, boya, cam, aksesuar, döşeme gibi çok sayıda detayı var. Bazıları otomobili orijinal haline sadık kalarak tamamen fabrika çıkış kondisyonuna getirmeyi amaçlayarak restorasyon yapıyor. Bunlar için renk kodları bile çok önemlidir. Ben o noktada değilim. Otomobili dilediğim gibi restore ediyorum.

hobi olarak 5-6 yıl daha sürdüreceğim. İleride bir tasarım müzesi açılırsa oraya bağışlayabilirim.

Bir yandan üniversiteye diğer yandan özel çalışmalarınıza nasıl zaman ayırıyorsunuz?

Haftanın yedi günü çalışma prensibine bağlıyım. Gece, gündüz hiç fark etmez. Üniversiteye haftada 3 ya da 4 gün gidiyorum. Ders programım yoğun. Derslerin olmadığı günler daha çok atölyede çalışıyorum. Evim atölyeme çok yakın. Gece yarısına kadar çalışırım.

Kendinizi nasıl geliştiriyorsunuz?

Öyle bir tempo ki zaten kendiliğinden besleniyorum. Şubat ayında öğrencilerimle beraber bir workshop için iki haftalığına Belçika'ya gittik. Bu benim için hem tatil hem iş oldu. Aynı anda birkaç işi düşünmeye, kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Hobilerim de beni çok besliyor. Örneğin tren maketi hobim var. Evimde bir tren yolu yaptım. Evin girişinden başlıyor ve diğer odaları doluyor. Yakın zamanda tamamlayacağım. Müziği çok seviyorum. İki klarnetim var. Obuayı çok seviyorum ama o çok pahalı bir enstrüman. Henüz alma fırsatım olmadı. Bir de fotoğraf hobim var. Bugüne kadar yaklaşık 10 bin dia çektim. Mimari, otomobil, kent gibi birçok konuda iyi bir arşivim var. Dianın yerini dijital fotoğraf makineleri aldı, ama ben yine de dia çekmeyi çok seviyorum.

Uğraşmak istediğiniz farklı bir alan var mı?

Kinetik heykelde kendimi geliştirmeyi istiyorum. Bu bildiğimiz heykel, ama hareket ediyor. En son Mayıs 2006'da İTÜ'deki bahar şenliği için insan boyunda bir kinetik heykel yaptım. Yürüyen, ışıkları yanıp sönen bir heykeldi. Kinetik heykel daha çok artık malzemelerle yapılıyor. Bu tip malzemeleri kinetik heykel yapmak için biriktiriyorum. İlk fırsatta daha çok zaman ayıracağım.

“Tasarımcı dediğin meraklı, araştırmacı olmalı” diyor İTÜ Endüstriyel Tasarım Bölümü Öğretim Üyesi Mehmet Erkök. Kendisi tasarımın her alanıyla ilgileniyor ve çok çalışmaktan büyük zevk alıyor. Atölyesine stajyer kabul ederken de meraklı olanları tercih ediyor.

yorum. Çünkü işleri o değil. İyi bir orijinal ürünü ortaya koyabilmek için modeli bir araç olarak kullanacak.

Makette ne tür malzemeler gerekiyor? Pahalı bir uğraş mıdır?

Pahalı malzemeler olmak zorunda değil. Bu işin iki yanı var. Biri tasarımcının yaratım sürecinde araç olarak, diğeri prezantasyon için kullanımı. Hobi için yapılan maketleri de prezantasyonun içine dahil edebiliriz. Özellikle yaratım süreci için yapılan maketlerin hiçbiri pahalı olmak zorunda değil. Karton, kontrplak, pleksiglas, modern macun, tel çubuk, metal profil, ahşap, plastik levha gibi malzemeler kullanılabilir. Atölyemde en çok ahşap, polyester, pleksiglas kullanıyorum. Bu işte asıl fark yaratan malzeme değil işçilik. Çok basit bir malzemeyle ve çok iyi bir işçilikle sıra dışı bir ürün yapabilirsiniz.

Bilgisayar teknolojisi tasarımı ne yönde etkiliyor?

Bilgisayar teknolojisini hem iyi hem de kötü buluyorum. Bir yandan işleri hızlandırıyor, ama diğer yandan yaratıcılığı sınırlandırıyor. Öğrenciler bilgisayarda bir şey modelleyip birçok açıdan render alıp paftalar dolusu önümüze koyuyorlar. Oysa tasarım sancılı ve uzun bir süreç. Günümüz ticari koşullarında bu süreçlerin kısılması gerekiyor ama özgünlüğü elden kaçırmadan. Bugün dünya pazarında rekabetçi olabilmek için yenilikçi ve sıra dışı ürünler yapmanız gerekiyor.

Hangi modellere ilginiz var? Bugüne kadar kaç otomobil restore ettiniz?

2004'te bir ekiple Şükrü Okçu'nun Honda marka şov otomobilini yaptık. Otomobilin bütün iç mekanının illüstrasyonunu ben yaptım. 2004 Oto Show'da en çok ziyaret edilen otomobil oldu. 15 yıl önce 1962 model Ford Station aldım ve yeniledim. İyi bir kaportacı buldum. Onunla arabanın her türlü detayını beraber yaptık. Turuncu ve kırmızı rengi kullandım. Arabanın her yerinde emeğim var. Satmayı istemiyorum ama yer darlığı nedeniyle satmam gerekiyor. Şu an 1967 model BMW otomobilimin restorasyonu ile uğraşıyorum. Bunu aldığımda klasik otomobiller arasında pek ön planda değildi. Artık saf kan klasik olmaya başladı. Mor renge boyattım. Koltukları ahşap ve deri karışımı yaptırdım. Şu an detaylarıyla uğraşıyorum. Bir ay içinde bitireceğim. Bir de 1953 model, tek kapılı Chevrolet'im var. Onunla ilgili planlarım var ancak henüz restorasyonuna başlayamadım.

Obje restorasyonu da yapıyorsunuz. Bunda amacınız nedir?

Evet, eski objeleri biriktirmeyi seviyorum. Eski elektrik süpürgesinden otomobil aksesuarlarına kadar yaklaşık 300 parça objem var. Bu parçaları bulmak için pazarları dolaşmıyorum. Bu merakımı bilen yakınlarım buldukları ilginç objeleri bana getiriyorlar. Bu objeleri temizliyorum, bozulmuş yerlerini tamir ediyorum. Bunu

Resimler anlatıyor...

Sanat, toplumsal ve kültürlerarası iletişim açısından en önemli araçlardan biri. Atatürk, "Bir ulus ki resim yapmaz, bir ulus ki heykel yapmaz, bir ulus ki bilimin gerektirdiği şeyleri yapmaz, itiraf etmeli ki o ulusun ilerleme yolunda yeri yoktur" demiş... Sözün olmadığı yerde hisleri en iyi sanat anlatır; sanatçının iç dünyasında olup bitenleri; sevgisini, tepkisini, nefretini, düşünce yapısını yansıtır.

Resim de birçok sanat dalı gibi düşünceyi açığa vurma en etkili yollarından biri. En önemli özelliği eline kağıt kalem alan herkese, iyi veya kötü kendini ifade edebilme kolaylığı sağlaması. İşte bu nedenle kişinin zekasını, sosyo kültürel kazanımlarını ve psikolojik özelliklerini çevresiyle paylaşmasına olanak tanıyan en iyi iletişim aracı.

Resim tarihsel açıdan da önemli, çünkü geçmişten günümüze tarihi belgeleme görevi görüyor. Tarihte fotoğraf makinesinin olmadığı devirlerde insanların zamanı "görüntülemek" için resimden yararlandığı; zamanın yaşam tarzı, maddi ve manevi özelliklerini resim ile ortaya koyduğu görülüyor.

Resim sanatıyla buluşmak

Türkiye'nin en köklü kuruluşlarından biri olan Yaşar

Holding, sosyal sorumluluk tanımının henüz yapılmadığı zamanlarda bu alanda yaptığı çalışmalarla öne çıktı. Yaşar Holding'in ilk şirketi olan Dyo, 1967 yılında başlayan Dyo Resim Yarışmaları ile Türk resim sanatı açısından bir çığır açtı.

Henüz özel sektörün sanata yatırım yapmadığı bir devirde Yaşar Holding Onursal Başkanı Selçuk Yaşar'ın toplumların kültürel gelişiminde sanatın rolünün önemi ne duyduğu inanç, Dyo Resim Yarışmalarının tohumlarını attı. Hedef Türk resim sanatına katkıda bulunmak, gelişimini desteklemek, gençleri resim konusunda teşvik etmektir. Böylece Dyo Resim Yarışmalarının uzun soluklu macerası başladı. 1967, aynı zamanda özel sektörün ilk kez bir sanat yarışmasına imza attığı yıldır.

Önceleri yalnızca İzmir ve çevresine özel bir etkinlik olan Dyo Resim Yarışmaları 1973 yılı itibarıyla yurt çapında bir etkinliğe dönüştü. Günümüzde iki yılda bir düzenlenen yarışmanın birincisine 91 sanatçı 271 eserle katıldı. Zaman içinde yarışmaya ilgi arttı ve 1967'den günümüze yaklaşık 11 bin katılımcı sayısına ulaşıldı. Türk Resim Sanatı'nın gelişim sürecini yakından izlemeyi ve desteklemeyi ilke edinen yarışma 1993 yılından beri Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından gerçekleştiriliyor. 2006 yılında düzenlenen 32. Dyo Resim Yarış-

ması'na Türkiye'nin her yerinden olduğu kadar Hollanda, İsviçre ve İtalya'dan da sanatçılar katıldı ve toplam 828 sanatçı 1400 eserle yarışmada yerini aldı. Uluslararası bir boyut kazanan yarışma sayesinde çok sayıda sanatçı sanat dolu bir geleceğe adım attı.

Ödül kazanan yapıtlar ayrıca Türkiye'nin ilk özel resim müzesi olma özelliğini taşıyan Selçuk Yaşar Müzesi'nde sergileniyor.

Resmin önemli isimleri

Bu yılki yarışmanın jürisi resim dünyasının önemli isimlerine evsahibi; Prof. Devrim Erbil, Prof. Neşe Erdok, Prof. Dr. Turan Erol, Prof. Kaya Özsezgin, Prof. Hasan Pekmezci, Prof. Fahri Sümer, Prof. Dr. Süleyman Saim Tekcan.

Bugüne kadar yaklaşık 11 bin kişinin başvuruda bulunduğu Dyo Resim Yarışmaları, resme verdiği destekle pek çok genç ressamın yolunu aydınlattı ve aydınlatmaya devam ediyor. Günümüzde yarışmanın jürisinde yer alan birbirinden değerli isimlerin bazıları da zamanında bu yarışmaya çalışmalarını gönderip, seçici kurul tarafından ödüllendirilmiş ve Türk resim sanatının gelişmesi açısından çok önemli çalışmalar yapmış kişiler.

Prof. Devrim Erbil: 1959 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü'nü bitiren Erbil, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Halil Dikmen gibi önemli sanatçıların öğrencisiydi. 1974'te 8. Dyo Resim Yarışması'nda Jüri Özel Onur Belgesi'ni aldı, 1976 yılında 9. Dyo Resim Yarışması'nda ise başarı ödülü kazandı. 1991 yılında Devlet Sanatçısı unvanı alan Erbil, yurtdışında pek çok sergi açtı ve Türk sanatını yurtdışında tanıtan sergilerin başkanlığını yürüttü. Erbil'in eserleri yurtiçi ve yurtdışında çok sayıda resim kurumunda ve özel koleksiyonlarda bulunuyor.

Sözsüz ya da teknolojisiz iletişimin en etkili yollarından biri resim. Sözü bittiği yerde resimler çok şey anlatıyor, tarihin ilk çağlarından beri insanı belgeliyor. 1967 yılından beri düzenlenen Dyo Resim Yarışmaları genç ressamların yolunu aydınlatıyor.

Prof. Fahri Sümer: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü Başkanı olan Sümer, 1965 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nden mezun oldu. Çalışmalarında azaltılmış renk ve leke değerleriyle yöresel konuları işleyen Sümer, yurtiçi ve yurtdışında çok sayıda kişisel sergi açtı. Sümer, 1967 yılındaki ilk yarışmada ödül aldı.

Prof. Hasan Pekmezci: 1968 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nü bitiren Pekmezci, ülkemizde ve yurtdışında düzenlenen birçok sergi, bienal ve yarışmaya katıldı. 20'yi aşkın ödülü olan Pekmezci'nin yurtdışında bazı müzelerde de resimleri bulunuyor. 1970 yılında Dyo Resim Yarışması'nda mansiyon kazandı; 1986'da ise başarı ödülünü elde etti.

Prof. Neşe Erdok: 1963 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nden mezun olan Erdok, figüratif resmin önemli isimlerinden biri. İnsanı, özellikle "sokaktaki insanı" resmediyor. 1980 yılında Dyo Resim Yarışması'nda mansiyon aldı. Yurtiçi ve dışında müzelerde resimleri bulunan Erdok 20'yi aşkın kişisel sergi açtı ve 100'ü aşkın da karma sergide yer aldı.

Duvarların dili

Türkiye'nin ilk kişisel modern sanat müzesi Doğançay Müzesi'nin kurucusu, yaşayan en pahalı Türk ressamlarından Burhan Doğançay'a göre başarının formülü net; "Kapasitenizi bilip yapacağınız işe inanırsanız gerisi basit".

Burhan Doğançay ile kurucusu olduğu Türkiye'nin ilk kişisel modern sanat müzesi Doğançay Müzesi'nin ilköğretim öğrencileri arasında düzenlediği resim yarışmasının ödül töreninde buluştuk. Söyleşimizi "bir dokun bin ah işit" sözleriyle özetlemek mümkün. T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ve Madalyası'ndan Doğançay Müzesi'ne, düzenlediği resim yarışmasından Türkiye için rekor fiyatlara satılan eserlerine kadar birçok konuda görüşlerini aktardı.

Doğançay, 1929'da ressam ve harita subayı Adil Doğançay'ın oğlu olarak dünyaya geldi. Sanat eğitimi ilk olarak babasından ve ressam Arif Kaptan'dan aldı. Babasının yönlendirmesiyle başlayan resim çalışmaları, Ankara Üniversitesi'nde aldığı hukuk eğitiminin ve 1955'te Paris'te bitirdiği ekonomi doktorasının önüne geçerek sanat serüveninin başlangıcı oldu. Bir yandan akademik eğitimi devam ederken, diğer yandan resim çalışmalarını hiç aksatmadan sürdürdü. Paris'teki öğrencilik yıllarında La Grande Chaumière'de resim çalışmalarına katıldı. Doktorasını bitirip Ankara'ya döndüğünde Sanat Sevenler Kulübü'nde babasıyla ortak sergiler açtı. 1961'de 22. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne beş resmi kabul edildi. 1962 yılında New York'a gitti. 1964'te Guggenheim Müzesi müdürü Thomas Messer'in sanatçının yapıtlarından birini müze koleksi-

Burhan Doğançay

yonuna alması, sanatçının bu zorlu mücadeleden galip geleceğine olan inancını daha da pekiştirdi. New York duvarlarıyla başlayacak önemli esin kaynağı olan "Duvarlar" serisine de aynı yıllarda başladı. 1975'te buradan yola çıkan sanatçı, 114 ülkeyi kapsayacak olan "Dünya Duvarları" fotoğraf projesine başladı. 1982'de bu projenin ürünlerini, Paris'te Georges Pompidou da "Fısıldayan Duvarlar" adı altında ilk kez sergiledi. 1983'te Fransa'nın ünlü halı merkezi Aubusson'dan sanatçının tasarımları duvar halısı olarak dokunmaya başlandı. 1986'da büyük bir onarım geçiren Brooklyn Köprüsü'nün 19 adet büyük boy fotoğrafı New York kentinin 100. yıl kutlamalarında (1998) JFK Uluslararası Havaalanı'nda iki yıla yakın bir süre sergilendi. Daha sonra bu fotoğraflar "Walls of the World" adı altında

kitap olarak yayınlandı. 2001'de Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı desteği ile ilk Retrospektif Sergisi'ni İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda gerçekleştirdi. 2003 Haziran ayında sanatçının, "Hat Sanatına Saygı" isimli çalışması Brüksel'deki yeni Avrupa Parlamentosu binasına asıldı.

Doğançay ile konuştukça laf döndü dolaştı, kazanın başında zebanilerin bulunmadığı Türklerin hikayesine geldi. "Türkiye'de kimse diğerinin başarılı olmasını istemiyor. Biraz sivrildiğinizde sizi aşağı çekmeye çalışıyor. Birinin başarısının en yakın arkadaşını üzdüğü bir memlekette yaşıyoruz" diyor. Ancak Doğançay, hiçbir zaman pes etmeyen bir yapısı olduğunu da vurguluyor. Başarı için formülü net; "Kapasitenizi bilip yapacağınız işe inanırsanız gerisi basit" diyor. Çıtayı da her zaman yukarı koyuyor. "Ya hep ya hiç" diye özellikle belirtiyor. Müze kurma fikrini ilk olarak paylaştığında birçok insanın kendisiyle alay ettiğini ama yılmadığını söylüyor. Çizgiyi her zaman daha yukarı taşıdığını ve yeni hedefinin Doğançay Müzesi'ni dünya çapında bir marka yapmak olduğunu söylüyor.

Son dönemde resim sanatına ilginin daha çok arttığını gözlemlemek mümkün. Bunu neye bağlıyorsunuz? İngilizce'de "never too late" denir. Yani, "Hiçbir zaman geç değildir". Müsaade edin de artık ilgi artsın. Düşünün ki Doğançay Müzesi, Türkiye'nin ilk kişisel modern

“Türkiye’de her şeyin istediğimiz gibi gitmesini istiyorsak üç büyük eksiği tamamlamamız gerekiyor. Kültür, kültür, kültür... Kültürlü bir toplum olduğu takdirde her alanda iyileşme yaşanır. Birimizin başarısı diğerini üzmediğinde büyük hamleler yapabiliriz.”

sanat müzesi. İnsaf... Başka yerlerde bu tip müzeler 100-200 yıl önce açılmış.

Türkiye’de ilk kişisel modern sanat müzesini açmak cesaret işi, nasıl açtınız?

Deli cesareti demek istiyorsunuz. Yalnızca deli cesareti olsa iyi. Müze açacağımı söylediğimde bana çok daha fazlasını söylediler. “İşin gücün mü yok?” diyenler de oldu. Hiçbiri cesaretimi kırmadı. Ama açıkçası bu kadar ilgisizlikle karşılaşacağımı da tahmin etmemiştim. “Bu işe başlarsam muhakkak bir yerlerden yardım gelir” diye düşünmüştüm. Beşinci yılımıza girdik ama İstanbul Büyükşehir Belediyesi dışında yardım eden olmadı.

Bütün bu olumsuzluklar içinde Türk resim sanatının geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Türkiye’de çok kuvvetli sanatçılar var. Fakat bütün sorun, sanatçıların yurtdışında tutunabilmelerinde yatıyor. Bizim tüm sanatçılarımızın üzerinde aynı titizlikte durmamız ve sahip çıkmamız gerekiyor. Türkiye’de ne yazık ki tam tersi bir durum var. Kimse diğerinin başarılı olmasını istemiyor. Biraz sıvırdığınızda aşağı çekmeye çalışanlar oluyor. Bu kompleksi aştığımız zaman resim sanatının da geleceğinin parlak olacağına inanıyorum.

Sözünü ettiğiniz rekabet, aynı zamanda ülkemizdeki sanat anlayışını da özetlemiyor mu?

Ne yazık ki öyle. Türkiye’de her şeyin istediğimiz gibi

gitmesini istiyorsak üç büyük eksiği tamamlamamız gerekiyor. Kültür, kültür, kültür... Kültürlü bir toplum olduğu takdirde trafik sorunu da ortadan kalkar, betonlaşmanın da önüne geçilir, ormanlar da yok edilmez. Kısacası her alanda bir iyileşme yaşanır. Zaman zaman “Nasıl büyük bir hamle yaparız?” diye soruyorlar. “Birimizin başarısı diğerini üzmediğinde” diye cevap veriyorum. Bunun milli karakterimiz olması lazım.

Araştırmalarda adınız, Türkiye’nin “yaşayan en pahalı ressamı” olarak öne çıkıyor. Neden ve nasıl?

Çünkü öyleyim. Yurtdışına gittim ve tırnaklarımla kazıyarak bugüne geldim. Ekmek bile alamadığım günler gördüm, dayandım. Esasında hukuk mezunuyum, iktisat doktoram var ve diplomatlık da yaptım. Ama resim sanatına gönül verdim ve bu alanda başarılı olacağım diye kendime söz verdim. “Yalnızca Türkiye’de değil, New York’ta, Avrupa’da başarılı olacağım” dedim. O kadar kendimden emin çıktım yola. Bütün hikaye bu... Yabancıların hakkımda yayınladıkları altı kitap bulunuyor. Kitapların çoğu Türkçe’ye çevrilmedi bile, çoğunluğun kitaplardan haberi yok. Dünyanın en önemli 50-60 müzesinde eserlerim yer alıyor. Dolayısıyla Türkiye’nin en pahalı ya da resimleri en çok para eden ressamı olmak gayet normal. Tabii “Türkiye’nin en pahalı ressamı” denildiğinde ifade edilen rakamlar, dünya ortalamasına baktığınızda çok gülünç düzeyde. Yaklaşık 10 yıl önce Çin’de modern sanat yokken bugün Çinli ressamların

Konservatuvar yeteneği ne kadar etkiler?

Konservatuvar gibi yetenek sınavlarıyla öğrenci kabul eden bir eğitim kurumuna yeteneksiz girmeniz mümkün değil. Ama konservatuvardakiler dışında da muazzam yetenekler var. Yarışmamızın birincisi olan küçük kız öğrenci, müthiş bir yeteneğe sahip. Kendisini bir haftalığına Paris'e göndermemizin ardından bambaşka bir insan olarak döndü. Bu ülkede çok büyük genç yetenekler var ve fırsat verildiği zaman yeteneklerini sergileyebiliyorlar. Yalnızca resimde değil her alanda böyle. Bu konuda özel sektöre çok iş düşüyor. Dünyanın hiçbir yerinde devlet her şeye yetişemez. Avrupa'da bile devlet müzelerinde bütçeler kısıyor. Türkiye'de özel sektör bu alanda önemli işler yapıyor. Bunun daha planlı olması gerekiyor. İş yeni baştan yapmamayı öğrenmeliyiz. Avrupa'da, ABD'de yıllardır uygulanan sistemler var. Elektriği yeniden keşfetmek anlamsız. Doğru olanı bulup uyarlamak ve uygulamak gerek.

Türkiye'de yaşayan, beğendiğiniz resamlardan örnek verebilir misiniz?

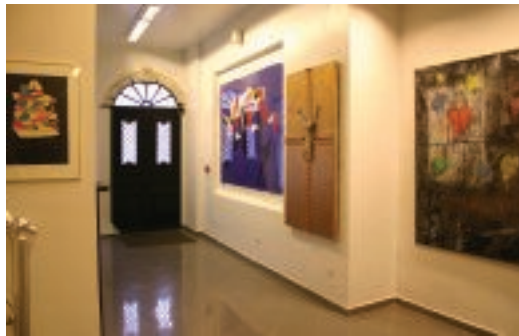
Hayatımda hiç böyle bir örnek vermedim. Özellikle Türkiye'de bunu yapmam. Çünkü Türkiye'de iki eksik olduğuna inanıyorum. Medeni cesaret ve otorite. Başka ülkelerde her sahada otorite kabul edilen alanında uzman kişiler bulunur. Türkiye'de bu yok. 1995'te dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, tarihte ilk defa bir ressama "T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ve Madalyası"nı verdiği için kendisine yüzlerce şikayet gönderilmişti. Bu ödülü ben aldım diye "Doğançay yurtdışında yaşıyor, niye ona verdiniz?" diye şikayetler gitmiş. Cumhurbaşkanına şikayetleri iletenler de ressamlar. Halbuki böyle bir şeye sevinmeleri gerekiyor. Dolayısıyla konu dönüp dolaşıp aynı noktaya geliyor; kültür. Kültürlü bir toplum birbirini sever. Birinin başarısının en yakın arkadaşını üzdüğü bir mem-

eserleri 10 milyon Dolar'a alıcı buluyor. Amerikalı ve Fransız ressamların eserlerini hesaba katmıyorum bile. Onların eserleri 100 milyon Dolar'a satılıyor.

Sanatta başarılı olmak için inanmak yetiyor mu?

Başarı için kapasitenizi bilmeniz gerek. Futbol oynarken çok iyi bir futbolcuydum. Pinpon oynadım çok iyi pinponcu oldum, bilardo oynadım iyi bilardocu oldum, kumar oynadım onda da çok iyiydim. Hayatta ne yaptım sa iyi yaptım. Ama her zaman yapabileceğim işlere girdim. Örneğin hiçbir zaman matematikçi ya da müzisyen olamam. Resim yaparken akşama kadar müzik dinlerim ama müzikte başarılı olamayacağımı, kendi kapasitemi bilirim. Doğançay Müzesi de aynı inancımın sonucudur. Bana "Müze açamazsın" dediler, "Ben açarım" diye drettim. Bugün Türkiye'nin ilk kişisel modern sanat müzesi oldu. Yarışma düzenlemek istedim, yapamazsın

dediler, müzenin açıldığı yıl düzenledim. Birincileri Fransa'ya yollayamazsın dediler, Fransa'da belli başlı müzelere, kültür sanat merkezlerine yolladım. Kapasitenizi bilip yapacağınız işe inanırsanız gerisi basit.

Bundan sonraki hedefiniz nedir?

İmkanım olursa müzeyi değişime sokmak istiyorum. İdealim, bugünden Avrupa'da marka olan bu küçük müzeyi dünyanın en güzel müzesi yapmak. Daima büyük düşünürüm. Ya hep ya hiç! Arası yok! Doğançay Müzesi'nin düzenlediği resim yarışması dünyanın birçok ülkesinde gazetelerde, dergilerde haber olarak yer alıyor. Türkiye'de ise basın ilgilenmiyor. Ben de "Gölge etmeyin başka ihsan istemez" diyorum. Türkiye'yi çok iyi tanıdığım için bu tavırlar beni küstürmüyor. Umursamıyorum. Benim yerimde başkası olsa neyi var neyi yok toplar, gider Bodrum'da yatardı.

lekette yaşıyoruz. Ama bu durum kültür ve sanatın gelişimiyle birlikte zaman içerisinde değişecek.

Diplomat olmanızın sanatınıza etkisi oldu mu?

Babam da ressamdı ve harita subayı olarak görev yapıyordu. Onunla Anadolu'nun bütün yaylalarını gezdik. Bu yolculuklarda resim adına temel unsurları babamdan öğrendim. Tam ressam olabilecek düzeye eriştiğimde "Ressam olmayacaksınız" dedi. Beni Paris'e okula gönderirken iki şart koştu: "Ressam olmayacaksınız, futbol oynamayacaksınız". Doktora yapmamı istiyordu. "Sen o bileziği koluna tak, ardından ister resim yaparsın ister futbol oynarsın" dedi. Hukuk eğitimi almam, iktisat doktorası yapmam ve dünyayı gezmem, kitaplar okumam hayata bakışımı değiştirdi. Küreselleşmenin farkına o zamanlardan vardım. 1960'larda Türkiye'nin turizm genel müdürü olarak görev yaptım. Ortadoğu'da yedi ülkenin de başkanıydım. 114 ülke gezdim, her gittiğim yerde bir şey öğrendim. Diplomatlık ve devlet memuriyetini 5-6 yıl sürdürdüm ve dar açıdan değil geniş açıdan dünyayı gördüm.

"Keşke hep diplomat kalsaydım" dediğiniz oldu mu?

Hayır! Ressam olmayı kafama koymuştum. Yalnızca zamanını bekliyordum. Memuriyet için New York'a gitmenin iki yıl sonrasında istifamı verdim. İstifamın ardından çok sıkıntı çektim. 12 yıl Türkiye'ye gelemedim, ama her şeye rağmen tutunmayı başardım.

Halkın ressamı

Ressam Nuri İyem 1915 yılında İstanbul'da doğdu. Resim yapmaya küçük yaşlarda başladı. İlk resimleri duvarlara kömürle yaptığı çizimlerden oluşuyordu. Resim, İyem için daha doğar doğmaz içine düşen bir tutkuydu ve giderek büyüyordu. Henüz küçük bir çocukken gözlerini kapatıp ileride iyi ve ünlü bir ressam olmanın hayalini kuruyordu.

İyem'in çocukluğu, sağlık memuru olan babasının görevi nedeniyle Anadolu'nun farklı illerinde geçti. Ortaokul yıllarına geldiğinde ise durağı İstanbul oldu. Ama sanat hayatı boyunca hep Anadolu'dan, Anadolu kadınından ilham aldı. Bir de ablasının gözlerinden... Genç yaşta doğum yaparken ölen ablası İyem'den birkaç yaş büyüktü. Üç yaşındayken babasının görev yeri olan Cizre'de tropikal sıtmaya yakalanan İyem'in nöbetler sırasında gözünü her açtığında gördüğü yüz ablasının yüzüydü. Çok güzel bir yüzdü bu. İyem, hayatı boyunca yüzlerce yüzde yüzlerce göz resmedecek, belki de her birinde o nöbetler sırasında karşılaştığı gözleri arayacak ama hiçbirinde ablasının gözlerini bulamayacaktı.

Önemli hocaların öğrencisi olur

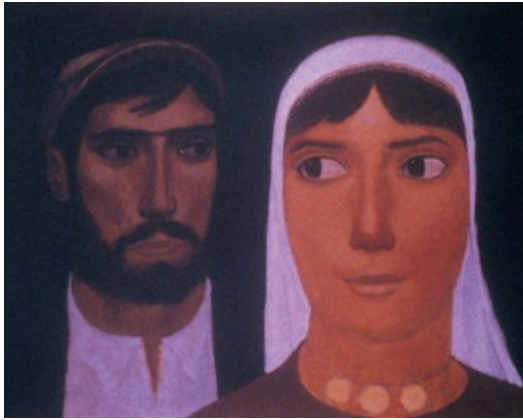
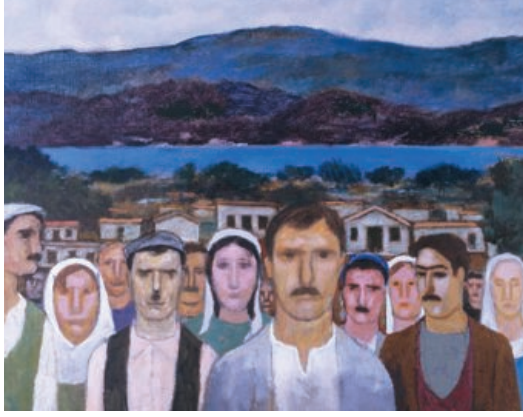
Ailesi İyem'in doktor olmasını istiyordu, onun amacı ise Akademi'ye kaydolmaktı. Durmaksızın resim yapıyordu. Çalışmalarını bir gün zamanın en önemli sanat etkinliği olan Galatasaray sergilerinde, resimlerini hayranlıkla izlediği Nazmi Ziya'ya gösterdi ve Ziya'nın da teş-

vikiyle Akademi'ye kaydoldu. Nazmi Ziya, Hikmet Onat, İbrahim Çallı ve Leopold Levy, İyem'in hocalarıydı. Akademi'nin orta bölümünü birincilikle bitirdi. Sonrasında askerlik ve yine Akademi yılları başladı. Ailesi oğullarının ressam olmasına destek vermiyordu çünkü para kazanamayacağını, sonunda da yalnızca resim öğretmeni olacağını düşünüyordu. Resim öğretmeni olmak onu ne kadar mutlu edebilirdi ki... Ama çok yanılmışlardı. İyem, Burhan Doğançay ile birlikte zamanında yaşayan en pahalı Türk ressamlarından biriydi.

Halkın arasında üretmek

Bir yanda Devlet Resim ve Heykel sergileri, her nesil ve anlayıştan sanatçının yapıtlarını sergileme olanağı bulunduğu bir etkinlik olarak devam ederken, diğer yanda Avrupa'da 2. Dünya Savaşı'nın kızıştığı ve sanatçılar açısından şartların iyice ağırlaştığı yıllarda kimi özel sergiler de açılıyordu. Bazı sanatçıların silah altına alındığı ve İstanbul'da sıkıyönetim ilan edildiği bir dönemde, aralarında İyem'in de bulunduğu sanatçılar bir etkinlik sürecine girmişti.

Nuri İyem, Avni Arbaş, Selim Turan, Fethi Karakaş, Mümtaz Yener, Turgut Atalay, Haşmet Akal, Ferruh Başağa ve Agop Arad gibi 20'li yaşlardaki bir grup genç sanatçı, 1941 yılının Mayıs ayında İstanbul Beyoğlu Matbuat Müdürlüğü Salonu'nda ortak bir amaç ve görüş çerçevesinde bir araya gelerek bir sergi açtılar.

En büyük arzusu Türkiye’de resim sanatının halka ulaşmasıydı. Ömrü boyunca gençleri resim yapmaya özendirmeye, etrafındaki genç ressamları eğitmeye çalıştı. Nuri İyem adı en çok yaptığı Anadolu kadını portreleri ve o portrelerdeki gözlerle tanındı...

Halkın arasına girmek, onların düşünce ve yaşayışlarını paylaşarak sanatsal üretimlerini gerçekleştirmek amacını taşıyan bu sanatçılar, 2. Dünya Savaşı'nın bunalmış ortamında sanatlarına toplumsal gerçekçi bir yön verdiler. Sergilerini, bir liman kenti olan İstanbul'da denizcilerin arasında çalışarak hazırladılar. Bu şekilde daha üretim aşamasında halkın arasına karışarak halkta resme karşı ilgi uyandırmayı düşünüyorlardı.

Limani sergisi ve Yeniler

Limani Sergisi adı verilen bu etkinliğin ardından Yeniler adı altında birleşen sanatçılar, akademi dışındaki yazar ve sanatçılardan destek gördü. Yeniler, bir sanatçı olarak var olmanın yolunu, sanat anlayışları ve toplum gerçekleri arasında bir orta yol çizerek bulmaya çalışıyordu.

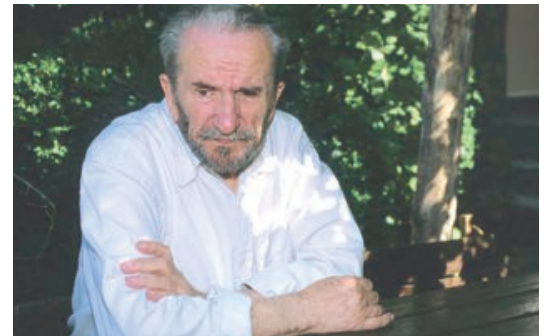
İyem, Yeniler Grubu ve Limani sergisi ile özdeşleşen sanatçı tutumunu hayatı boyunca korudu. Öğrencilik yıllarında Akademi odalarında arkadaşlarıyla yaptığı hararetli tartışmalarla başlayan sanatın toplumsal yönüyle ilgili düşünceleri, sanatçı kimliğinin ayrılmaz bir parçası oldu. Türk resminin halka ulaşması en büyük arzusuydü ve hayatı boyunca bu doğrultuda çaba gösterdi. İyem'in 1950'li yıllarda yöneldiği soyut anlayış paralelinde ürettiği resimler, sanatının üslupla tanımlanamayacağını kanıtlar nitelikteydi. Sanatçı 1960'lı yıllarda ise Anadolu insanının yaşamını, iç dünyasını, köyden kente göç edenleri ve gecekondü yaşamını anlatan figür-

tif resimler üretmeye yoğunlaştı. Bereketli topraklarıyla ve medeniyetler doğuran özelliğiyle Anadolu'yu bir kadın olarak algıladı ve ürettiği kadın portrelerinde, iç dünyanın aynası olan gözlerin ışığında Türk toplumunu tüm gerçekliğiyle yansıttı. İyem, resimde içeriğin önemini şu sözlerle anlatır: "Bir şeyi çizerken bir yandan yargılarımla. Her resmimde biçim sorununu öne alıyorum. Hiçbir zaman bir resmi biçimsel ilişkilerden yola çıkarak bitirmedim".

Anadolu kadınlarının gözlerindeki ışık

İyem'in tuvalde yarattığı kadınların gözlerindeki ışığın derinliklerinde sadece günümüzün değil, Anadolu insanının geçmiş zamanlardan bugüne uzanan ve nesillerdir değişmeyen acıları, sıkıntıları, sevinçleri, heyecanları ve gelenekleri bulunur. Çalışmaları ile Türk insanının görsel belleğine kalıcı katkılarda bulunan İyem Türk sanatının önünde geniş ufuklar açmış bir öncü ressam. İyem, neredeyse bütün hayatı boyunca Anadolu konusuna yönelmeyi sürdürerek köylü tipini bir değer olarak anıtsallaştırdı.

İyem 18 Haziran 2005'te İstanbul Ulus'taki evinde 90 yaşında hayata veda etti. İyem'in ölümünden önce ailesi tarafından gerçekleştirilen retrospektif sergi ve envanter çalışması ile ulaşılabilen tüm yapıtları sanatçının imzasıyla tescillendi ve belgelendi, böylece sanatçının kültürel mirası bir anlamda garanti altına alınmış oldu.

Nuri İyem Resim Ödülü

Nuri İyem'i anmak için 2006 yılından bu yana Nuri İyem Resim Ödülü yarışması düzenleniyor. Evin Sanat Galerisi tarafından organize edilen yarışma bu yıl üçüncü kez düzenlendi. Yarışmaya başta Ankara, İstanbul ve İzmir olmak üzere toplam 31 farklı ilden katılım gerçekleşti; 20-78 yaş arası 308 ressam 464 adet eserle müracaat etti. Nuri İyem Resim Ödülü'nün bu yılki Seçici Kurul Özel Ödülü'ne Ünsal Bahtiyar, Barış Cihanoğlu, Soner Çakmak, Mustafa Duymaz, Huri Kiriş ve Zeynep Özdemir layık görüldü. Prof. Rahmi Aksungur, Sema Çağa, Prof. Neşe Erdok, Mehmet Ergüven, Prof. Dr. Turan Erol, Prof. Dr. Adem Genç, Prof. Dr. Zeynep İnankur, Ümit İyem, Prof. Mehmet Özer, İrfan Önürmen ve Feyyaz Yaman'dan oluşan Seçici Kurul Özel Ödülü'nü alan altı resim ve sergilenmeye değer bulunan 21 resim 1-15 Temmuz 2008 tarihleri arasında Evin Sanat Galerisi'nde sanatseverlerle buluştu.

Nuh'un Gemisi

Canlı türleri tehdit altında yaşarken bilim çarelerin peşinde koşuyor. 2007 yılında başlayan Nuh'un Gemisi Projesi nesli tükenmekte olan hayvan ırklarını koruma altına almayı amaçlıyor. Hayvan klonlama ve gen bankası projelerini Doç. Dr. Sezen Arat anlatıyor.

Dünyamız uzun zamandır büyük bir tehdit altında. İklim değişiklikleri, doğal kaynakların tükenmesi canlı türlerinin azalmasına hatta yok olmasına yol açıyor. Bu durumun içinden çıkmanın tek yolu da gen mühendisliğinin gelişmesi ve çeşitli canlı türlerinin genlerinin kopyalanması olarak görünüyor. Bu yol da bizi gen bankalarına götürüyor.

1972 yılında kurulan TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) geçen yıl Tarım Bakanlığı adına Nuh'un Gemisi Projesi'ni başlattı. 10 üniversiteden 100 bilim adamının işbirliğiyle yürütülen projenin amacı nesli tükenmekte olan hayvan ırklarını gen bankası yoluyla koruma altına almak. TÜBİTAK MAM Gen Mühendisliği ve

Biyoteknoloji Enstitüsü Proje Sorumlusu Doç. Dr. Sezen Arat, ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesini isteyen bir bilim kadını. Hedefini, hayvancılığın ülke ekonomisindeki payının artmasına yönelik araştırmalara katkıda bulunmak olarak belirlemiştir.

Arat gen araştırmalarının çok hassas bir mekanizma olduğunu söylüyor ve "Genlere müdahale bir saatçinin saate pensiyile müdahalesini gerektirir, bu müdahaleyi kesinlikle tornavida ve çekiçle yapmamak lazım. Yoksa tüm mekanizmayı dönüşümsüz olarak tahrip edebilirsiniz" diyor. Gelecek ise büyük umutlar vaat ediyor: "Gelecekte belki bazı hastalıkların tedavisi artık gen düzeyinde yapılabilecek. Daha çocuk doğmadan kusurları dü-

zeltilebilecek, organlar yaşlandıkça yenileriyle değiştirilebilecek, kök hücreler ile yaşlanma geciktirilebilecek. Ama bunların hepsi için önümüzde uzun bir zaman var.” Arat’ı bilimkurgu filmlerinden aşına olduğumuz MAM laboratuvarında hummalı bir çalışma içinde yakaladık. Ona soracak çok sorumuz vardı: Canlı kopyalanması nasıl mümkün oluyor, kopya koyun Dolly’ye ne oldu, Türkiye’de hiç hayvan kopyalandı mı, evcil hayvanımızı kopyalatmak mümkün mü ve insan kopyalanması hakkında ne düşünüyor? Arat hepsini cevapladı.

Nuh’un Gemisi Projesi nasıl başladı? Şu anda hangi aşamada?

Nuh’un Gemisi Projesi aslında 2000-2001 yıllarında ABD Georgia Üniversitesi’nde klonlama üzerine çalışırken

planladığım bir projeydi. Türkiye’ye döndükten sonra bu konuda hazırlık yapmaya başladım. Aralık 2004’te Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’ndan yetkili bir personelle yaptığımız toplantıda bu konuda 1995 yılında başlatmış oldukları bir proje olduğunu ve bu projeyi güçlendirmek istediklerini öğrendim. O toplantıda hayvan genetik kaynaklarının korunması için TÜBİTAK ve Bakanlığın ortak bir proje hazırlamasına karar verildi. 15 Mart 2007 tarihinde başlayan proje koyun, keçi, sığır, manda ve at olmak üzere beş türü ve bu türler içerisinde 30 ırkı kapsıyor. Proje çerçevesinde 1500 hayvana ait sperm, embriyo, hücre ve DNA örnekleri saklanacak. Projenin süresi 4.5 yıl ve bütçesi 9 bin 126 YTL. Proje Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı için gerçekleştiriliyor ve TÜBİTAK MAM Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Enstitüsü yönetiminde 7

yürütücü kurum ve 10 üniversite ile birlikte yürütülüyor. Projenin sürekli güncellenen bir web sayfası (www.turk-haygen.gov.tr) var ve tüm bilgilere buradan ulaşılabilir. Proje çerçevesinde biri TÜBİTAK MAM, diğeri Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü (HMAE) olmak üzere iki bankanın altyapısı tamamlandı ve örnekler her iki bankada da depolanmaya başlandı.

Canlı hayvan klonlaması ne şekilde yapılır?

Çok sevdiğiniz bir evcil hayvanınız var diyelim ya da süt verimi çok yüksek bir hayvan ırkı elde etmek istiyorsunuz. O hayvanı bu teknolojiyle bir anda çoğaltabiliyorsunuz. Klonlanması söz konusu hayvanın kulağından küçücük bir parça alıyoruz. Bunu laboratuvarımızda çoğaltıyoruz. Elimizdeki milyon tane hücrenin her biri aynı genetik yapıya sahip. Sonraki aşamada bize yumurta hücreleri gerekli. Bunlar da hayvanların yumurtalıklarında bulunuyor. Mezbahaya giderek dişi hayvanların yumurta hücrelerini topluyoruz. Yumurta hücresinin içinde çekirdekler vardır. Biz bu çekirdekleri tek tek çıkarıyoruz ve yerlerine klonlanacak hayvanın çoğalttığımız hücrelerinin çekirdeğini yerleştiriyoruz. Her bir yumurtaya bir hücre düşüyor ve her hücre klonlamak istediğimiz hayvanın çekirdeğini taşımış oluyor. Sonra her bir hücreyi aktive ediyoruz; yedi gün de laboratuvar ortamında kültüre ediyoruz. Böylece bir haftalık embriyo oluşuyor. Daha sonra bu embriyoyu alıcı annelere transfer ediyoruz. Çünkü canlı dış ortamda belli bir aşamaya kadar bakılabiliyor. Yedi gün sonra canlının bir anne rahmine ihtiyacı var. Biz de onu anneye transfer ediyoruz ve anneler canlıyı doğuruyor.

Canlı klonlamasında başarı oranı nedir?

Bu çok kapsamlı bir iş ve başarı oranı çok düşük. Canlı klon doğum oranı şu anda yüzde 0.5-5 arasında. Biz burada bugüne kadar 42 transfer yaptık ve şu an iki tane

sağlıklı gebemiz var. Onların gebeliklerini çok dikkatli takip ediyoruz ama hala risk taşıyorlar. Klon, örneğin iki ay geçtikten sonra gelişme anomali gibi sebeplerle kaybediliyor. Bu işte farklılaşmış bir hücreyi mesela deri hücresini geriye programlıyorsunuz. Bu programda bir hata olabiliyor. Dolayısıyla canlı klon doğum oranı düşebiliyor.

O iki sağlıklı canlı klon gebelerinden söz edebilir misiniz?

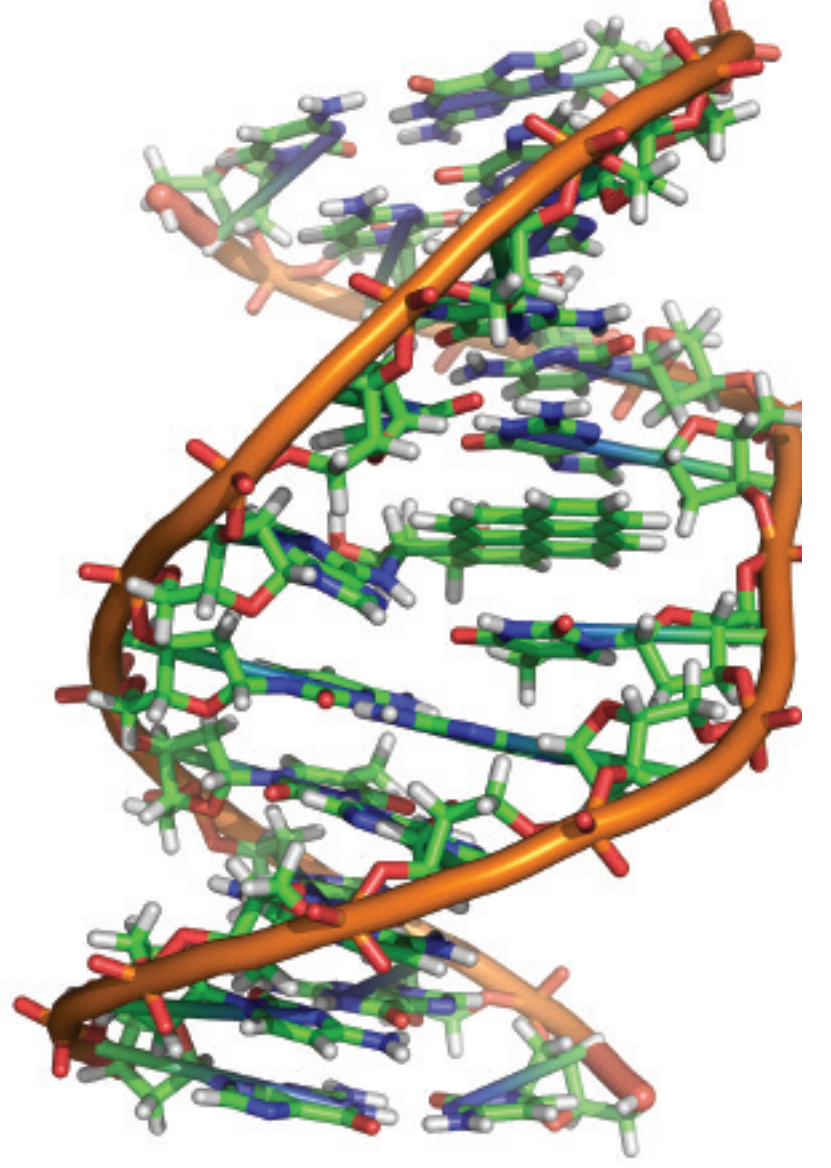
Doğum süreleri insanlardaki gibi dokuz ay 10 gün olan iki gebe sığırımız var. Şu anda ikisinin de sağlık durumu iyi. Gebeliklerinin yarısı geçtiler. Onları sürekli kontrol ediyorum. Ancak ekip olarak hep iş devam etmeyecek gibi bir korku içindeyiz. Çünkü bu her olabilir, hiç garantisi yok. Bu nedenle sayıyı çoğaltalım diye sürekli embriyo transferi yapıyoruz.

Klonlama çalışmaları ileride insan klonlama seviyesine gelecek mi, siz bu konuda nasıl bir tutum içindesiniz?

Erişkin bir canlının ilk klonlandığı 1997 yılından bu yana 11 yıl geçmiş durumda. Ancak teknoloji hala aynı sorulara cevap arıyor. Bu cevaplar bulunmadan da bu teknoloji rutin uygulamaya geçemez. Erişkin bir canlının hücre çekirdeğinin yumurta hücresi içerisinde nasıl geriye programlandığı hala bir soru. Hala koyun klon embriyoları transfer öncesi laboratuvar koşullarında kültüre edilemiyor. Bu olumsuz faktör embriyo transferinde bir anneden ne kadar yavru isteniyorsa o kadar sayıda embriyo transfer etmeyi güçleştiriyor. Normalden fazla sayıda embriyo

Sezen Arat

Sezen Arat kimdir

İstanbul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi mezunu Doç. Dr. Arat, 1992'de TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi'nde (MAM) göreve başladı. Hayvan üreme biyoteknolojisi alanında Türkiye'de yapılan ilk çalışmalarda görev alan Arat, 1992-2000 arası çoğunlukla transgenik fare modellerinin üretilmesi ve fare embriyonik kök hücre teknolojisi üzerine çalıştı. Daha sonra Dünya Bankası bursuyla Georgia Üniversitesi'nde sığır ve domuz klonlanması çalışmalarına katıldı. Türkiye'ye dönmesinin ardından 2003'te Üreme Biyoteknolojisi üzerine doçentliğini alan Arat, 2004'de MAM Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Enstitüsü'nde Hayvan Biyoteknolojisi Grubu'nun kurulmasını sağladı ve koordinatörlüğünü üstlendi.

Arat halen bu grubun temsilcisi ve başuzman araştırmacı olarak görev yapıyor. Hayvancılık alanındaki çalışmalara ağırlık veren Arat, 2007'de yerli evcil hayvan gen bankasının kurulması için Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın sahibi olduğu ve 10 üniversitenin içinde bulunduğu Nuh'un Gemisi Projesi'ni başlattı. Arat aynı zamanda Bakanlık tarafından kurulan Hayvan Gen Kaynaklarını Koruma Ulusal Komitesi'nde komite üyesi olarak görev yapıyor.

transferi yapmak kontrolsüz bir uygulama oluyor. Yani bir koyun ikiz doğurabilir ama altız doğuramaz. Aynı şey sığır için de geçerli. Bu sorulara tam cevap bulunamaması çalışmaların tekrarlanabilirliğini düşürüyor. Bazen sonuçlar şansa çıkıyor, bazen çıkmıyor. Bilimde sonuca güvenmek için şans faktörünü ortadan kaldırmak gerekli. Bu yapılmadığı sürece teknoloji oturmamıştır. Bu koşullarda bile insan klonlaması çok sıkı bir çalışma, bol materyal ile gerçekleştirilebilir. Ama bir sürü düşüğü, anormal doğumu, doğduktan sonraki bebek ölümlerini, yaşam boyu çıkabilecek sağlık sorunlarını göze almak gerekli. Ben bu teknolojiyi dokuz yıldır uygulayan biri olarak şu aşamada insan klonlamasına kesin olarak karşıyım.

Hayvanlarda klonlama çalışmaları ilk ne zaman ve nerede başladı?

Hayvanlarda klonlama çalışmaları 1970'li yıllarda Avrupa ve ABD'de başladı. İlk klonlama çalışması kurbağalarda yapıldı ve bu çalışmada klon kurbağa yavruları gelişmelerinin ilk devrelerinden sonra hayatta kalamadı. Bunun ardından memeli türlerinde (koyunlarda) embriyonun bölünmesi yoluyla bir embriyodan birden fazla embriyo elde edilmesine yönelik çalışmalar yapıldı. Ancak bugünkü anlamı ile bir canlının kopyasının yaratılması 1997 yılında Dolly'nin doğmasıyla başarıya ulaştı.

Sonra Dolly'ye ne oldu?

Altı yaşındaki bir koyunun klonu olan Dolly sağlıklı ola-

rak doğdu ve sağlıklı döller verdi. Ancak Dolly'de erken yaşlarda görülen bazı rahatsızlıklar teknolojinin getirdiği dezavantajlar olarak görüldü. Dolly'nin altı yaşında ölümü bu ihtimallerin gerçek olma olasılığını güçlendirdi. Dolly'yi üreten İskoç ekip klon hayvanın erken ölümünün teknolojiden kaynaklanan bir durumdan ziyade tüm koyunlarda görülebilecek bir akciğer enfeksiyonundan dolayı meydana geldiğini açıkladı.

Türkiye'de ilk kopya hayvan ne zaman doğdu, sağlık durumu nasıl?

Türkiye'de ilk klon kuzu 2007 yılı sonlarında İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde doğdu ve şu ana kadar herhangi bir sağlık problemi bildirilmedi. Klonlar takip ediliyor.

Şu an Türkiye'de gen bankası var mı?

Evet, bir gen bankamız var. TÜBİTAK MAM ve LHMAE'de kurulmuş olan gen bankasında 300 koyun, 200 sığır, 150 at, 50 keçiye ait 700 örnek depolandı. Proje sonuna kadar 1500 bireye ulaşmayı hedefliyoruz.

Bir gen laboratuvarı kurmanın ve klonlama yapmanın maliyeti nedir?

Tam teşekküllü bir embriyoloji laboratuvarı altyapısı için yaklaşık 500 bin ila 1 milyon YTL arası bir maliyet söz konusu. Yalnızca klonlama çalışacaksanız 500 bin YTL yeterli olabilir, ama genetik uygulamaları da işin içine katarsanız maliyet artıyor.

“Canlı klonlaması çok kapsamlı bir iş ve başarı oranı maalesef çok düşük. Canlı klon doğum oranı şu anda yüzde 0,5 ile 5 arasında. Bilimde sonuca güvenmek için şans faktörünü ortadan kaldırmak gerekli. Bu nedenle şu aşamada insan klonlamasına kesin olarak karşıyım.”

Türkiye klonlama teknolojisini yakaladı diyebilir miyiz? Ülkemiz bu teknolojiyi yakalamış durumda. İstanbul Üniversitesi ilk klon kuzuları üretti ve TÜBİTAK MAM da sığırların klonlanması için yoğun bir çalışma içinde. Ben sığırların klonlanması ile ilgili olarak ABD’de iki yıl çalıştım ve 24 klon buzağı ürettim. Burada da yerli sığırın klonlanması üzerine çalışıyorum. TÜBİTAK MAM’da çiftliğimiz olmadığı için bir üniversite ile ortaklık kurduk. Olumsuz faktörleri göz ardı edersek teknolojiyi burada da yurtdışındaki gibi uygulayabiliyoruz. Teknolojinin kendisinden kaynaklanan, henüz açıklık kazanmamış ve çözümü bulunmamış sorunlar üzerinde ise tüm dünyada hala çalışılıyor.

ABD’de Georgia Üniversitesi’nde de klonlama çalışmaları yaptınız. Türkiye’ye neden döndünüz? ABD’ye, TÜBİTAK MAM Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Araştırma Enstitüsü’nden klonlama teknolojisini öğrenmek üzere gönderilmiştim. Oraya gittiğiniz zaman önce hemen ülkenize dönmek istiyorsunuz; sonra bilimsel çalışmalara verilen önemi görünce bir anda kendinizi bilim cennetinde buluyorsunuz. Düzen çok iyi kurulmuş, her şey tıkır tıkır işliyor. Yalnızca araştırmaya odaklanıyorsunuz. İnsanların rahat çalışabilmeleri için her şey düşünülmüş. Ben çalışmalarımı ülkemde de sürdürebileceğime inandım ve döndüm. Son teknoloji olmasa bile çalışmalarımı sürdürebileceğim bir laboratuvarım vardı. Ama üniversiteyi bitirdikten sonra oraya gitmiş, gerçekten araştırmacı ruha sahip bir gencin dönmeyip orada kalmak istemesine hak vermiyor değilim.

“Altyapımız çok güçlendi”

Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Araştırma Enstitüsü ne zaman kuruldu ve faaliyet alanları neler?

1992’de kurulan bu enstitünün çalışma alanlarından biri insan sağlığı. Bir diğer alan ise hayvan genetiği ve sağlığı. Örneğin hayvan yemleri üzerine araştırmalar yapılıyor. Başka bir alan bitki biyoteknolojisi. Tarıma yönelik bitkilerin ıslah edilmesi, kuraklığa dayanıklı bitki yetiştirilmesi için genetik manipülasyonlar yapılıyor. Bir de mikroorganizma biyoteknolojisi var. O da organizmalardan çeşitli enzimler üretiliyor. Bu enzimler hayvancılık, tıp, temizlik, tekstil gibi farklı pek çok sahada kullanılabilir. Örneğin Tarım Bakanlığı adına hayvan yemlerinin daha iyi sindirilebilmesi için bir enzim geliştirilmesi çalışması yapılıyor.

Enstitünün olanakları tüm bu araştırmalar için yeterli mi?

Çok büyük projeler aldığımız için altyapımızı komple yeniledik. Yurtdışındaki benzer araştırma merkezlerinde var olan moleküler düzeyde araştırma yapılabilecek altyapının aynısı burada da mevcut. Şartlarımız şu anda çok iyi ve halimizden memnunuz. Bir diğer önemli faktör eleman sayısı. Yurtdışında aynı çalışmalarını 10 kişilik bir ekip yapılıyordu. Buraya döndüğümde ise dört kişiyle yapmaya çalıştım. Daha iki yıl öncesine kadar beş kişilik bir ekipken şu anda 14 kişiyiz. Bu bağlamda da oldukça güçlendik.

Burada ortaya çıkan bilimsel bir sonucun günlük hayatta uygulanır olması açısından nasıl bir süreç işliyor? Bilim günlük hayata nasıl yansıyor?

Çalışma sistemimiz araştırma sonuçlarını sahaya doğrudan aktaracak müşterilere yönelik olduğu için, işi sahaya yansıtmak müşteri olduğunda araştırma yapıyoruz. Diyelim ki bir ilaç geliştiriliyor ve çok kısa sürede çok daha etkili şekilde bir maddenin vücuda zarar vermeden modifiye edilmesi (şekil değiştirmesi) isteniyor. Biz onu geliştiriyoruz ama onu sahaya aktaracak olan kişi zaten bizden bu araştırmayı isteyen kurum ya da kişi. Veya diyelim ki bakanlık hayvan ıslahında iyi kaliteli damızlık hayvanları seçebilmek için genetik işaretler belirlememizi istiyor; biz bunu yapıyoruz ama bunu bakanlık sahaya aktarıyor.

Kuzey tüketiyor, güney tükeniyor

Küresel ısınma çağımızın önemli bir gerçeği ve sorunu. Geçmişte gündemde yer bulamayan çevre haberleri, felaketler arttıkça ön plana çıkıyor. Televizyon, radyo, gazete ve dergilerde özel yayın kuşakları, günlük çevre köşeleri, sayfaları başlatılıyor. Kamuoyunun ilgi ve dikkatinin konuya çekilmesi amaçlanıyor.

Yaşanan her yeni mevsimle birlikte bir başka çevre sorunu etrafımızı kuşatıyor. Ülkemizde insanlar artık piknik yapamıyor çünkü kene tehlikesi korkutuyor. Susuzluk kapımızın tam önünde duruyor. Tarım üretimi gün gün azalıyor. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için açlık büyük bir tehdit olarak varlığını gösteriyor. Sorunlar say say bitmiyor. Ve dünya çevresel sorunların sonuçlarıyla kasıp kavruluyor.

İTÜ Uzay ve Uçak Bilimleri Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü Başkanı ve öğretim görevlisi Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu her fırsatta farklı yayın organları aracılığıyla insanları küresel ısınma karşısında uyuyor ve yöntemler öneriyor. Tüketimlerimiz konusunda ekonomik olmamız gerektiğini, ABD'deki bir 4x4 cipin Afrika'da birkaç kişinin susuz kalarak ölmesine yol açtığını söylüyor.

Kadioğlu küresel ısınmanın hikayesini bizlere A'dan Z'ye anlatıyor.

Küresel iklim değişimi ilk ne zaman ve hangi nedenlerle fark edildi?

Küresel iklim değişikliği 1800'lerde Sanayi Devrimi'yle başladı ama bunun fark edilmesi, bununla ilgili makalelerin yayınlanması ve bilimsel ortamlarda değerlendirmeler yapılması 19. yüzyılda gerçekleşti. Sanayi Devrimi sonrası su gücünü ve buhar gücünü kullanmaya başladık. Kömür yaktık, su buharı ürettik, pistonlar çalıştırdık. Kömür yakmak havaya karbondioksit salmak anlamına gelmektedir. Daha sonra kullanılmaya başlanan benzin ve doğalgazın fosil yakıt olmaları nedeniyle ve arazi örtüsündeki değişimler sonucu büyük miktarlarda zararlı gaz ve parçacık atmosfere salınmaya başladı. Günümüzde ise sera gazı salınımı tarihte eşi benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaştı. Sonuçta atmosferdeki sera etkisi kuvvetlenip küresel iklim değişimine dönüştü ve bilimsel bulgulardaki eğilim insanlara ilk alarmı verdi.

İnsan eliyle yapılan tahribat ciddi olarak ilk ne zaman başladı?

İnsanların kas gücünün yerine buhar gücünü koymasıyla başladı tahribat. Çünkü bir anda fosil yakıtlarına hücum başladı ve insanlar kömürü alıp buhar gücüne çevirdiler. Bu şekilde çalışan trenler, gemiler yapmaya başladılar. Bu araçlar insanın ya da bir atın taşıyabildiğinden daha fazlasını taşımaya, daha uzaklara gitmeye başladı. Doğanın üzerindeki tahrip gücü yüksek baskı

buhar gücüne yani fosil yakıtlara geçişle başladı. Buzulların eriyor olması, denizlerdeki su seviyelerinin yükselmesi, narin kuş türlerinin sayısındaki büyük azalmalar doğadaki tahribatin en belirgin işaretleri. Ayrıca büyük göçler de var. Şu anda bütün göçler kuzeye doğru. Kuşlar, ağaçlar ve hatta insanlar iklim nedeniyle göç ediyor.

Hangi bölgeler en fazla etki altında?

Küresel ısınmaya neden olan ülkeler genellikle Kuzey'deki gelişmiş ülkeler, en çok zarar gören ülkeler de Güney'deki fakir ülkeler. ABD'deki bir 4x4 cip, Afrika'daki birkaç insanın susuz kalarak ölmesine neden oluyor. Kuzey'deki ülkeler değil de Ortadoğu, Afrika ve tropikal bölgeler büyük zarar görüyor. Probleme neden olanlar ile zarar görenler farklı ve bu dünya barışını tehdit ediyor. Kuzey-Güney ayrımını artırıyor.

Küresel ısınmanın bitki ve hayvan çeşitliliğine etkileri nedir?

1850 yılından bugüne dünya sıcaklığı 1 derece arttı. 150 bin yılda olan değişim 150 yılda oldu. Şu anda değişim bin kat daha hızlı oluyor. Eskiden sıcaklık değişimleri 150 bin yılda yaşanırken hayvanlar, bitkiler, insanlar buna uyum sağlayabiliyor ya da göç ediyorlardı. Bu bin kat daha hızlı olunca uyum sağlamak mümkün olamıyor. Bu nedenle birçok bitki ve hayvan türü yok oluyor.

Kyoto Protokolü'nün işlevselliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Kyoto Protokolü aslında dünyada çevre adına yapılmaması gerekenlerin aklın nizamın filtresinden geçirilip ortaya konması. Protokol diyor ki:

- 1) Karbon emisyonunu azaltmak için enerjiyi verimli kullanmanız lazım.
- 2) Güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarınızı geliştirin.
- 3) Tarım alanlarınızı koruyun, tarım alanlarına yol, fabrika yapmayın. Bu gelecek nesillerin gıda güvenliği bakımından önemli.
- 4) Çöplüklerden çıkan metan gazını geri kullanın, atmosfere vermeyin, depolayıp tekrar kullanın.
- 5) Atmosferdeki sera gazlarını yutan ormanları koruyun. Bunlar havadaki karbonun yok olması için lazım.
- 6) Etrafa saldıgınız zehirli gazları azaltın ve filtreleyin çünkü bunlar sağlığınıza zararlı.

Kyoto Protokolü işte bunları söylüyor. Biz buna ister taraf olalım ister olmayalım, bunlar zaten normalde yapmamız gereken şeyler. Kyoto Protokolü bize yeni ve farklı bir şey söylemiyor aslında.

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu kimdir

İTÜ Meteoroloji Mühendisliği Bölümü mezunu Kadioğlu, master ve doktora derecelerini atmosfer bilimleri konusunda ABD Missouri Columbia Üniversitesi'nden aldı. Meteoroloji Mühendisleri Odası (TMMOB) Marmara Bölge temsilcisi ve Türk Deniz Araştırmaları Vakfı üyesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi ve bölüm başkanı. İTÜ Afet Yönetim Merkezi öğretim ve yönetim kurulu üyesi. İstanbul Büyükşehir Be-

lediyesi Afet Koordinasyon Merkezi (AKOM) ve İstanbul Valiliği Afet Yönetim Merkezi danışmanı. Kadioğlu uzun bir süredir Hürriyet Seyahat ekinde Havadan Sudan başlığı ile köşe yazıları yazıyor. Açık Radyo'da aynı adlı, 24 TV'de de Doğanın Çılgılığı adlı programı hazırlıyor ve sunuyor. Kadioğlu'nun, 99 Sayfada Küresel İklim Değişimi, Küresel İklim Değişimi ve Türkiye Bildiğiniz Havalardan Sonu, Kuraklık Kıranı ve Havadan Sudan adlı dört kitabı bulunuyor.

İklim değişimi konusunda iki senaryo var. Sorunların bugünkü şiddetiyle devam etmesi iyi, sorunların iki kat artması kötü senaryoyu oluşturuyor. Kötü senaryo daha fazla kuraklık, orman yangını, kene, sıtma anlamına geliyor. Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu uyarıyor...

Ozon tabakasındaki zararın önüne geçmek hiç mi mümkün değil?

Atmosferde 15 ile 50 km arasında bir ozon tabakası var. Bu tabakadaki ozonun yoğunluğu zamanla azalıyor. Bir de yerde bulunan ozon var. Bu artıyor ve kanserojen özellikler içeriyor, yani sağlığa çok zararlı. Egzozlardan yayılan hidrokarbonlar güneşle etkileşime girdiği zaman ozon açığa çıkıyor. Bu kötü ozon ve solunması çok zararlı. Bizi güneşin ultraviyole ışınlarından koruyan atmosferdeki ozon ise azalıyor. Yani dost ozon azalıyor kötü ozon ise artıyor. İnsanların yok etme yeteneği dost ozonun kendi kendini onarma yeteneğinden daha etkin olduğu için açık bir türlü kapanamıyor. Kullandığımız deospreyler, fabrikalarda kullanılan halo-karbonlar, dünyada var olmayıp yapay olarak üretilmiş kloroflorokarbonun kullanımı ozonu kemiriyor. 1 klor molekülü 1 milyon dost ozon molekülünü yiyebiliyor. Bu durumda havadaki dost ozon sürekli azalıyor.

Güneş gün geçtikçe daha da zararlı hale geliyor...

Bugün İstanbul'da morötesi ışın seviyesi 10 üzerinden dokuz. Böyle bir durumda ne yapmalı bilmiyoruz. Havaya göre giyinmek gibi bir anlayış bizde yok. Oysa dünyada bütün hava durumu programlarında morötesi ışın seviyelerini gösterirler. İnsanlar da buna göre şap-kalarını, güneş gözlüklerini ve faktörlü kremlerini hatta güneşliklerini yanlarına alarak dışarı çıkarlar ve asla güneşin altında durmazlar. Özellikle yaz aylarında beyaz

ağırlıklı giyinip, yavaş ve bol sulu, gölgede bir yaşam sürmek gerek.

Türkiye'nin küresel ısınmadaki payı nedir?

Türkiye küresel ısınmaya sebep ülkeler arasında ilk 20'ye girmeye aday. Dünyada en gelişmiş ilk 20 ekonomiden biriyiz ve küresel ısınmaya katkı payımız da buna paralel.

İklim dengesini düşündüğünüzde önümüzdeki 10 yıl için dünya ve Türkiye açısından en kötü ve en iyi senaryonuz nedir?

En iyi senaryo sorunların bugünkü gibi devam etmesi, en kötü senaryoysa sorunların iki kat artması. Peki sorunların artması durumunda ne olabilir? Daha fazla kuraklık, daha fazla orman yangını, daha fazla kene, daha fazla sıvrisinek, daha fazla sıtma, daha fazla susuzluk... İleride nüfusun artmasına paralel olarak çevre sorunları da katlanarak artacak.

Türkiye'de iklim değişimi sonucu hangi afetler yaşanacak?

Artacak olan en önemli afet kuraklık. Kuraklaşan bölgelerin sayısında artış var. Kuraklıkla beraber tarımsal üretimde problem, gıda kıtlığı, orman yangınları ve sıcak hava dalgaları problemleri de bunun içinde. İkinci en büyük problem ise ani seller. Ya çok uzun süre yağmur yağmayacak ve kuraklık olacak ya da çok şiddetli

yağmurlar yağacak. Daha çok gök gürültülü sağanak yağışlar olacak. Bu da yıldırımları artıracak. Yıldırım düşmesi sonucu çok sayıda insan hayatını kaybedecek. Üçüncü en büyük problemimiz ise deniz su seviyesindeki artış. Su seviye artışı belli bir seviyeye geldiği zaman kıyılarda erozyon, kıyılara yakın yeraltı sularının ve denizle birleşen nehirlerin, derelerin tuzlanması gibi pek çok problemle karşı karşıya kalacağız.

Türkiye'nin genel su potansiyeli nedir?

Su potansiyelimiz şu anda teorik olarak yeterli gözüküyor. Ancak kullanılabilir su miktarı yeterli gelmiyor. Bu da Türkiye'de yağışların ve suların başka yerde olmasından kaynaklanıyor. Nerede? Karadeniz'de, Güneydoğu'da ama nüfus ve sanayi Marmara, Ege ve Akdeniz'de. Su kıtlığının pek çok nedeninden bir tanesi de yanlış yerleşim.

Her fırsatta afet yönetimi konusunda kamuyu bilgilendiriyorsunuz. Mesajlarınız sizce yerine ulaşıyor mu?

Mesaj yerine ulaşıyor ama biraz gecikmeli olarak ulaşıyor. Anlattıklarımın çok uzun zaman sonra kabul edildiğini görüyorum. Örneğin 1990'lardan beri iklim değişikliğinden söz ediyorum, "kuraklık afet değildir", "kriz yönetimi yanlıştır, risk yönetimi olmalıdır" diyorum. Ancak 10 yıl sonra insanlar bu dediklerime ilgi gösteriyorlar. Nostradamus'un kehanetlerine benziyor biraz bizim durum.

Sedef Ecer kimdir

Fransa Orleans Üniversitesi'nde edebiyat okudu. Daha sonra Fransa'da Paris Yüksek Dramatik Sanatlar Konservatuvarı'nda profesyoneller için verilen bir yıllık drama programına katıldı. Çeşitli dönemlerde oyunculuk, yönetmenlik ve küratörlük yaptı ancak asıl isteği hep yazmak oldu. Fransa'nın en önemli ve en prestijli kültür kurumlarında kültürel etkinlikler düzenledi. "Hercai Fişek" adlı bir romanı olan Ecer, 2008 yazında Fransız yönetmen Jacques Deschamps ile İstanbul'da bir sinema filmi çekti. Üç uzun metraj film projesi daha bulunan Ecer'in "Eşikte" piyesi Fransa'da sergilenecek.

Bir yazarın bahçesinden...

Yazmak yazar için bir tutku. Otoritelerin yazarın eserlerini ödüllendirmesi ise bu tutkunun en güzel karşılığı. Yazar Sedef Ecer, Eşikte adlı oyunuyla Fransa'da bir prestij ödülü kazandı, yazmak için daha da heyecanlandı. Ecer, bir yazarın bahçesini anlatıyor...

Sedef Ecer, Paris'te yaşayan bir Türk yazar. Okurları onu Star Gazetesi'nde pazar günleri yayımlanan köşe yazıları ve bir intihar komandosunun uluslararası serüvenini anlatan Hercai Fişek adlı romanıyla tanıyor. Ecer, 2008 yazında Fransızca kaleme aldığı ilk tiyatro oyunu Eşikte ile Akdeniz Tiyatro Yazarları Buluşması'na seçilen beş yazardan biri oldu ve aynı oyunla Fransa'nın en önemli tiyatro kurumu Centre National de Theatre'dan (Ulusal Tiyatro Merkezi) teşvik ve para ödülü kazandı.

rinin belirlediği sayıda kişiye de teşvik ödülü veriliyor. Bu yıl seçilen beş kişiden biri benim. Bu teşviklerin yanında kurulun dağıttığı bazı yardımlar da var. Yardımlar ödülünü alanlar arasında Matei Visniec ve Philippe Djian gibi dünyaca ünlü isimler yer alıyor. Bu isimlerle birlikte anılmak büyük gurur. Ulusal Tiyatro Merkezi, Fransa'nın tiyatro konusunda bir numaralı kurumu. Aldığım ödül hem bu bakımdan hem de dünyaca ünlü isimlerle aynı kategoride yer almamı sağlama açısından çok büyük önem taşıyor.

"Toplum sanatçılar sayesinde ilerliyor"

Bir yazarın fikir özgürlüğünün sınırları olmalı mı?

Hayır, ancak pedofili (çocuklara karşı cinsel duygular beslenmesi hastalığı) duyguları içindeyseniz bunu asla affedemem. Ya da dinsel, dilsel ve ırksal ayrımcı duygular içindeyseniz bunu dile getirmenizi kesinlikle normal karşılayamam. Bunun dışında her şey yazılabilir. Sanatçıların toplumun koyduğu kuralları esneterek eserler vermeleri sayesinde toplum ilerliyor. Sanat her zaman toplumun önünde gitti. Kültür toplumun lokomotifidir. Eski Fransız kültür bakanlarından yazar Andre Marlo'nun bir sözü var: "Kültür her şey süzgeçten geçtiğinde bir toplumdaki geriyi kalandır".

Bir Türk yazarın Fransızca yazdığı bir oyunla ödül alması Türkiye açısından da çok önemli bir olay. Önce Nuri Bilge Ceylan Cannes'da ödülleri topladı, ardından Ecer'in ödülü geldi. Biz de Türk sanatçıların elde ettiği uluslararası başarılarından gururlanır olduk. Ecer'le Türkiye'ye geldiği kısa bir aralıkta buluştuk ve aldığı ödülü, sinemayı, tiyatroyu ve yazarlığını, aslında bir yazarın bahçesini konuştuk.

Fransızca yazdığınız tiyatro oyunu "Eşikte"yle Fransa'nın en önemli tiyatro kurumu olan Ulusal Tiyatro Merkezi'nden ödül kazandınız. Bu ödül kimlere ve hangi eserlere veriliyor?

Her yıl bu ödül için yaklaşık 600 proje başvuruyor. Jü-

Eşikte adlı eseriniz ne anlatıyor?

Oyunum eşikte yaşayan insanların anlatıyor. Gitmekle kalmak arasında, yani kapı aralığında kaldığımız anlar vardır. Ne içeri girebiliriz ne de tam anlamıyla dışarıda kalırız, aslında ölümle hayat arasındayızdır. Bu, Türk insanının doğasında olan bir şey. Piyenin önsözüne de bu adı seçmem, Doğu ile Batı arasındaki en muhteşem eşik olan İstanbul şehrinde doğmuş olmamdan kaynaklanıyor diye yazdım.

Oyunu neden Türkçe değil de Fransızca yazdınız?

10 yaşında Galatasaray Lisesi'nde Fransızca öğrenmeye başladım. Öğrenmeye başlar başlamaz da bu dili çok sevdim ve benimsedim, bol bol Fransızca kitaplar

okudum. Ayrıca hayatımın neredeyse yarısı Paris'te geçti. Beynimin yarısı Türkçe diğer yarısı da Fransızca düşünüyor. Fransızca'nın Türkçe'den oldukça farklı bir düşünme biçimi var. Benimse iki dilde de yazmak istediğim şeyler çok farklı. Eşikte piyesini Türkçe'ye çevirmem konusunda bir öneri geldi ama bu içimden gelmiyor. Hercai Fişek romanımı da Fransızca'ya çevirmeyi pek istemiyorum çünkü her dilde bir kavram bütünlüğü kurup onun üzerine yazmayı yeğliyorum. Türkçe'nin çok hoş, renkli ve esnek bir yapısı var. Benim iki bahçem var. Biri Türkçe, ki en nadide orkidelerle yaban çiçeklerinin yan yana durduğu bir bahçe. Fransızca ise tertipli bir bahçıvanın elinden çıkmış, çok düzenli bir bahçe.

Fransızca yazarak da insanlara ulaştınız. Bu sizi ne yönde cesaretlendirdi?

Fransızca yazma cesaretini göstermek bile benim için gerçekten çok önemliydi. Bunun onayını almak da benim için daha da yüreklendirici ve sevindirici bir gelişme oldu. Hayatta beni en mutlu eden iki-üç olaydan biri bu. Sanki bana Fransızca yazmam konusunda izin verilmiş gibi hissediyorum. Yakınlarım da bu ödülle gurur duydu. Oyunu yazarken beraber çalıştığım arkadaşlarım Serra Yılmaz ve Yılmaz Erdoğan beni ilk tebrik edenler arasında.

Fransa'da sanat ortamını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Fransa'da daha çok edebiyat, plastik sanatlar ve sinema çevresiyle bağlantım var. Uzun zamandır tiyatro konusunda çalışıyorum. Fransızların tiyatroyu ve sinemayı koruma altına alan bir yaklaşımı var. Kültürü asla bir meta gibi görmüyorlar. Kültür onlar için istisnai bir ürün. Kültürü korumak adına oturmuş bir sistemleri var. Ek vergilerle, desteklerle sanatı koruma çabası

çindeler. Şu anda dünyada yılda 200 film çevrilebilen tek sinema sektörü Fransa'da. Bienallere bakıldığında Fransız sanatçılar başköşede. Tiyatroda ise özel ya da ödenekli yüzlerce grup var. Fransız kültürü şu sıralar çiçek açmakla meşgul...

Dünyada ve özellikle Türkiye'de halkın tiyatroya ilgisinin azaldığını düşünüyorsunuz. Siz bu konuda ne hissediyorsunuz?

Tiyatronun öldüğü görüşüne kesinlikle katılmıyorum. Tabii ki eskiden olduğu gibi bir tiyatro izleme kültürü yok ama şimdi sahnede farklı ürünler görmek isteyen bambaşka bir tiyatro izleyicisi var. Bana da doğrusu 100 yıl öncesinin bulvar tiyatroları artık hiç çekici gelmiyor. Çocukluğumuzda Dormen, Kenter tiyatrolarına gider ve Çehov seyrederdik. Bir tarafta bu tiyatrolar hala var. Diğer tarafta ise deneye dayalı, arayışta olan ve son derece güzel işler yapan tiyatrolar yer alıyor. Ama bir işin tiyatro olması için ille de bir salonda 500 kişiye oynanması gerekmiyor. Şu anda burada sizle bir performans yaparsak bu da tiyatrodur. Bunun da seyircisi her zaman her yerde var.

Edebiyatta en çok hangi türde çalışıyorsunuz?

Klasik yapıyı pek sevdiğimi söyleyemem. Geri dönüşlerle kırık ve kesik kesik anlatmayı yeğliyorum. Kronolojik anlatılan eserlerden çok kurgusunda spiraller olan romanları, hikayeleri, senaryoları ve basın için makale-

"Türk sineması başarılı çünkü çok çeşitli!"

Çektiğiniz filminden söz eder misiniz?

Adı "Dinle Neyden" olan bu filmin hikayesi yazar Özkul Eren'e ait. 18. yüzyılda geçen bir hikaye. Senaryo aşamasında Jacques Deschamps yönetmen olarak, ben de hem yazar hem de yardımcı yönetmen olarak kendisine yardımcı oluyoruz. Tarihi bir film ve tamamı Türkiye'de çekildi. Çekimleri tamamladık ve sanırım 2008 sonuna dek gösterime hazır hale gelecek.

Türk sineması dışarıdan bakıldığında yükselişte görünüyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Türk sineması çok başarılı çünkü çeşitliliği var. Bir yandan yönetmenin kafasındaki hikayeye dayalı filmler, diğer yandan çok iyi gişe yapıp 3-4 milyon kişiye ulaşan filmler var. Sinemayı sinema yapan işte bu çeşitlilik. Ayrıca sayıları kısıtlı olsa da uluslararası seviyede çok iyi yönetmenlerimiz var. Türk sineması rayına oturmuş durumda.

Ödüllü Türk yönetmenlerimiz...

Nuri Bilgi Ceylan'ın 3 Maymun filmini Cannes'da izledim ve herkes gibi hayran kaldım. Ceylan çok özel bir sinema yarattı. Fatih Akın keza öyle, Semih Kaplanoğlu da öyle... Başarılarının sürmemesi için hiçbir neden yok çünkü çok iyi yönetmenler.

Hangisi daha önemli, iyi yönetmen mi iyi sinema mı?

İyi senaryoyla kötü film yapılabilir ama kötü senaryoyla iyi film yapılamaz. Kötü bir senaryoyla yola çıkıyorsanız, dünyanın en büyük prodüktörü ile de çalışsanız o film, iyi film olmaz. En başta senaryo, söz gelir. Her yönetmenin kendine has bakışı vardır ve bunu yansıtması önemli. Önemli olan yönetmenin ne anlatmak istediğini bilmesi, senaristin buna hizmet etmesidir.

ler yazmayı seviyorum. Genel olarak yazmayı çok seviyorum zaten...

Kimleri okursunuz?

Marcel Proust bir numaralı yazarımdır. Türk yazarlardan Oğuz Atay ve Sevim Burak çok severek okuduğum yazarlardan. Bugünlerde İlber Ortaylı okuyorum. Tiyatro alanında ise Yasmina Reza takip ettiğim bir oyun yazarı.

Yazmak nasıl bir duygu?

Hayatta en çok sevdiğim şey yazmak. Bilgisayarı bir pencere gibi düşünüyorum ve sanki o pencereden çıkıp her gün bambaşka yerlere uçuyorum. Bazen 18. yüzyıla, bazen Türkiye'ye, Amerika'ya, Fransa'ya. Klavyenin üzerinde parmaklarımın gezmesini bile duyu olarak seviyorum. Yazmak benim için dünyanın en güzel eylemi...

Türkiye'de yazar olmakla yurtdışında yazar olmak arasında ne gibi farklar var?

En başta kazandığınız paralar çok farklı. Yurtdışında hayatınızı yazarak idame ettirebiliyorsunuz, Türkiye'de ise zor. Benim için Fransızca yazmaya başlamak çok farklı oldu, birdenbire çok rahatladım. Kırımı nasıl ödeyeceğim diye düşünmeden yazabilmek çok önemli. Türkiye'de ne yazık ki yazarak hayatını kazanan yalnızca üç-beş yazar var.

Kasabanın böylesi...

Dünyanın ekolojisi her geçen gün bozuluyor. Çünkü tüketmeye ve dünyanın kaynaklarını kullanmaya devam ediyoruz. Ancak dünyada öyle iki yer var ki insana "kasabanın böylesi" dedirtiyor. Biri İsveç'te, diğer Almanya'daki iki eko-kasaba tüm dünyaya örnek oluyor.

Hammarby Sjöstad, Stockholm

Evlerde yağmur suyu toplanıyor. Her evin güneş paneli var. Kasabalılar çöplerini doğada çözünen torbalara atıyor. Trafik lambaları bile güneş enerjisi ile çalışıyor. Evler, doğal ışığı maksimum alacak şekilde yapılıyor.

Freiburg, Almanya

Evlerin yüzde 50'sinden fazlasında araç kullanılmıyor. Aracı olanlar yılda 18 bin Euro park parası ödemek zorunda bırakılıyor. Ulaşım için tramvay sistemi, araç paylaşım sistemi gibi çeşitli alternatifler var. Kasabadaki 100 ev kendi enerjisini kendi üretiyor. Kasabanın sosyal yapısı detaylı bir şekilde planlandı. Yiyecekler kasabanın kooperatifinden satın alınabiliyor. Anneler için özel bir merkez ve çiftçileri bilgilendirme şubeleri kasabanın sosyal tesisleri arasında.

Cep telefonlarına dair son uyarıdır

Uzun yıllardır elimizden düşürmediğimiz cep telefonlarının uzun süreli kullanımlarda çok tehlikeli olabileceği bilinen bir gerçek. En son farklı ülkelerden 20 uzman, cep telefonunun tehlikelerine dikkat çekmek amacıyla bir Fransız gazetesine ilan vererek uyarılarda bulundu. İşte o uyarılar...

- Acil durumlar dışında 12 yaşından küçük çocukların cep telefonu kullanmalarına izin verilmemeli.
- Konuşurken hoparlör ya da kulaklık kullanmak, tele-

fonu vücuttan en az bir metre uzak tutmak gerekiyor.

- Cep telefonu ile konuşmak yerine daha çok kısa mesaj yoluyla iletişim kurmaya çalışmalı.

Peki neden? Uzmanlar cep telefonunun zararına ilişkin resmi kanıt olmadığını, ancak cep telefonuna uzun süre maruz kalmanın, bazı kanserlerin oluşumuna zemin hazırlayabileceğini düşünüyor. Yani 50 yıl önce asbest ve tütün için geçerli olan durumun aynıysa karşı karşıyayız.

Naylon poşetlere son

Bir naylon poşetin doğada çözülmesi yüzlerce yıl alıyor. Geri kazanılmayan bu poşetler su kaynakları ve çöp sahalarında önemli yer kaplıyor.

Özellikle atık maddelerden üretilen siyah poşetler, içlerinde barındırdıkları mikroorganizmalar nedeniyle insan sağlığını ciddi şekilde tehdit ediyor. Bu poşetler pet şişe, kova ve tıbbi atık gibi maddelerin toplanarak tekrar işlenmesiyle üretiliyor. Atık maddelerin dönüştürülmesi sırasında şeffaflaştırma mümkün olmadığı için koyu tonlarda renklendirme yapılıyor. Türk Gıda Kodeksi'ne göre gıda maddelerinin hijyenik olmadan dönüştürülen koyu renkli torbalarda taşınması ve muhafaza edilmesi yasak. Yani Türkiye'de siyah poşetlerin kullanımı yasaklanmış durumda.

Dünyanın pek çok ülkesinde ise tüm naylon poşetlerin kullanımı yasak ve her geçen gün konu ile ilgili yeni düzenlemeler yapılıyor. İşte bu konuda dünyada alınan önlemler...

ABD: San Francisco, Oakland ve Kaliforniya'da alışveriş merkezleri ve eczanelerde naylon poşet kullanılmıyor. Los Angeles'da 1 Temmuz 2010 tarihinden itibaren yasaklanacak. New York'ta ise uzun zamandır naylon poşet kullanımı yasak.

Fransa: Paris'te naylon poşet kullanımı geçen yıl yasaklandı. 2010 itibarıyla tüm ülkede yasaklanacak.

Hindistan: Yeni Delhi ve Bombay başta olmak üzere dört bölgede naylon poşet kullanımı yasak.

Tayvan: Naylon poşetin yanı sıra plastik çatal-bıçak kullanımı da yasak.

İrlanda: Naylon poşet kullanmak isteyen 20 cent vergi ödüyor.

Kenya: 2008 itibarıyla tüm ülkede naylon poşet yasaklandı.

Güney Afrika: İnce poşet yasak, geri dönüşümlü olanlar serbest.

Uganda: İnce poşet kullanımı yasak, kalın poşete vergi var.

Ruanda: İki yıldır naylon poşet kullanımı yasak.

Bir çevreci otomobilim olsun...

Otomobillerimizden vazgeçmemiz imkansız. Orası keskin. Peki çevreci bir otomobil almaya ne dersiniz? İşte Almanya'nın Hannover kentinde düzenlenen otomobil fuarında tanıtılan ve çevreci özellikleriyle de çok beğenilen otomobiller...

Mercedes Benz E Klas E320 Bluetec Sedan Fiyatı: 52.000 Dolar

Bu dizel otomobil, nitrojen oksitle birlikte çalışıyor. Ultra-sıkı katalitik dönüştürücüsüyle, çevreci, sessiz ve şık bir seçenek.

Honda Civic CIVIC GX NGV Fiyatı: 24.590 Dolar
Honda'nın normal gaz yağı ile çalışan bu otomobiline yakıtını evinizdeki garajınızda da koyabilirsiniz. Ancak uzun yol için elverişli değil...

Volkswagen Fun Cup Beetle Fiyatı: 34.950 Dolar
Bu otomobil tarım sanayinin artıkları ve etanol ile çalışıyor. Yarışlarda kullanılan bu biodizel araç, gaz tüketen otomobillerle aynı yakıt girişine sahip.

Lexus RX 400h FWD Fiyatı: 41.180 Dolar
Bu hibrid otomobil elektrik ve gazdan elde ettiği enerjiyi birleştirerek kullanıyor. Yüksek hızda çıkabilen ender çevreci otomobillerden,

İki çocuktan fazlası fazla

İngiltere'de küresel ısınmaya karşı bilinç uyandırmak için harekete geçen doktorlar, aileleri "gezegenimiz için yapılabilecek en iyi şey çocuk doğurmadan önce düşünmek" şeklinde uyarıyor. Dünya nüfusu her hafta bir buçuk milyon kişi oranında artıyor. Malum topluca da dünyanın kaynaklarını hızla tüketiyoruz.

Araştırmalara göre özellikle gelişmiş ülkelerde dünyaya gelen bebekler, gelişmekte olan ülkelere oranla atmosfere daha fazla sera gazı salınmasına yol açıyor. İşte bu durum, İngiliz doktorları bir bilinçlendirme kampanyası başlatmaya itti.

İngiltere'nin saygın tıp dergilerinden British Medical Journal'da yayınlanan makalede, ailelere iki çocuktan fazla yapmamaları öğütleniyor, çünkü "dünyaya gelen her çocuk torunlarımıza daha iyi bir gezegen bırakmamıza engel oluyor"...

Yoksa deprem uyarı sistemi geliyor mu

Deprem hepimizin kabusu. Özellikle Türkiye gibi deprem kuşağında yer alan ülkeler için yapılan deprem çalışmaları çok şey ifade ediyor; gerçek bir deprem uyarı sistemini herkes dört gözle bekliyor. Neyse ki bu konuda hayli yol alınmış gibi görünüyor. En son iyi haber Amerikan Havacılık ve Uzay Dairesi NASA'dan geldi. NASA depremleri tahmin edebilme çalışmalarında önemli bir aşamaya geldiğini bildirdi.

NASA'da görevli araştırmacılar, dünya atmosferinin kenarındaki elektrik hareketliliği ile atmosferin altındaki bölgede gerçekleşen sarsıntılar arasında yakın bir ilişki saptadıklarını söylüyor. Çin'de geçtiğimiz aylarda meydana gelen ve büyük can kaybına yol açan şiddetli deprem öncesinde de bu tür sinyaller alındığı NASA tarafından kaydedildi.

NASA'daki araştırmacılar, İngiliz uzmanlarla bir araya gelerek uzay merkezli bir erken uyarı sistemi geliştirilip geliştirilemeyeceğini araştırıyor. Kaliforniya'daki NASA

Ames Araştırma Merkezi'nde görevli fizikçi Minoru Freund BBC'ye yaptığı açıklamada, "Bazı depremlerle kimi deprem-öncesi sinyaller arasında açık bir bağlantı kurabileceğimize inanıyorum" dedi. Freund eldeki bilgileri doğrulamak için bir dizi deney hazırladıklarını kaydetti.

İpuçları iyonosferde mi?

Atmosferdeki diğer tabakalardan farklı olan iyonosfer, güneşten gelen radyasyona açık olduğu için elektrik yüklü. Ve birçok kez uydular, deprem bölgelerinin 100-600 km yukarıdaki atmosfer tabakasında belli bir

hareketlilik saptadı. Bu hareketliliğin en önemlilerinden biri, iyonosferdeki elektron ve diğer elektrik yüklü zerrinlerin yoğunluğunda gözlenen değişimler oldu.

NASA'daki araştırmacıların erken deprem uyarı sistemi geliştirilmesi konusunda işbirliği yaptığı İngiliz Surrey Satellite Technology Limited kurumunun yetkililerinden Stuart Eves, "Eldeki veriler, teknolojik bakımdan bir eşiği atlamaya çok yaklaştığımızı işaret ediyor" dedi.

Eves, "Ancak, deprem meydana gelmeden, etkisinin ne kadar büyük olacağını ve ne kadar süreceğini bilemiyoruz" diye de ekledi.

NASA araştırmacılarından Freund da, depreme işaret eden diğer bilinen faktörlerin de bu sisteme dahil edilebileceği inancında. Bunlar arasında depremin merkezinden çıkan güçlenmiş kızılötesi ışınlarla, düşük frekanslı elektrik ve manyetik alan verilerindeki anormallikler yer alıyor.

Komili Köşkü

Mimarinin yönünü belirledi

Sedad Hakkı Eldem 1908 yılında doğdu. Köklü bir aileden geliyor. Dedesi nümizmat Galip Bey, babası edebiyata tutkuluyla bağlı bir diplomat olan Alişanzade Hakkı Bey, dayısı ressam ve müzeci Osman Hamdi Bey, kuzenleri mimar Edhem Hamdi, besteci Ekrem ve Cemal Reşit Rey.

Eldem, ilk ve ortaöğrenimini babasının görevi nedeniyle Cenevre ve Münih'te yapar. 1924'te Sanayi-i Nefise Mektebi'nde başladığı mimarlık eğitimini 1928'de Güzel Sanatlar Akademisi'nde (GSA) tamamlar. Ardından üç yıllık bir bursla gittiği Fransa, İngiltere ve Almanya'da dönemin ünlü mimarları Auguste Perret, Hans Poelzig gibi isimlerle çalışır. Onu 1931'de Türkiye'ye dönüşü ve Ankara'da Cumhuriyet döneminin birçok önemli yapısını tasarlayan İtalyan Mimar Giulio Mongeri'nin bürosunda çalışması takip eder. 1932'de ise İstanbul'a dönerek kendi bürosunu açar ve GSA'da ders vermeye başlar.

Eldem'in meslek hayatı boyunca sadık kaldığı düşünceleri oldukça nettir: "Türkiye'ye özgü bir mimarlık yaratılmalıdır. Böyle bir mimarlık Birinci Ulusal Mimarlık

Dönemi'ndeki gibi biçim ve bezeme ayrıntılarının eklektisist, tarihselci bir yaklaşımla yinelenmesine dayanmamalıdır. Türkiye'ye özgü yeni mimarlık Türk ulusal geleneği ile ilişkilendirilmelidir. Çağdaş teknoloji yadsınmamalı, tam aksine kullanılmalıdır."

Özgün Türk üslubu için çalıştı

Eldem, Batı uygarlığının teknik ve teknolojik bileşenlerini almayı, ama mimarlıkta Batı kökenli üsluplara bağlı kalmaktan kaçınmayı öngören bir görüş geliştirdi. Ona göre yeni Türk mimarlığı Batı tekniğiyle geliştirilecek, ama yine de Türk ya da Türkiye'ye özgü olacaktır.

Hep halk mimarlığı ve batı kökenli üsluplara bağlı kalmadan, çağdaş teknolojiye yararlanarak Türkiye'ye özgü bir mimarlık yaratılması için çalıştı. Çağdaş Türk mimarlığında önemli bir yeri olan yapılarından bazıları çığır açtı, ama tamamı dikkat çekti. New York Dünya Sergisi'ndeki Türk Pavilyonu (1938-1939) II. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin başlangıcı sayıldı. Dönemin ünlü mimarlarından Emin Onat'la birlikte tasarladığı İstanbul Adalet Sarayı ise (1948, Sultanahmet) yeni bir akılcı-işlevci dönemi başlattı. 1952'de SOM Firması ve Bunshaft ile birlikte gerçekleştirdiği İstanbul Hil-

ton Oteli de (1952) 1950'lerde egemen olmaya başlayan daha serbest dönemin öncüsü oldu.

Küçük kapsamlı yapılarda, özellikle konut, köşk ve yalılarda İstanbul Türk evinin sofa gibi plan öğelerini, çıkma, saçak, kafes gibi çeşitli ayrıntılarını yeni yaşama biçimine uyarladı. Bu yaklaşımının en iyi örnekleri Yalova'daki Termal Oteli (1934), İstanbul'daki Ağaoğlu Evi (1936, Maçka), Tahsin Günel Yalısı (1938, Yeniköy; 1978'de Ilıcak Yalısı olarak yeniden düzenledi), Ayaşlı Yalısı (1938, Beylerbeyi), Safyurtlu Köşkü (1942, Yeniköy) ile Taşlık'taki Şark Kahvesi'nde (1947) görüldü.

Eldem otel, banka, işyeri, yönetim ve eğitim yapısı gibi işlevlerdeyse akılcı-işlevci biçimlendirmeye yöneldi. İstanbul Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi (1942, Emin Onat ile) ve Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi (1943, Emin Onat, Bonatz ile) gibi büyük yapılarında ise işlev, malzeme ve taşıyıcı sistem gereksinimine önem vererek geleneksel öğeleri biçimsel ayrıntılarda kullandı. İstanbul Zeyrek'te yaptığı Sosyal Sigortalar Kurumu Binası (1962) ile başlayarak, içinde bulunduğu tarihi çevreye uyum sağlayan, işlevleri bozacak biçimselliğe kaçmadan geleneksel Türk sivil mimarlığının yatay çatı çizgisi, geniş saçaklar, eş boyutlu dizi pencereler ve çıkmalar gibi bazı yalın öğeleriyle oranlarını kullanan, yeni gereç ve yapım yöntemlerini uygulayan

SSK Kompleksi

Rahmi Koç Villası

İstanbul Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi

Cumhuriyet döneminin en önemli mimarlarından... Modern Türk mimarisinin biçimlenmesine öncülük etti. Öyle çok esere imza attı, öyle çok sayıda mimar yetiştirdi ki... Doğumunun 100. yılında Sedad Hakkı Eldem'i anıyoruz.

çağdaş bir anlayış içine girdi. İstanbul'da Boğaziçi'nin yeni biçimlenişinde etkin olan Uşaklıgil (1956, Emirgan), Kırac (1965, Vaniköy), Sirer (1966, Yeniköy), Komili (1978-80, Kandilli) yalıları ve Rahmi Koç Evi (1975, Tarabya) ile Akbank Genel Müdürlüğü Binası (1967, Fındıklı), Atatürk Kitaplığı (1973, Taksim), Alarko Blokları (1976, Maslak) ve Ankara'daki Hindistan (1965, Orhan Çakmakçioğlu ile), Pakistan (1964) ve Hollanda (1973) Büyükelçilikleri bu doğrultudaki önemli yapıları arasında yer aldı.

Geleneksel mimarlığa ilişkin çalışmaları Eldem'i eski yapıların onarım ve koruma sorunlarına da yöneltti. Çoğu tasarımı tarihi bir çevre içinde yer alırken, bir bölümü de var olan bir yapının eklerle geliştirilmesi biçiminde gerçekleşti. İstanbul, Nakkaştepe'de Koç Holding yönetim merkezi olarak kullanılmak üzere restorasyon projesini (1978) yaptığı Mehmet Şerif Paşa Konağı, 1991'de Hollanda'nın Lahey kentinde açıklanan Europanostra Ödülü'ne layık görüldü. Özellikle İstanbul'u ve içindeki yapıları çok iyi tanıdığı bilinen Eldem, Eski Eserleri Muhafaza Encümeni (1941-45) ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (1962-78) gibi kuruluşlarda da üyelik ve başkanlık yaptı. Uluslararası Mimarlar Birliği'nin 1948'de Lozan'da yapılan ilk genel kurul toplantısında Türkiye temsilcileri arasında yer aldı ve aynı yıl Ankara'da toplanan I. Yapı Kongresi'nin hazırlıklarına katıldı.

Akademi hocası

Eldem'in titizlikle üzerinde durduğu konulardan biriydi mimarlık eğitimi. 1941-1946 arasında Yüksek Mimarlık Bölümü Başkanlığı yaptığı Güzel Sanatlar Akademisi'nde 46 yıl boyunca mimari proje ve yapı bilgisi dersleri verdi. 1930'lu yıllarda Avrupa'da yükselen ve Cumhuriyet'le birlikte Türkiye'de de etkili olan ulusalcılık akımları doğrultusunda yeni bir ulusal mimarlık üslubu yaratmak amacıyla akademide 1933'te "Milli Mimari Semineri" çalışmasını başlattı. Bu eğilim, diğer mimarlık okullarında da güçlendi ve 1939-1950 yılları arasında "2. Ulusal Mimarlık Akımı" olarak adlandırılan yerel bir mimarlık akımını oluşturdu. Bu akımın yönlendirici ögesi geleneksel Türk sivil mimarisi oldu.

Milli Mimari Semineri ile başlayan çalışmalarını yönetimini üstlendiği Rölöve Kürsüsü'nde devam ettirdi ve bu doğrultuda İstanbul ve Anadolu'da öğrencileriyle birlikte belgelediği Osmanlı dönemi evleri ve 18.-19. yüzyıl saray ve köşkleri, geleneksel konut mimarisinde bir arşiv oluşmasını sağladı. Türk Sivil Mimarisi'ndeki bu belgeleme çalışmaları 2. Ulusal Mimarlık Akımı için önemli bir yönlendirme oluşturmasının yanında pek çok yayınına kaynak oluşturdu. Eldem akademide rölöve dersi dışında yapı ve mimari proje derslerini de yönlendirdi. 1978'de emekli oldu.

Yalova Termal Oteli (1934-1937)

Yalova'nın 20. yüzyılın başlarında İstanbul'a yakın bir termal merkez olacağı öngörülür. Atatürk dönemindeyse gözde bir tatil odağı olan Yalova'da bir termal otel yaptırılmaya karar verilir. Mimari planlamasından mobilya ve tekstillerine kadar en küçük ayrıntısında Eldem'in imzasını taşıyan otel, mimarın ilk büyük kamusal çalışmalarından biri. Otel; kitle tasarımı ve özellikle dış ayrıntılarıyla Eldem'in geleneksel Osmanlı konut mimarisiyle ilişkili özellikler taşıyan ilk ürünü.

Sosyal Sigortalar Kurumu (Zeyrek, İstanbul 1962-1964) / Ağa Han Mimarlık Ödülü (1986)

Zeyrek Sosyal Sigortalar Yapı Grubu sınırlı katılımlı bir yarışmada seçilerek projelendirildi. Kompleks, kuruluş amaçları doğrultusunda işhanı, dispensar, çarşı, banka ve bir kahveden oluşuyor. Ancak, bu amaçlar hiç gerçekleşmemiş ve kompleks, kurumun büro binası olarak işlev görmüş. Farklı büyüklükteki binalar eğimli arazi üzerinde çevre düzenini bozmayacak ve öncelikle arka plandaki mahallenin kimliğiyle uyumlu olacak nitelikte konumlandırılmış. Bu tercih, pencere elemanlarında ve yapı kütlelerinin çıkmalı biçimlenişinde de dış vurulmuş.

52 söyleşi: Azer Bortaçına

haber: esra melek yiğitszli

Bu gece bizde kalacaksın

Nemrut Dağı

Uzun yıllar gezi yazıları yazan Azer Bortaçına, gerçek bir gezgin. Farklı yerler görmek, farklı insanlarla tanışmak onun için önemli bir yaşam dürtüsü. Bavulu her zaman hazır, gözleri her zaman uzaklarda... O geziyor, belgeliyor, herkese de öneriyor.

Gazeteci Azer Bortaçına için "gitmek" hep en büyük tutku oldu. Uzun yıllar çalıştığı Milliyet'te Türkiye'nin ve dünyanın pek çok yerini gezip kaleme aldı. Bir hayali vardı, hayran olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu baştan başa dolaşıp bir kitap hazırlamak. Gazeteden ayrılınca da bu hayalini gerçekleştirmek için yollara düştü.

İlk kitabı "Kültürün Gerçek Tanığı Güneydoğu Anadolu" için 5 bin, ikinci kitabı "Cömert Toprakların Masalı: Doğu Anadolu" için 10 bin kilometreyi tek başına kat etti. Hem fotoğraf çekti hem de gördüğü yerleri anlattı. Doğu ve Güneydoğu'nun insanından doğasına her şeyine hayran kaldı, her kilometrede daha da büyülenerek hiç sıkılmadan, yorulmadan, korkmadan yolculuğunu tamamladı. Bugün Marmaris'te yaşayan Bortaçına, "Hiç belli olmaz, buradan gidebilirim. Dolu dolu yaşıyorum ama pek çok şeyde de aklım kalıyor. Her yeri görme açlığım var. Her fırsatta bir yerlere gideceğim, yılmak yok" diyor.

Gezme tutkunuz nasıl başladı?

Yay burcuym. Bu burcun insanı gezgindir. Her zaman bir bavulu vardır ve gezmeye hazırdır. Ben de böyleyim. Yapımdan ve ailemden gelen bir gezginliğim var. Babam da gezgindi. Hiçbir hafta sonu evde durmazdık. Tarihe çok meraklıydım ve sürekli tarih kitapları okur, araştırırdım. Kim, nereden gelmiş merak ederdim. Bu merakım beni hep gezmeye yönlendirdi. En son İstan-

Azer Bortaçına

bul'dan geldim. Bavulum misafir odasında duruyor. Çünkü her an gidebilirim. ABD'den geldim, büyük bavulu bırakıp küçük bavulu aldım, ertesi sabah Paris'e gittim. Sağlığım elverdiği sürece gezeceğim. Bir yerle ilgili okumak güzel ama bana yetmiyor. Gidip görmem gerek. İnsanları tanımak, onlarla birlikte olmak zenginliğimize zenginlik katar. Ben de bunu seçtim.

Gitme tutkusu sonu olmayan bir duygu...

Kesinlikle öyle. Gençliğimde her zaman bir sırt çantam oldu. O turuncu sırt çantamla sayısız yere gittim. En çilgün olanlardan biri yakın arkadaşım Zeynep Berberoğlu ile gemi seyahatimizdi. Napoli, Marsilya, Kanarya Adaları gibi birçok yere gittik. Bizi Napoli'de bıraktılar. Ar-

kadaşımın enerjimiz çok uyuşuyordu. İtalya'yı günde 12 saat yürüyerek dolaştık. Bütün müzelere girdik, her yeri gördük. Görmek büyük zenginlik. Gazetedeysen cuma günleri mesaiden sonra mutlaka bir yerlere gider, pazar akşamı dönerdim. Hiç yorulmazdım. Gezgin doğdum, gezgin öleceğim.

Hemen herkeste gitme tutkusu var. Ancak çok az kişi yapabiliyor. Yapabilenlerin farkı nedir?

Öncelikle ekonomik şartlar çok belirleyici. Gezmek maliyetli bir iş. Diğer önemli konu enerji. Gitmek için ciddi bir enerjiye sahip olmak gerekiyor. En son Güney Amerika'ya gittim. Çok yorucuydu. Ancak bunu seviyorum. İnsanların rahatını bozup, gidip göreceğim demesi gerekiyor. Yurtdışında da çok yere gittim. Kimi zaman iş için, kimi zaman kendi paramla gittim. Görmek istediğiniz yerlerin planını yapacaksınız. Bülent Demirdurak'ın "Yuvarlak Dünyanın Dört Köşesi" diye bir kitabı var. Çok keyifli bir gezi rehberi. Orada okuduğum Volga Nehri'ndeki seyahat çok ilgimi çekti. Ve oraya gitmek istiyorum. Plan yapmazsanız gidemezsiniz. Herkese plan yapıp gitmelerini öneriyorum.

Yurtdışında da birçok yer görmüş biri olarak Türkiye'yi nasıl değerlendiriyorsunuz? Kimilerinin söylediği gibi Türkiye ve İstanbul dünyanın en güzel yerleri mi?

Ben de öyle düşünüyorum. Her yurtdışı seyahatimin sonlarına doğru canım ülkem diyor. Çok özliyorum.

Fırat Nehri

“Her yurtdışı seyahatimin sonlarına doğru canım ülkem diyorum. Akdeniz kıyıları inanılmaz. Şehirlerimiz de güzel. İstanbul yaşayan bir şehir. İsviçre’de çok sıkıldım, bir an önce kurtulmak istedim. Sardunyalıların boyu aynı, akşam olmadan hayat bitmiş. Türkiye’yi her yerden daha çok seviyorum.”

Güneydoğu notları

Yollar: Güneydoğu Anadolu’da şehirlerarası yollar çok düzgün ve emniyetli. Ancak merkezden uzak olan bazı ören yerlerine uzanan yollar hayli bozuk. Tır ve kamyon trafiği yoğun olduğu için gece yola çıkmayın. Benzin istasyonları ise çok bol.

Ören yerleri: Genelde tüm ören yerlerine giden yol üzerinde uzaklığı belirten yön levhaları var. Kent merkezinden uzak bir yere gidiyorsanız yanınıza termos, su, bisküvi, yiyecek bir şeyler alın. Kendi aracıyla gezinler için en iyi çözüm bir buz kutusu edinmektir.

Ne zaman gidilir: Güneydoğu için ideal zaman ilkbahar ve sonbahar ayları. Yazın giderseniz, ören yerlerini sabah erken saatlerde dolaşmakta yarar var.

Yeme içme: Bazı yemeklerde iç yağ da kullanıldığı için biraz ağır gelebilir. Acı başta olmak üzere baharat yemeğin olmazsa olmazı. Acının ortası bile çok ağır gelebilir. Porsiyonlar bonkör. Hararetinizi söndürmek için meyankökü şerbeti içebilirsiniz.

Oteller: GAP bölgesi içine giren kentlerdeki otellerin büyük bölümü konforlu ve tertemiz. Aradığınız her şeyi bulabilirsiniz. Servis hızlı. Kredi kartı hepsinde geçerli.

Akdeniz kıyılarının doğal güzelliği inanılmaz. Şehirlerimiz de güzel. İstanbul yaşayan bir şehir. Günün 24 saati yaşayan şehirleri çok seviyorum. İsviçre’de çok sıkıldım, bir an önce kurtulmak istedim. Sardunyalıların boyu aynı, akşam olmadan hayat bitmiş. Her şey düzgün, insanları kültürlü olabilir ama orada yaşamak istemem. Türkiye’yi her yerden daha çok seviyorum.

Neden Marmaris’te yaşıyorsunuz?

Öğrencilik yıllarımda Bodrum’a sık sık giderdim. O dönemde tek restoran vardı, kasap, manav bulamazdınız. Çok sakindi. Tüm güzelliklerini doya doya yaşadım. İlerleyen yıllarda da orada yaşamayı planlıyordum. Marmaris’in doğasını çok sevdim. Babamın da Marmaris’e tutkusu vardı. Birkaç arkadaşım da vardı. Kader beni buraya sürükledi. Uzun yüzme için Marmaris tam bana göre. Koşulları hala bakir. Ancak tiyatro, sinema, konser gibi etkinliklerden uzak olmaktan mutsuzum. Bodrum’u çok kısıyorum. Festivaller, sergiler oluyor. Belli olmaz, buradan da gidebilirim. Dolu dolu yaşıyorum ama pek çok şeyde de aklım kalıyor. Her yeri görme açlığım var. Her fırsatta bir yerlere gideceğim, yılmak yok.

Güneydoğu, ardından Doğu Anadolu maceranız nasıl başladı? Neden bu bölgeleri tercih ettiniz?

Gazetecilik hayatım boyunca Güneydoğu ve Doğu Anadolu’ya töre cinayetleri, rant kavgaları gibi birçok olay ve gezi yazıları için sık gittim. Gittiğim zaman nerede ka-

lınıp nerede yenileceğini merak ettim. Oradaki insanlar yıllardır sıkıntı yaşamış olsalar da çok cana yakınlar. Bunların nedenlerini görmek, orada yaşamak ve o bölgelerin gizemini, coğrafyasını, söylencelerini, arkeolojisini, el sanatlarını, yemeklerini, ilginç insan portrelerini yansıtmak istedim. Gazeteden ayrıldığımda ilk olarak bu bölgeyi herkese tanıtmak için bir kitap hazırlamaya karar verdim. O bölgeyi çok seviyorum. İnsanlarımız daha çok sahil bölgelerini tercih ediyor. Ancak medeniyetlerin beşiği Mezopotamya’yı görmeleri gerek. Özellikle Mardin’i gördüğüm zaman aklımı kaçırdım. Benim için büyüklü bir şehirdi. Gazeteden ayrıldıktan sonra, 2003’te Ekin Yazım Grubu’na kitap projemi sundum. Hemen çalışmaya başladım. Bölgeye çıktım. Bir buçuk ay şoför, foto muhabiri ve yazar olarak tek başıma bölgeyi dolaşım. Çok titiz çalıştım. Öğleden sonra 14.00’te işin başına geçip ertesi gün sabah ezanda bitiriyordum. 90 makara film çektim. Kitapta yer alacak diaları tek tek seçtim, her bölgeyle ilgili hemen her detayı kaleme aldım. İlk kitabımı hazırladım. Sonraki yıl Doğu Anadolu’ya gittim. Doğu Anadolu çok zorlu bir coğrafya. Yayınevinin sahibi Halim Bulutoğlu, “Tehlikeli buluyorsan Hakkari’ye gitme” dedi. Ben de bu kitapta Hakkari’nin olmaması öncelikle kendime ihanet dedim. İlin terör açısından tehlikeli sayılabilecek Şemdinli, Yüksekova, Çukurca gibi ilçelerine bile tek başıma gittim ve Hakkari’ye aşık oldum. İlk kitabımdaki gibi titiz çalışarak ikinci kitabımı hazırladım.

Doğu Anadolu notları

Yollar: Doğu Anadolu'da şehirlerarası yollar çok düzgün ve emniyetli. Ancak ana yolun ilçelere ulaşan bölümleri bazı yerlerde dar. Benzin istasyonları ise çok bol. Ancak tercihinizi kent girişi ya da çıkışlarındaki büyük akaryakıt istasyonlarından yana kullanmakta yarar var. En ücra yerde bile kredi kartı geçerli.

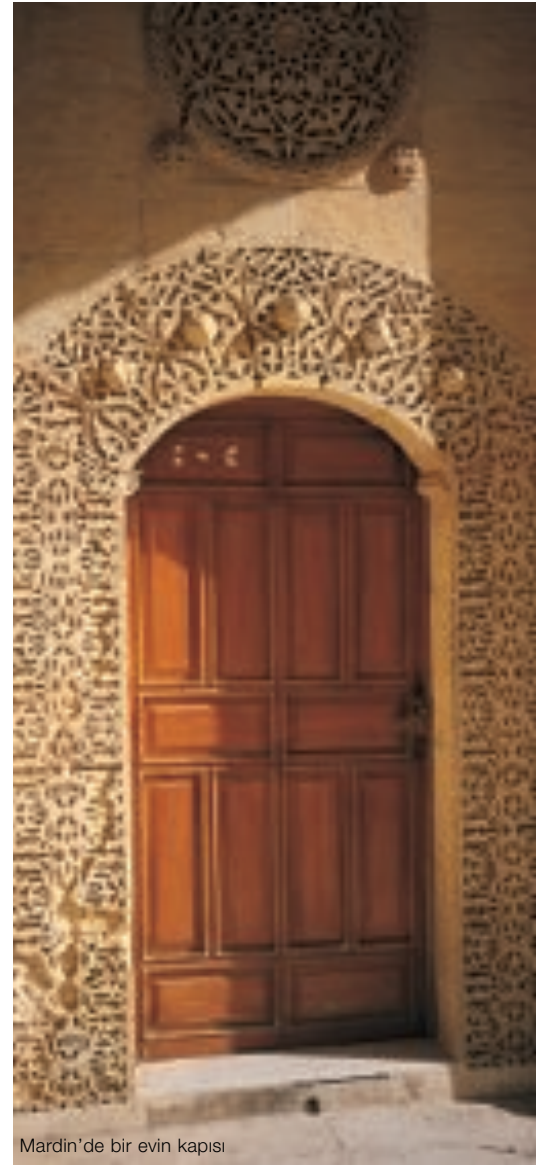
Ören yerleri: Genelde tüm ören yerlerine giden yol üzerinde uzaklığı belirten yön levhaları var. Ancak açıklayıcı bilgi içermiyorlar. Bölgede kadınlar fotoğraf çektirmekten sakınmadığı gibi, özellikle yaylalarda keyifli pozlar veriyorlar.

Ne zaman gidilir: Doğu Anadolu için ideal zaman önce ilkbahar, sonra sonbahar ayları. Kışın özellikle Tunceli, Hakkari, Munzur Vadisi'ne ulaşmanız imkansız. Yazın giderseniz, ören yerlerini sabah erken saatlerde dolaşmakta yarar var.

Yeme içme: Acı başta olmak üzere baharat yemeğinin olmazsa olmazı. Orta acı bile seviyorsanız, siparişinizi acısız verin. Bölge mutfağında bazı yemekler ağır gelebilir. Çaya meraklıysanız en güzelini özellikle Doğubayazıt'ta içebilirsiniz. Demli seviyorsanız mutlaka uyarın. Yoksa yöre halkı günde 30-40 bardak çay içtiği için sarı bir su geliyor.

Oteller

Büyük şehirlerdeki otellerin hepsi tertemiz. Ancak küçük ilçelerde çarşafı kontrol etmekte yarar var. Seyahat uzun ise yanınıza mutlaka havlu alın. Yazın bölgede gezecekseniz yanınızda mayo bulundurun. Çünkü göller, nehirler, Munzur Çayı ve derelerde yüzmek çok keyifli.

Mardin'de bir evin kapısı

Yolculuğu neden yalnız yaptınız?

Gazete için gezi yazılarını hazırlarken birlikte yolculuğa çıktığımız şoför ve foto muhabiri arkadaşların saat 17.00 olunca pilleri bitiyordu. Oysa ben işi bitirmek için gece yarısına kadar çalışmak zorundaydım. Kimsenin enerjisi benimkine yetişmediği ve huzurum için yolculuğa yalnız çıkmayı tercih ettim. Bir daha çıksam yine yanıma kimseyi almam.

Bir kadın olarak Doğu'da böyle bir gezi yapmak zor olmadı mı? Nasıl cesaret ettiniz?

Hiçbir zorlukla karşılaşmadım. Herkesten büyük yardım aldım. Doğu'da "nasılsınız" demeden önce "bu gece bizde kalacaksınız" derler. Her zaman onlardan destek, sevgi ve ilgi gördüm. Bunu bildiğim için de hiç tereddüt etmeden gittim. İkinci kitabımın önsözünde kamyon ve tır şoförlerine teşekkür ettim. Kadın şoför olduğum halde son derece yardımcı oldular.

İki kitabınız için kaç kilometre yol kat ettiniz? Gezi planınızı nasıl yaptınız?

İlk kitabım için Gaziantep'ten başlayan ve Diyarbakır'da son bulan, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) yer aldığı bu coğrafyada 5 bin kilometre yol kat ettim. Birecik, Halfeti, Urfa, Harran, Soğmatar, Atatürk Barajı, Bozova, Mardin, Nusaybin, Savur, Midyat, Hasankeyf, Diyarbakır, Silvan, Lice, Çermik, Siverek, Kahta, Nemrut Dağı ve daha sayamayacağım birçok

yere gittim. Gece gündüz dolaştığım bu topraklarda Anadolu insanının kendine özgü konukseverliği ile kucaklaştım. Doyulmaz mutfağı ile Gaziantep, gizemli sokakları ve Mezopotamya ruhuyla Mardin, peygamberler kenti Urfa, hüznüyle Diyarbakır, görkemli heykelleriyle Nemrut beni büyüledi. İkinci kitabım için 10 bin kilometre yol kat ettim. Malatya, Erzincan, Kemaliye, Ardahan, Kars, Sarıkamış, Kağızman, Doğubayazıt, Van, Hakkari, Bitlis, Elazığ, Tunceli ve daha birçok yer... Her kilometrede daha da büyülenerek hiç sıkılmadan, yorulmadan, korkmadan yolculuğumu tamamladım.

Bu kitapların bölge tanıtımına nasıl katkısı oldu?

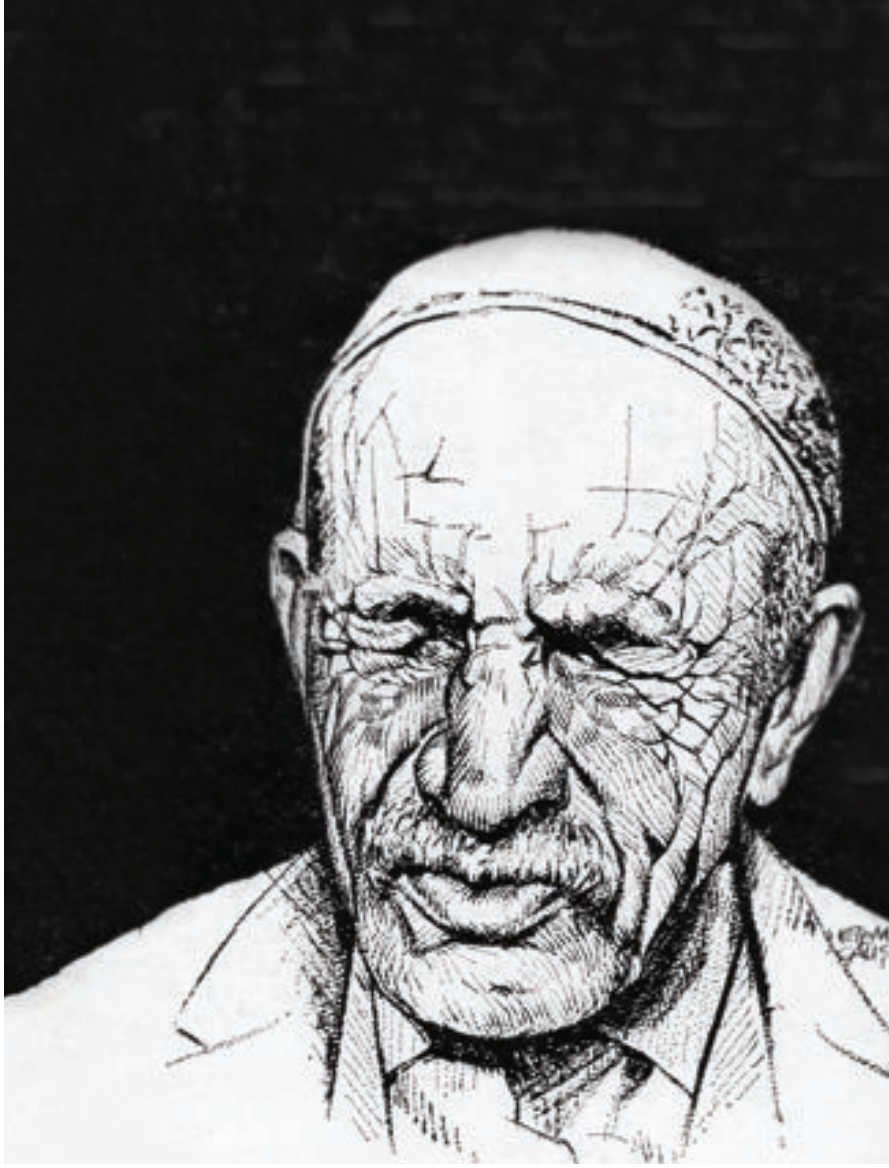
İlk kitabım üç, ikinci kitabım iki baskı yaptı. Basın çok ilgi gösterdi. Birçok köşe yazarı köşelerinde kitabımdan söz etti. Kendiliğinden tanıtımı yapmış oldu. Biraz dağıtımda sıkıntı yaşadım. Ancak yine de kitaplarımın Doğu ve Güneydoğu'nun tanıtımına ciddi katkısı oldu.

Başka bir kitap çıkarmayı düşünüyor musunuz?

Geçen yıl Mersin'de uzun süre günde üçer konferans verdim. Çok iyi ilişkilerim oldu. Bölgenin ileri gelenleri Doğu Akdeniz bölgesiyle ilgili bir kitap hazırlamamı istediler. Üç baskının satışını da garanti ettiler. Her türlü sponsoru buldum, ancak yayıneviyle telif hakkı konusunda anlaşamadığımız için o kitabı hazırlayamadık. Coşkun Aral'la program yapmak istiyoruz. En büyük idealim bir Karadeniz belgeseli yapmak.

Ulu Kümmet

Dostlar beni hatırlasın...

Günümüzün popüler kültür anlayışında pek de yeri olmayan bir gelenek halk ozanlığı. En bilinen son temsilcilerinden biri ise Aşık Veysel Şatıroğlu. Hepimizin bildiği, uzun ince bir yol denildi mi ilk akla gelen, sesi insanın içine işleyen, sözleri kimi zaman yürek yakan, çoğunlukla düşündüren...

Peki nedir Aşık Veysel'i bu kadar etkili ve unutulmaz yapan? Öncelikle kullandığı gösterişsiz, sade ve özenli Türkçe. Aşık Veysel yalın bir dille toplumsal sorunları hicveder. İyimserlikle umutsuzluğun, yoğun bir hüznle yaşama sevincinin iç içe geçtiği şiirlerinde doğayı, toplumsal olayları, dini ve siyasal gerçekleri ele alır.

İki gözü de görmeyen Aşık Veysel'in birçok konuda görenlerden daha çok görmesinin altında derin bir Anadolu kültürü ve folklorü yatar. Verdiği eserlerde hem sahip olduğu köy-kasaba kültürünün etkisi hem de çağdaş anlamda bir eğitim olanağından yoksun kalmanın doğal bir sonucu olarak kaderci dünya görüşü çokça görülür. Öte yandan çocukluk ve gençlik yıllarında yaşadığı çok sayıda olumsuz olayın yaşama bakışını, onu nasıl bir küskünlüğe ittiğini görmezden gelmek yanlış olur.

Zorlu hayat mücadelesi

Aşık Veysel 1894'te Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı

Sivrialan köyünde, çiçek hastalığının bölgeyi kasıp kavurduğu bir zamanda dünyaya gelir. Ondan önce iki kız kardeşi bu hastalık yüzünden yaşamlarını yitirmişti. Aşık Veysel yedi yaşına geldiğinde çiçek yeniden salgın olur, o da bu illetten yakasını kurtaramaz, hastalık önce sol gözünü alır, kısa bir süre sonra da sağ gözünü...

Haline çok üzülen babası oğluna bir saz alır ve bu konuda yetişmesini çok ister. Önce başka ozanların türkülerini çalar Aşık Veysel, zamanla da kendi gönül dilinden kopanları...

Seferberlik yıllarıdır, en çok istediği cephede düşmanla çarpışmaktır. Kardeşi Ali ve akranları bir bir cepheye giderken o üzüntüden iyice yalnızlığına gömülür. O zamanlar yaşadıklarını sonradan şu dizelere döker:

Ne yazık ki bana olmadı kısmet
Düşmanı denize dökerken millet
Felek kırdı kolumu, vermedi nöbet
Kılıç vurmak için düşman başına.

Bugünler müyesser olsaydı bana
Minnet etmez idim bir kaşık kana
Mukadder harici gelmez meydana
Neler geldi bu Veysel'in başına.

Talihsiz ilk evlilik

Bu arada evlilik çağına gelir, ailesi onu Esmâ adlı ak-raba kızıyla evlendirir. Bu evlilikten biri kız iki çocukları olur. Erkek olan 10 günlükken hayatını kaybeder. Acılar bitmez, Aşık Veysel 1921'de annesini, 1925'te de babasını yitirir. Ama hayat her zamanki gibi devam eder.

Aşık Veysel bağ, bostan işleriyle uğraşır, köylerine gelip giden aşıklarla Karacaoğlan'dan, Emrah'tan, Aşık Sıtkı, Aşık Veli gibi saz şairlerinden çalıp söyler. Köy odalarındaki bu aşık fasılları ona iyi gelir.

Ne var ki talihsizlik Veysel'in yakasını bırakmaz. Evlerinde kendileriyle birlikte kalan bir genç, Veysel'in eşi Esmâ'yı alır kaçır bir gün. Veysel altı aylık kızını iki yıl kucağında gezdirir ancak ne çare ki o da yaşamaz. Aşık Veysel şiirinde acılarını şöyle dile getirir: "Talih çile kadar sözü bir etmiş, her nereye gitsem gezer peşimde."

Ahmet Kutsi Tecer dönüm noktası olur

Aşık Veysel 1928'de ikinci evliliğini yapar. 1931'de yaşamında dönüm noktası sayılacak şair Ahmet Kutsi Tecer'le bir araya gelir. Tecer ve arkadaşları "Halk Şairlerini Koruma Derneği"ni kurarlar ve Aşık Veysel adını giderek daha geniş bir kitlede duyurmaya başlar.

Dostlar beni hatırlasın
Ben giderim adım kalır,
Dostlar beni hatırlasın.
Düğün olur, bayram gelir,
Dostlar beni hatırlasın.

Can bedenden ayrılacak,
Tütmez baca, yanmaz ocak,
Selam olsun kucak kucak,
Dostlar beni hatırlasın.

Açar solar türlü çiçek,
Kimler gülmüş, kim gülecek,
Murat yalan, ölüm gerçek,
Dostlar beni hatırlasın.

Gün ikinci akşam olur,
Gör ki başa neler gelir,
Veysel gider, adı kalır,
Dostlar beni hatırlasın,

“Uzun ince bir yoldayım...” denilir denmez akıllara hemen düşer Aşık Veysel ismi. Saz eşliğinde doğaçlama türküler söyleyen halk ozanımızın çileli bir yaşamı ve tek bir dileği vardır: “Dostlar beni hatırlasın”...

1933'te, Cumhuriyet'in 10. yıldönümünde, üç ay süren Ankara yürüyüşü, Ankara Halkevi konseri ve diğerleri... Ozanlığıyla para kazanmaya başlar, ünü ve şiirleri Sivas sınırlarını aşar.

Aşık Veysel, 1943–1944 yılları arasında Köy Enstitüleri'nin kurulmasıyla birlikte, halkevlerinde, radyoda ve okullarda gezgin bir halk şairi olarak şiirlerini saz eşliğinde geniş halk kitlelerine dinletir ve sevdirir.

1965'de Türkiye Büyük Millet Meclisi, özel bir kanunla Aşık Veysel'e, “Anadilimize ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden ötürü” 500 lira aylık bağlar.

Aşık Veysel'in şiirleri, Deyişler (1944), Sazımdan Sesler (1950), Dostlar Beni Hatırlasın (1970) isimli kitaplarında toplandı. Ölümünün ardından eserleri Bütün Şiirleri (1984) adıyla tekrar yayınlandı.

Ozanın yaşamı 1952'de Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun senaryosuyla Metin Erksan'ın yönettiği “Karanlık Dünya” adlı belgesel filme konu oldu. Bedri Rahmi Eyüboğlu ayrıca Aşık Veysel'in “Dağlar çiçek açar / Veysel dert açar” dizelerini bir tablosuna konu edindi. Ressam Orhan Peker ise Aşık Veysel'in bir tablosunu yaptı.

60 söyleşi: Zeynep Alemdar

haber: berrin türkmen

Associated Press (AP), dünyanın en önemli ve en yaygın ağa sahip haber ajanslarından biri. 1846 yılında New York'ta kar amacı gütmeyen bir kooperatif olarak kuruldu. Bugün ABD başta olmak üzere dünyanın 120'yi aşkın farklı ülkesinde bulunan abonelerine haber, fotoğraf ve görüntü servisi yapıyor. Dünyanın en büyük fotoğraf arşivlerinden birine sahip.

Zeynep Alemdar, AP'nin bölge direktörü. Türkiye'nin yanı sıra Balkanların bir kısmı, Orta Asya ve İsrail'den sorumlu. Üniversiteden mezun olur olmaz başladığı AP'de 26 yıldır çalışıyor. Tıpkı ajans gibi 24 saat online yaşıyor, evi İstanbul'da ama sürekli seyahat ediyor, yoğun çalışıyor ama hiç şikayet etmiyor. Çünkü o bunları dünyanın içinde bulunduğu durumun bir gereği olarak görüyor.

AP'nin Ankara ve İstanbul'da olmak üzere Türkiye'de iki ofisi var. Ve bu ofislerde televizyon, fotoğraf ve haberi destekleyen toplam sekiz kişilik bir ekip görev yapıyor. Bu ekibe dışarıdan destek verenler de oluyor. Gündemin böylesine hızlı ilerlediği bir ülkede insan çok daha büyük bir ekibin var olmasını bekliyor ama Alemdar, AP'nin ayağını yorganına göre uzatan bir kuruluş olduğunu, işin sırrının da var olan insan kaynağını doğru şekilde kullanmakta yattığını söylüyor. Haberin içinde yaşayan Alemdar ile Türkiye'den, iletişimden ve AP'den konuştuk.

Türkiye'nin dünyayla iletişimini nasıl buluyorsunuz?

Bu konu çok eleştiriliyor ama son 20 yılın gelişimine baktığımda çok yol aldığımızı görüyorum. Artık Türkiye hakkında hemen herkesin kafasında bir şeyler var. Orhan Pamuk biliniyor. Yurtdışında rastladığım hemen herkes Pamuk'un İstanbul kitabını okumuş ve hatta kitabı okuduktan sonra İstanbul'a gelmiş. Şimdi Avrupa

kupasında ne kadar iyi olduğumuzu konuşuyorlar. Türkiye eskiden Avrupa kupasına gidiyor muydu? Gitmiyordu. Bütün bunlar dünya ile iletişimi artırıyor. Bunu 10 bin kelimelik reklamlarla, sayfalarca ilanla yapamazsınız. Diğer yandan siyasi sorunlar noktasında kendimizi iyi anlatamıyoruz. İşin aslı bu. Ama bu noktada da yol alınacağını düşünüyorum. Olaylara olumlu bakmak gerekir. Avrupa'ya gittiğinizde mutlaka Fatih Akın'ı tanıyorlar. Nuri Bilge Ceylan'ı, Ferhan Özpetek'i mutlaka biliyorlar. Kültürel anlamda kendimizi tanıtmak siyasi anlamda kendimizi tanıtmaktan daha önemli çünkü kültür önemli ve kalıcı. Siyasi boyutta ise olaylar iki gün iyi gidiyor, üçüncü gün bozulabiliyor. Çıkar çatışması ortaya çıkabiliyor. İletişim kültürel yollardan yapılırsa çok daha kolay ilerliyor.

Peki dünya Türkiye'de olup biteni rahat algılayabiliyor mu?

Dünya bence Türkiye'yi çok iyi algılayamıyor. Örneğin yaklaşık 3000 sayfalık Ergenekon davasının neresini anlatacaksınız ki dünyaya. Bence yabancılar Türkiye'yi anlamakta zorluk çekiyor. Siyasi olaylara girdiğinizde kendinizi anlatmanızın olanağı yok. Çünkü tarihimizi doğru düzgün bilmiyorlar. Türkiye'ye kalıplar çerçevesinde bakıyorlar. Zaten kimsenin de Türkiye'yi takip etmek gibi bir endişesi yok. Bunu da unutmayalım. Herkesin yapacak o kadar çok işi var ki. Kendi ülkeleri, ekonomileri... Dünya o kadar kötü bir durumda ki petrol fiyatları almış başını gidiyor, ABD'de banka krizi yaşanıyor...

Dünya Türkiye'den haber bazında hangi haberleri alıyor? Bir sınıflandırma yapmak mümkün mü?

Sınıflandırma yapmak imkansız. Çünkü bütün dünyada bir haber skalası vardır, bazı haberler hep öne geçer. Örneğin bir terör saldırısı en önemli haberdir. Dünyada-

Ajanstan al haberi

"Türkiye'de basın teknolojide ileri"

Türkiye'de şu an basının içinde bulunduğu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Basın değişik evrelerden geçiyor. Aynı evrelerden Amerikan basını da Avrupa basını da geçti. Türkiye de onlardan geçiyor. Hatta bazı evreleri atlayıp, zıplayıp geçiyor. Teknolojik anlamda bakarsanız Türkiye'de basının hep önde gittiğini görürsünüz. Yurtdışından ziyarete gelen yayıncıları buradaki değişik yayın organlarına götürdüğümüzde teknolojiye çok etkileniyorlar. Bunlar olumlu yönler. İçerik yönünden ise zengin bir basınımız var. İçeride çok değişik sesler var. Ben gazeteciliğe 12 Eylül döneminde başladım. O zamanlar hiçbir şey yazılamıyor, çizilemiyordu. Birçok kelimenin kullanılması dahi yasaktı. O günlerle kıyasladığımızda çok yol kat ettiğimizi görüyoruz. 5-10 yıl sonrası daha da iyi olacak. Şu anda Türkiye'de var olan çok sesliliği pek çok ülke tolere edemeyebilir. Bu da çok önemli.

Dünyadaki gazetecilik ile Türkiye'deki gazetecilik arasındaki farklar neler?

ABD'de daha çok olan olay aktarılıyor, Türkiye'de ise devreye görüş, yorum giriyor. Ama Avrupa'da da durum bu şekilde. Türk basını ile Avrupa basınında yorum haberciliği yapılıyor.

ki en önemli 10 haberin de içine girer. Ama örneğin Cannes'da ödül alındı, onun da izlenme oranı yüksek. Başarı öyküleri de satmalı. Ama her zaman terör, savaş haberleri öne geçiyor, ne yazık ki siyasi haberler önemli oluyor. Biz bazen de çok güzel magazin haberleri yapmaya çalışıyoruz. Örneğin Göreme'deki balonla uçuşu haber yapıyoruz, bütün Amerikan gazeteleri kullanıyor, rengarenk fotoğrafları basıyorlar. Seyahat, turizm haberleri çok beğeniliyor. Bunlar benim de çok hoşuma giden haberler.

Yeni medya olarak tanımlanan internet büyük bir güç. Gelecekte gazetelerin durumunun nasıl olacağını düşünüyorsunuz?

Ben gazete yayıncılığının devam edeceğini düşünenlerdenim. Ama benim gibi düşünmeyenler de var. Ancak gazetelerin gelecekte çok ayrıcalıklı yayınlar olacağını düşünüyorum. Bu yıl ücretsiz metro gazeteleri Türkiye'de de yayınlanmaya başladı. Avrupa'da sanıyorum 4-5 yıl önce başlamıştı. Bence gelecekte iki tür gazete olacak: Ücretsiz dağıtılan gazeteler ve çok pahalı gazeteler. Bu durumun sinyallerini de almaya başladık. İtalya'da 2,5 Euro verip Herald Tribune aldım. Yanına bir de Ekonomist alayım dersanız, gazete okumak için ayda 100 Euro'yu aşan bir bütçe ayırmanız gerekecek. Bu kadar parayı ne Avrupa'da ne de Türkiye'de kimse kolay veremez. Bu durum gazeteler yok olacak anlamına gelmiyor, ancak detaylı, yoğun, uzmanlık bilgisi is-

Dünya Türkiye'den en çok hangi haberleri takip ediyor? Şiddet haberleri mi kültürel olaylar mı rağbet görüyor? Dünya Türkiye'yi nasıl algılıyor? Dünyanın en büyük ajanslarından Associated Press Bölge Direktörü Zeynep Alemdar "dünyayı" anlatıyor...

62 söyleşi: Zeynep Alemdar

Yeni dünyanın iş tanımı

Günlük çalışma temposunuz nasıl?

Oldukça yoğun ama herhalde herkesin çok yoğun. Günümüzde herkes o kadar yoğun çalışıyor ki, artık bana yoğun çalışıyorum demek ayıp geliyor. Yeni dünyanın iş tanımı böyle. Artık sabah 9.00, akşam 17.00 gibi bir iş tanımı kalmadı. Bana gelince sabah kalkar kalkmaz ilk iş olarak bilgisayarın başına oturur, gelen mesajları okurum. Güne 8.00-8.30 arası başlarım, gece de 01.30-02.00 arası bitiririm.

Sürekli online mısınız?

Sürekli. Hiçbir mail'i kaçırmam. New York'taki patronum "sen hiç uyamaz mısın, her dakika cevap veriyorsun mesajlara" der. Bir de New York ile saat farkımız olduğu için özellikle gece geç yatıyorum. Çok özel bir rapor istenmedikçe gelen mesajlara anında cevap veriyorum. Geçen gün merak edip saydım ve rutin bir günde yaklaşık 100 mail cevapladığımı gördüm. Bazı günler ise artık parmaklarım şaşırıyor. Her bir mail'i iki dakikada yazsam, 200 dakika eder, yani günde dört saat hiç durmadan yazıyorum. Neyse ki yaşam tarzım bu tür bir çalışma temposuna izin veriyor. Evde beni bekleyen küçük bir çocuğum yok. Her kadın bunu yapamıyor. Bu yüzden kadınların kariyerlerinde ilerlemesi çok zor.

Kendinize vakit ayırabiliyor musunuz?

Çok çalışıyorum ama kendime de zaman ayırabiliyorum. Arkadaşlarımla görüşürüm, film seyredirim, yemeğe çıkarım sık sık. Ama iş için de çok sık seyahat ediyorum, Biz bölge olarak Londra AP'ye bağlı olduğumuzdan Londra'ya gidiyorum. Sorumlusu olduğum ülkelere gidiyorum. Ağustos ayında seyahati tercih etmiyorum ama örneğin Kasım sonuna kadar 6-7 tane seyahatim var.

teynerler için gazete pahalı bir meta olacak. Bilgi web'de de pahalı olacak, her şeye bir tıkla ulaşamaya-çağız, okumak için para vereceğiz. Wall Street Journal bunu denedi, olmadı ama ileride olacak. Belki gazeteler, gazeteyi elde tutmaya alışık kuşaklar kalmadığında ortadan yok olur. Çünkü çok genç nesil yalnızca parmak uçlarıyla yaşıyor.

Teknolojinin ajans gazeteciliğine yansımaları nedir?

Ajans gazeteciliği çok değişti. Ajansçılık çok hızlı olmayı gerektiriyor. Şimdi neredeyse her saat başı beş haber yazabiliyoruz. Eskiden örneğin oturup topluca 1000 kelimelik bir haber yazardık. Ama artık kısa kısa haberler geçmek zorundayız. Çünkü yeni medyaya servis veriyoruz. Artık fotoğraf çok ön planda. Görsellik çok önemli. Bence fotoğrafçılık zirvede.

Peki teknolojinin insan kaynaklarına yansımaları nasıl oldu? Kadrolar küçüldü mü, diğer ajanslarda olduğu gibi AP'de de çok sayıda işten çıkarma yaşandı mı? AP olarak çok şanslıyız çünkü bizde o kadar yoğun işten çıkarmalar yaşanmadı. AP ayağını yorganına göre uzatan bir müessese, hiçbir zaman çok açılmadı. Bunda da sanıyorum kar amacı gütmeyen bir kooperatif olmasının çok büyük faydası var. Her zaman küçük bütçeyle, az insanla çalışır. Bir habere 20 muhabir yollamaz, var olan insan gücünü değişik şekilde dağıtıp kullanmayı bilir. Ama diğer ajanslar çok sayıda kişiyi işten

çıkardı. Gazeteler özellikle ABD'de zor zamanlar yaşıyor. Her hafta gazetelerden çok sayıda kişi işten çıkarılıyor. Yeni medya bu noktada ister istemez etkili. Türkiye'de gazetelerin durumu halen çok iyi. Reklam pastasından aldıkları paya bakın. Amerika'da bu çok değişiyor, çünkü internet reklam pastasından büyük dilimler kapmaya başladı. Bu nedenle gazeteler küçülüyor. Türkiye'de ise durumun farklı olmasında internetin hala yavaş olması etkili, bilgisayar kullanımı hala çok yaygın değil. İstatistiklere bakıyorum, gündüz kullanım daha fazla. Akşam birden düşüyor. Bunlar gazeteler için şimdilik olumlu şeyler.

AP'nin dünyada yapılanması nasıl?

Haber merkezi New York. Televizyonda ise merkez Londra. Biz, saat farkını aşabilmek için Londra'daki editörler masasıyla çalışıyoruz. AP'nin yapılanmasında, saat farkı da gözetilerek, farklı haber masaları faaliyet gösteriyor. Aynı fotoğraf için de geçerli. Londra çok önemli bir merkezimiz. Temel örgütlenme haber, fotoğraf ve görüntülü haber şeklinde. APTN olarak bilinen görüntülü haber çok yeni. Görüntülü ajans haberciliği yapmak çok masraflı. AP 10 yıl önce televizyonculuğa girdiğinde aslında oldukça büyük bir risk aldı. O zamanlar pazarda Reuters ve WTN diye bir ajans vardı ve biz de bu işe girdiğimizde herkes bu pazarda üç ajansa yer olmadığını söyledi. Nitekim de öyle oldu. AP, WTN'yi satın aldı. Artık Reuters ve APTN var yalnızca.

“AP, Türkiye’de herkese ulaştı”

Associated Press Ankara bürosunda muhabir olarak çalışmaya başladınız. Zaman içinde Ajans’ta farklı görevlerde bulundunuz. Şimdi Bölge Direktörü olarak görev yapıyorsunuz. Hiç ulusal medyada çalışmayı düşünmediniz mi?

Ulusal basında çalışmak hiç aklımdan geçmedi. Belki bu noktada benim tutucu tarafım ortaya çıkıyor. Üniversiteyi bitirdikten sonra karşıma AP muhabirliği çıktı, başladım ve aynı yerde çalışmaya devam ettim ama AP içinde de farklı görevlerde bulundum. Yabancı basını sevdim sanırım. Son dört yıldır yaptığım bölge direktörlüğü de tamamen yepyeni bir iş.

Bölge direktörü olarak sorumluluklarınız neler?

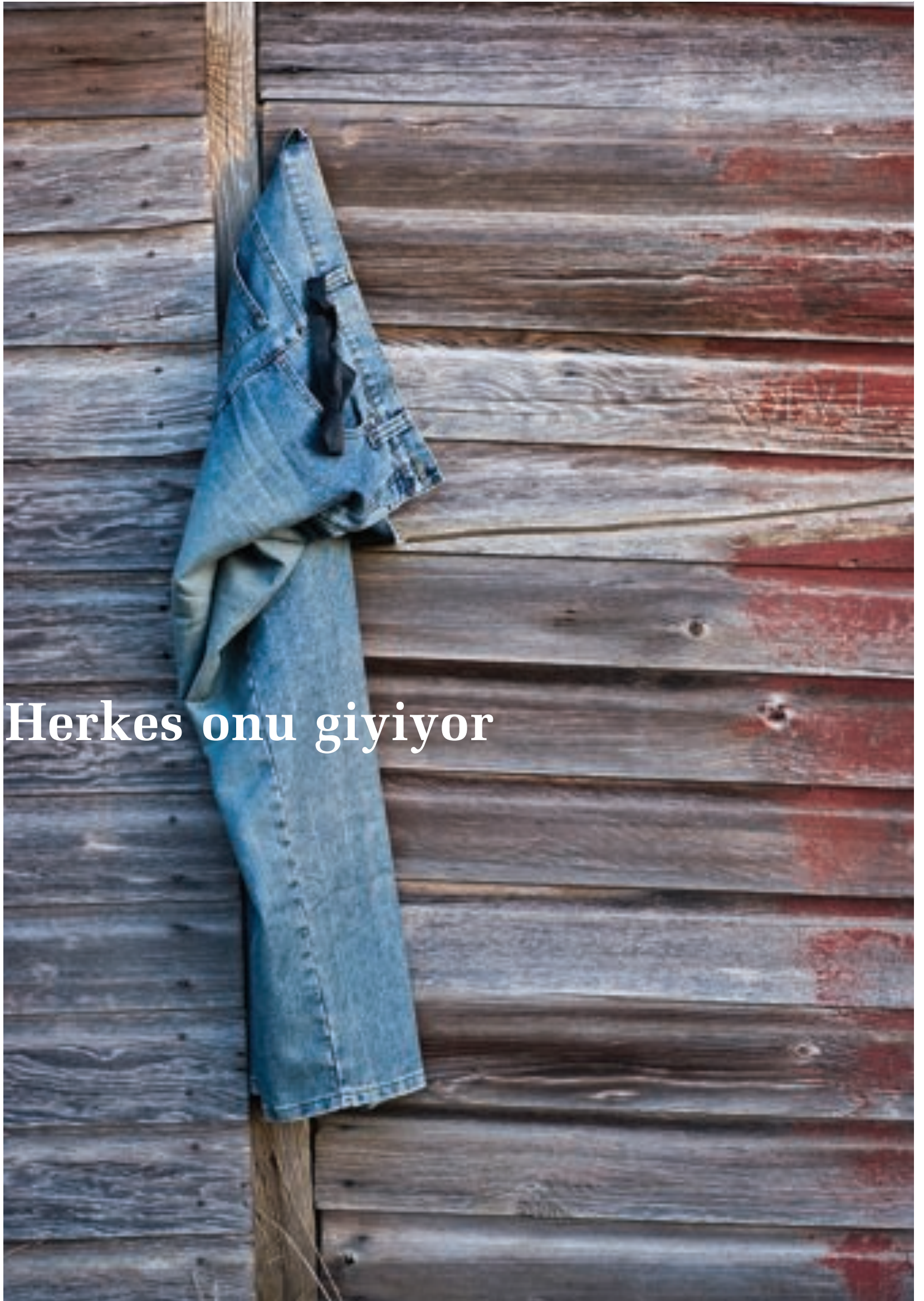
Tabii ki artık gazetecilik yapmıyorum. İşimi, AP’nin sorumluluğum altındaki bölgelerde faaliyetlerini yürütmek oluşturuyor. AP’nin haber, fotoğraf, video servisleri için müşterilerle ilişkileri kurmak, sözleşmeler gerçekleştirmek, o sözleşmeleri takip etmek, yeni servisleri tanıtmak görevlerim arasında.

Gazetecilikten sonra yönetici oldunuz. Bundan sonrası için hedefiniz nedir?

Bu yaptığım iş benim için çok yeni. Yaptığım işteki hedefim var olan pazarı büyütmek. Bunun için her gün bir hedef saptıyorsunuz. Bugün örneğin 2009 hedeflerini yapıp geldim, o yüzden heyecanlıyım. 2009 yılını biçimlendirmeye çalışıyoruz. Yaptığımız her yayın, yaşadığımız her yıl bir sonrakinin hedefini tutturmak için. Amaç her zaman AP’nin pazarını büyütmek. AP Türkiye’de hemen her medya organizasyonuna ulaştı. Bu benim için çok önemli. Şimdi diğer ülkelerde de aynısını gerçekleştirmek en büyük arzum.

AP tarzı haberin kriterleri neler?

AP’de çok önemli, vazgeçilmez kriterler var. Bunlardan biri haberin doğruluğu. Hız çok önemli. Ajansçılıkta haberi önce sizin vermeniz çok prestijli bir şeydir. Bazı büyük haberlerde bize bunun ölçüleri de gelir. Diyelim ki Güngören patlamasını AP 21.00, Reuters de 21.03’te verdi. Bu üç dakika bizim için çok önemlidir. Fakat bize her zaman şu söylenir: Hızlı ol ama önce doğru ol. İşe alım yaparken de bu kriterleri göz önünde bulunduruyoruz. İşe alırken entelektüel düzeyi yüksek, gazetecilik yönü kuvvetli, dil bilen kişileri tercih ediyoruz. Bir de ajansçılıkta önemli olan pek çok haberi birden izlemek, gazetelerden farkımız da bu. Ben bir süre Washington Post’ta çalıştım, cennete düştüm hissettim. Önüme bir haber veriyorlardı, “git bugün kongrede şunu izle haberi getir” diyorlardı. Gidiyordum, izliyordum, yazıyordum, veriyordum haberi, “şimdi ne yapacağım” diyordum, “bitti işin” diyorlardı. Biz halbuki ajansçılıkta her saat başı haber yapıyorduk. Ajansçılık bu, her şeyi yapmayı öğreneceksiniz. Örneğin ben futbol da yazdım. Kabusumdu ama yazdım. Bu açıdan gazetecilik ajansçılıktan daha keyifli. Diploması muhabiri olduğunuzda o konuda herkesi tanırırsınız, her konunun girdisini çıktısını bilirsiniz, örneğin. Ama ajansçılık, gazeteciliğe hazırlanmak açısından çok iyi bir okul. ABD’de de New York Times, Washington Post’taki gazetecilerin geçmişine bakarsanız, neredeyse hepsinin AP okulundan geçtiğini görürsünüz.

Herkes onu giyiyor

Levi Strauss 18. yüzyılın sonlarında blue jean'i keşfettiğinde tüm dünyaya damgasını vuracak bir ürün yarattığını tahmin edebilir miydi? Büyük olasılıkla hayır. Çünkü Strauss blue jean'i herkes giysin diye yapmamıştı. Amacı demiryolu işçilerinin çalışırken dayanıklı ve rahat bir pantolon giymeleriydi. Çünkü ABD 18. yüzyılın sonlarında baştan aşağı demiryolu ağlarıyla örüldü ve demiryolu inşaatlarında çalışan işçilerin giysileri çok çabuk yıpranıyordu.

Bugün blue jean bir sosyal fenomen ve ölümsüz. Dünyanın en zengin insanlarından en sıradan insanlarına kadar herkesin olan, tüm dünyada kuşak ve sınıf farkı tanımayan bir ürün. Her türlü moda akımına uyum sağlıyor; kimi zaman yırtık kimi zaman taşlı ama her devirde en popüler ürün olarak yerini koruyor.

Denim kumaş ilk Fransa'da üretildi

Denim, blue jean ürünlerinin yapımında kullanılan bir kumaş türü. Türkiye'de kot denilen tüm ürünlerin kumaşı da aslında doğru ifadeyle denim. Adını ilk üretim yeri olan Fransa'nın "De Nimes" kentinden alıyor. Orijinal rengi mavi. 17. yüzyılda ilk kez üretiliyor, 18. yüzyılın sonunda da Atlantik Okyanusu'nu aşarak ABD'ye ulaşıyor.

Levi Strauss'un işçiler için ürettiği pantolonlarla da hayatın içine sızıyor. Zaman içinde ABD'de denim dokuma işi yaygınlaşıyor. Denim kumaş üretimi ve jean fabrikaları pamuk üretim alanlarına yakın yerlerde kümenmeye başlıyor.

Erkekler denim kumaş fabrikalarında çalışırken, jean fabrikalarında dikiş dikmek üzere kadın işçiler istihdam ediliyor. Markalar çoğalıyor. Levi's, Lee, Wrangler vs. derken blue jean ürünleri bir markalar savaşının ortası-

Türkiye'nin denim kumaş ihracatı

Ama zaman Türkiye lehine işliyor. Bugün Türkiye denim giysi üretiminde gerek tasarım gerek markalaşma gerekse etkin pazarlama stratejileri ile dünyanın önde gelen ülkelerinden biri durumunda. Günümüzde dünyada 200 milyon insan Türkiye'de üretilen blue jean'leri giyiyor, dünyanın denim kumaş ihtiyacının yüzde 60'ı Türkiye'den karşılanıyor. Türkiye'de yıllık 300 milyon üzerinde blue jean üretimi yapılıyor. Dünyanın en pahalı alışveriş merkezlerinde Türkiye'de üretilmiş blue jean'ler satılıyor.

Türkiye Mavi Jeans, Cross Jeans, Little Big, Colin's, Loft, Interpoll gibi markalarla dünyanın tam 120 ülkesine ihracat yapıyor. Günümüzde dünya pazarının yüzde 6,5'i Türklerin elinde. İhracatın yüzde 22'si Almanya'ya, yüzde 13,4'ü İngiltere'ye, yüzde 9'u ABD'ye, yüzde 6'sı Hollanda'ya, yüzde 6'sı İspanya'ya yapılıyor.

Eskimeyen moda

Blue jean bugüne kadar sınıf, cinsiyet, yaş, ırk, ulusal ve ideolojik sınır tanımayan belki de tek ürün. Bu gösterişsiz ürün ABD'liler için bağımsızlığın, özgürlüğün ve eşitliğin sembolü. Aslında dünyanın hangi ülkesinde bu böyle değil ki? Blue jean bir ulusal üniforma ya da kostüm. Bir blue jean pantolon sınıf, statü, kültür gibi ayrımları ortadan kaldırmak gibi güce sahip.

Ağır iş koşulları için yaratılan, zamanında işçi sınıfını anlatan bir giysi öyle bir evrim geçirdi ki tüketici piyasasının en önemli malzemelerinden biri haline geldi. Blue jean sessiz bir devrim başardı aslında. Üst sınıfla alt sınıf tek bir giysiyle eşit hale geldi ve blue jean gündelik hayatın vazgeçilmez giysisi oldu. Ne giysem sorusunun neredeyse tek bir cevabı var artık: "Giy bir blue jean (ya da kot)".

Başlangıçta yalnızca ABD'li işçiler için üretilmişti. Ama insanlar onunla çok rahat etti, kendilerini şık hissetti. Sınırları aştı, ABD'den tüm dünyaya yayıldı. Bugün herkes onu giyiyor. Blue jean rahatlığı ve sıklığı yaş, cinsiyet, ırk tanımıyor.

na düşüyor. Ürün giderek popülerleşiyor. Dönemin ünlü Hollywood yıldızları James Dean ve Marlon Brando'nun giydiği Levi's blue jean'ler bir dönem gençliğin başkaldırı sembolü oluyor. Kadınlar arasında ise 1960'lı yıllarda Marilyn Monroe ve Brigitte Bardot'nun blue jean giymesi ile yaygınlaşıyor.

ABD'de blue jean, Türkiye'de kot

Kot, denim kelimesinin Türkçe'deki karşılığı olarak kullanılıyor. Peki Türkiye'de neden kot pantolon, kot ceket ifadeleri kullanılıyor? Bunun nedeni Türkiye'deki ilk denim kumaşlı ürün üreten girişimci. Muhteşem Kot adlı girişimci 1940 yılında Fransa'ya yaptığı bir ziyarette blue jean'le tanışıyor ve sağlamlığına, dikim tarzına hayran kalıyor. Türkiye'ye gelip bu kumaşı üretmeye karar veriyor. Muhteşem Kot 1960 yılına gelindiğinde günde 200 adetlik bir üretime ulaşıyor. Kot markalı ürünleri Türkler seviyor. Tüm dünya 7'den 70'e blue jean giymeye başlarken, Türkiye'de de Kot markalı ürünler yaygınlaşıyor. Kot buralarda bir marka adı olmaktan çıkıyor, bir ürün kodu haline geliyor. Herkes artık evinden kot giyip çıkmaya başlıyor.

80'li yıllara gelindiğinde ise serbest piyasa ekonomisi yabancı markaların yerli piyasaya girmesi için kapıları açıyor. O ana kadar satışta lider olan Kot markalı yerli yapım blue jean ürünler irtifa kaybediyor. Satışları düşen firma 1992 yılında üretimini durduruyor.

Siyasi sembol olarak blue jean

Blue jean zaman zaman siyasi sembol olmayı da başarmış bir ürün. 1968 yılında Fransa'da başlayan öğrenci hareketleri, Vietnam karşıtı gösteriler, askeri darbeler ve 61 anayasası blue jean'i siyasi bir sembol haline getiriyor. 60'ların sonunda İstanbul-Beyazıt'taki Bodrum Han'da artık Amerikan blue jean'leri satılmaya başlanıyor. Beşiktaş Pazarı'nda yenisi, Sultanahmet'te kullanılmış satılan blue jean'ler üniversitelere girdiğinde ise kamplaşma başlıyor. Sağ görüşlüler blue jean'i hiç benimsemiyor, sol görüşlüler ise giymeden önce Amerikan bayraklı etiketlerini söküp

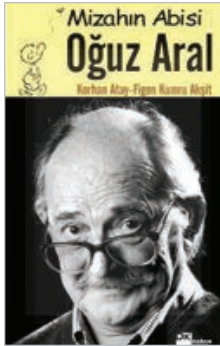
haki renkli parkalarıyla Türk solunun simgelerinden biri yapıyor Strauss'un işçi giysisini.

Blue jean Türkiye'de de bir siyasi simge haline geliyor. Ancak Türkiye'deki gelişmeler bununla bitmiyor.

17 Mayıs 1973'te blue jean kelimesi blucin olarak Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne giriyor. Ama çok bir şey fark etmiyor, blucin'den çok kot adı yaygınlığını sürdürüyor. Derken 2008'e geliniyor, pek çokları dil alışkanlığıyla kot demeye devam ediyor.

MİZAHIN ABİSİ OĞUZ ARAL

Gırgır, Fırt gibi 500 bin satış rakamına ulaşmış mizah dergilerinin kurucusu, Hayk Mammer, Avanak Avni, Utanmaz Adam gibi mizah karakterlerinin yaratıcısı Oğuz Aral'ın çok yönlü hayatına sıcak bir bakış...

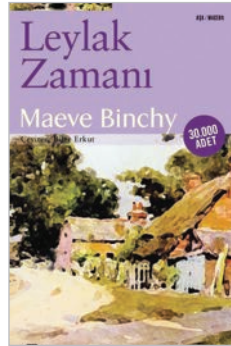
Tiyatro adamı, pandomim sanatçısı ve öğretmeni, bağlama ustası, yazar, senarist, grafiker, çizgi film yaratıcısı, ticaret dehası, seramik ve ebru ustası, ressam, aşçı ve darbe günlerinin direnişçi aydını, Avrupa'yı Anadolu mizahıyla tanıştıran harbi adam... Bu çok yönlü, çok kültürlü, çok kabiliyetli "Rönesans adamı"nın aşklar, acılar ve kahkahalarla dolu yaşam öyküsü...

Korhan Atay ve Figen Kumru Akşit, Oğuz Aral'ın yaşam öyküsünün izinde Aziz Nesin'den Ertan Erbulak'a, Lüftü Akad'dan Müjdat Gezen'e bir dönemin sınırsız dünyasını ve Hasan Kaçan, Ergun Gündüz ve Galip Tekin gibi efsane karikatüristlerin ustalaşma sürecini anlatıyor.

LEYLAK ZAMANI

Tom Fitzgerald'ın eflatun renge boyalı minibüsü, her Cuma akşamı Dublin'den üç saat uzaklıktaki taşra kasabası Rathdoon'a gitmek üzere yola çıkan ve hep aynı yedi kişinin oluşturduğu grubun buluşma noktasıdır. Hafta sonlarını geçirmeye giden bu kişilerin gizli hikayeleri ve zorunlu yolculuk nedenleri vardır. Birbirlerinin Dublin'in neresinde oturduklarından bilhaberlerdir. Tıpkı iç dünyalarını bilmedikleri gibi. 20 yıldır kocasından ve çocuklarından ayrı yaşayan Judy, Hukuk Fakültesi'nden ayrılan Rupert, cimriliğiyle tanınan Nancy Morris, kafası evli bir doktorla yaşadığı ilişkiyle meşgul olan Dee Burke, ailesi dahil herkesin biraz gizemli bulunduğu Kev Kennedy, hemşire Celia Ryan, çalıştığı bankada taşrada çalışan tek güvenlik görevlisi olan Mikey ve tabii ki minibüsün şoförü Tom Fitzgerald. Onun bile düzenli olarak her hafta sonu eve dönüşünün bir nedeni vardır.

Maeve Binchy bu sekiz kişi aracılığıyla anlattığı öykülerle bizi keyifli bir yolculuğa çıkarıyor.

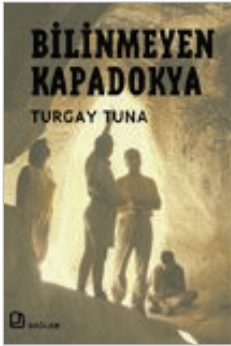
GÖRGÜ TANIĞI İNCİR

Yer: Viyana, Tarih: 1910. Şehir: Freud'un Viyanası. At arabalarının, maskeli baloların, şık kafelerin şehri. Karanlıkla aydınlığın, batıl inançla bilimin eşliğinde bocalayan bir imparatorluk kenti. Varlıklı ve tanınmış bir ailenin kızı olan Dora bir yaz gecesi öldürülür. Cinayeti kriminoloji alanındaki bilimsel gelişmeler ışığında soruşturan müfettiş, bir yandan da büyüye, gizemli söylencelere meraklı karısının etkisi altındadır. Cinayeti çözebilmek için "olaydaki hata"yı keşfetmeye çalışır. Bu arada karısı da kendi yöntemiyle katilin peşine düşecek, toplumun gizli kalmasını yeğleyeceği bir sonuca ulaşacaktır. Görgü Tanığı İncir, bir solukta okunan bir gerilim romanı. Jody Shields, bu romanı Freud'un ünlü hastası Dora'yla ilgili notlarından yararlanarak kaleme almış. Yalnız küçük bir değişiklik. Freud'un notlarında "intihtar" diye geçen olayı "cinayet"e dönüştürmüştü. Shields, Freud'un elinde bir kobyaya dönüşen Dora'nın hikayesini yeniden kurguluyor. Ona göre öldürülmüş olan Dora'nın katili kim, yoksa Freud mu?

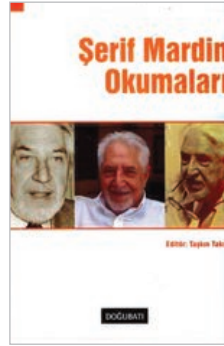
BİLİNMEYEN KAPADOKYA

Peri bacalarının, güzel atların, üzüm ve şarabın, azizlerin ve Hacı Bektaş Veli'nin toprağı Kapadokya... Çok yazıldı, çok çizildi, çok anlatıldı ama bu kitabın sayfalarında yer alan birçok konu bugüne dek pek işlenmedi. Hititlerden Romalılara, Bizanslılardan Selçuklulara, Dimitrios Katsikas'tan Aziz Baba'ya, Refik Başaran'ın Cemal'inden Soğanlı köyünün pulcusu Fevzi Ablak'a uzanan gizemli öyküler. Turgay Tuna, sizleri peri bacaları diyarının vadilerinde, tepelerinde, köylerinde dolaştırıp Kapadokya'nın bilinmeyenlerine götürüyor. Tuna, 1973'ten bu yana profesyonel tercümanlık ve rehberlik mesleğini sürdürmeye devam ediyor. Skylife'tan Cumhuriyet Dergi'ye pek çok süreli yayında makaleler kaleme alan yazar, özel tur rehberliğinin yanında 20 yılı aşkın bir süredir eşsiz güzelliğinin gizemine kapılarak yaz aylarını geçirdiği Kapadokya'daki özel araştırma ve incelemelerini sürdürüyor. Profesyonel tercüman da olan Tuna'nın gezi inceleme alanında daha önce yayımlanmış dokuz kitabı bulunuyor.

ŞERİF MARDİN OKUMALARI

Şerif Mardin... Sosyolog, tarihçi, entelektüel... Bağışsız ve aykırı bir kişilik... Herhangi bir grup ve çevreyle kolayca örtüşmeyen söylemlerin sahibi. Yıllar içinde, çevresindeki hiçbir yörüngenin cazibesine kapılmadığından kendine ait bir dil ve okunmaya değer derinlikli bir dünya inşa ediyor. Mardin'in çalışmalarına baktığımızda öncelikle teorik bir çerçevenin nasıl kurulacağını ve sonra toplumla ilgili metodolojik bir birikim halinde genişleyen soruların nasıl sorulacağını tespit ediyoruz. Mardin'in sistemli eleştirileri sıkı bir metodoloji üzerinden gidiyor. Hem eleştirel olabilmek hem bir metodolojiye sadık kalmak ve buradan da özgün bir söylem üretebilmek kuşkusuz sosyal bilimler için ideal çerçeve sayılmalı. Mardin'in değişik dönemlerde yazdığı kitapların bir araya getirildiğinde bir bütünlük arz etmesinin nedeni bu. Onun metodolojisinde Merkez-Çevre ilişkileri, İdeolojiler, Din Sosyolojisi, Yeni Osmanlılar ve Jön Türkler, Türk Modernleşmesi, Kültür ve Kimlik sorunları, Türk Edebiyatı gibi konular köşe başlarını tutar.

ÇIPLAK KEMİKLER

Her şey, her zaman görüldüğü gibi midir? Bilinmeyenlerin arkasındaki gerçekler ne kadar ürkütücü olabilir? Tüylar ürpertici ayrıntılar karşısında olduğunuzu düşünerek okuyacağınız, bir adli tıp başyapıtı olan Çıplak Kemikler sürükleyici ve merak uyandırıcı anlatımıyla sizi çarpıcı bir sona götürüyor. Charlotte'da bunaltıcı bir yaz sacağı... Adli tıp antropoloğu Dr. Temperance Brennan'ın yıllardır hayalini kurduğu romantik bir tatil... Fakat birden ortaya çıkan tatsız sürprizler... Bir fırında yeni doğmuş bir bebeğin kömürleşmiş ceset kalıntıları bulunur. Bu arada, kendisi de henüz bir çocuk olan anne Tamela Banks ortadan kaybolur. Tamela gerçekten bebeğini öldürmüş müdür, yoksa o da masum bir kurban mıdır? Kemik Kutusu ve Çoktan Ölmüştü adlı eserlerin yazarı Kathy Reichs bir kez daha performansının doruğunda. Çıplak Kemikler, okuyucu algısını "korku" kategorisine yaraşacak biçimde bulunduğu yerden alarak bambaşka diyarlara taşıyor. Reichs'in korkutucu sürprizlerle dolu dünyasına adım atmaya hazır olanlar için...

Pınar Deniz Ürünleri'ne basından büyük ilgi

Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Feyhan Yaşar Kalpaklıoğlu Çeşme'de basından konuklarını ağırladı. Yaşar Topluluğu üst düzey yöneticilerinin ve konukların katıldığı Pınar Deniz Ürünleri Balık Çiftliği'ne yapılan gezide, Kalpaklıoğlu, kültür balıkçılığının asli işlerinden biri olmadığını, buradaki amacın, işin nasıl doğru yapıldığını ortaya koymak ve önderlik etmek olduğunu açıkladı.

İldırı'daki Balık Çiftliği'ne yapılan geziden çok memnun kalan basın mensupları, modern bir balık çiftliğinin nasıl olması gerektiğini böylelikle gördüklerini ifade ettiler. Çeşme Altın Yunus'ta basına verilen akşam yemeğine ise İcra Başkanı Mehmet Aktaş, Dış Yatırımlar ve Yeni Projeler Başkanı Ahmet Yiğitbaşı, Operasyonlar Grubu Başkanı Olcay Sunucu, Boya Grubu Başkanı Hüseyin Çeliker ve Tarımsal Üretimden Sorumlu Grup Başkanı

Hasan Girenes katıldı. Kalpaklıoğlu, basın mensuplarıyla yaptığı sohbette, gelecek hedef stratejileri ve makro ekonomi üzerine görüşlerini belirtti. Kalpaklıoğlu, ekonomideki yavaşlama nedeniyle birkaç modernizasyon yatırımını ve projeleri ertelediklerini belirtti. Bu projelerin aslında erteleme değil de öteleme olduğunu vurguladı.

Pınar, süper markalar arasında

İngiliz Superbrands'ın "Türkiye'nin Süper Markaları" adı altında açıkladığı şirketler, İstanbul'da düzenlenen bir etkinlikle sertifikalarını aldılar.

Dünyanın önemli başkentlerinde ve Türkiye'de politik, iş ve akademik çevrelere dağıtılan kitabın onur gecesine Superbrands International'ın Uluslararası Operasyon Direktörü Rhett Lego'nun yanı sıra seçilen markaların üst düzey yöneticileri de katıldı. Dünyanın 70'i aşkın ülkesinde faaliyet gösteren İngiliz şirketi Superbrands 15 yıla yakın süredir tüm dünyadan süper markaları belirliyor. Superbrands Türkiye markaları Superbrands International'ın uluslararası ağı ile

tüm dünyaya duyuruluyor. 2007 yılında, Türkiye'de 26 süper marka belirlendi. 26 süper markanın içinde yer alan Pınar adına marka sertifikasını Pazarlama Direktörü Murat Elgün teslim aldı.

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı'ndan 200 öğrenciye burs

Eğitim ve kültür alanlarındaki başarılı toplumsal çalışmalarıyla tanınan Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı çalışanları, başarılı ancak maddi olanakları kısıtlı 200 öğrenciye Vakfın Öğrenci Burs Yönetmeliği çerçevesinde karşılıksız burs verdi.

Bugüne kadar yaklaşık 5 bin öğrencinin eğitimine katkıda bulunan Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, 2008-2009

eğitim yılında üniversitelerin işletme, işletme mühendisliği, turizm işletmeciliği, iktisat, kimya, kimya mühendisliği, makine mühendisliği, bilgisayar mühendisliği, gıda mühendisliği, endüstri mühendisliği, veterinerlik ve su ürünleri bölümlerinde öğrenim gören yüksek lisans, lisans ve yüksek okul öğrencilerine ve Anadolu Meslek Liseleri'nde eğitim gören 200 öğrenciye karşılıksız burs verdi.

Çeşme Altın Yunus'ta Dünya Optimist Şampiyonası

Çeşme Altın Yunus Oteli'nde 55 ülkeden 250 sporcuyla buluşturulan Dünya Optimist Şampiyonası Temmuz ayında gerçekleştirildi.

Şampiyonanın ev sahipliğini yapan Çeşme Altın Yunus Oteli Genel Müdürü Tayfun Başkurt, Çeşme'nin uluslararası pazarda etkin tanıtımı ve ilçede turizm sezonunun uzatılması için bu tip organizasyonların gerektiğini belirtti, "Çeşme büyük potansiyele sahip, elbirtliğiyle tanıtılmayı" dedi.

Pınar Resim Yarışması Sanat Haftası

Pınar'ın 27 yıldır çocukları sanatla buluşturmak ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla düzenlediği Pınar Resim Yarışması 3. Sanat Haftası gerçekleşti. Türkiye'nin her yerinden gelen toplam 14 bin 137 resim, ünlü ressam Prof. Hüsamettin Koçan ve ekibi tarafından titizlikle incelendi ve seçilen 22 küçük yetenek İstanbul Büyükkada'da bir araya geldi. Pınar Sanat Haftası'na Erzurum'dan üç öğrencisiyle birlikte katılan resim öğretmeni Sehran Dilmaç'ın ayrı bir mutluluğu daha vardı. Dilmaç, tam 17 yıl önce bu sanat haftasına öğrenci olarak katılmıştı. Sanat Haftası'nın son günü katılan miniklere törenle başarı sertifikaları takdim edildi. Mutlulukları gözlemlenen çocuklar, Büyükkada'dan ayrılırken güzel anıları, yeni dostlukları da beraberinde götürdü.

Ege Bölgesi'nin 100 büyük sanayi kuruluşu açıklandı

Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO), Ege Bölgesi'nin 2007 yılında üretimden satış rakamlarına göre 100 büyük sanayi kuruluşunu açıkladı. Yaşar Topluluğu şirketlerinden Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş., Pınar Et

ve Un Sanayii A.Ş., Dyo Boya Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A.Ş., Çamlı Yem, Besicilik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Viking Kağıt ve Selüloz A.Ş., 100 büyük sanayi kuruluşu sıralamasında yerlerini aldılar.

Çeşme Altın Yunus Sanat Galerisi sergileri

Çeşme Altın Yunus Sanat Galerisi, bu yaz sezonunda Zeki Serbest, Hülya Yalçın ve Çetin Erokay'ın eserlerini sanatseverlerin beğenisine sundu.

Yunus Emre Resim Yarışması'nda ödül kazanan Zeki Serbest, "Her tuvale ön taslak ve çizimsiz başlayıp, işin akışı içinde rastlantısal bulguları kendi özgürlüklerine göre değil, görmek istediğim gibi anlatıyorum. Eserlerimde ışık ve renk, fırçanın tazeliginde, akıcılık ve yalnlık kazanıyor" dedi.

Ressam Hülya Yalçın, çoğunluğu insan ve doğa ilişkilerine dayalı konuların yer aldığı çalışmalarını leke, doku ve renk yaklaşımı ve özgün baskı teknikleriyle anlatıyor.

Yaz aylarında sanatseverleri sanatçılarla buluşturmaya devam eden Çeşme Altın Yunus Sanat Galerisi'nde sezonun son konuğu Ressam Çetin Erokay oldu. Sanatçının genelde güvercinleri konu alan "Günaydın Güneş" isimli sergisi büyük beğeni topladı.

Mavişehir Dyo ile yenileniyor

Dyo nanoteknoloji ile ürettiği ve patent aldığı ürünleriyle önemli ticari başarılar imza atıyor. İzmir'in ve Türkiye'nin en büyük toplu yerleşim merkezlerinin başında yer alan Mavişehir boya ihalesini Dyo kazandı.

Dyo'nun nanoteknolojik dış cephe ürünü Nanotex ile boyanacak olan Mavişehir konutlarına 5 yıl solmazlık garantisi verildi.

Pınar, İzmir Fuarı'nda

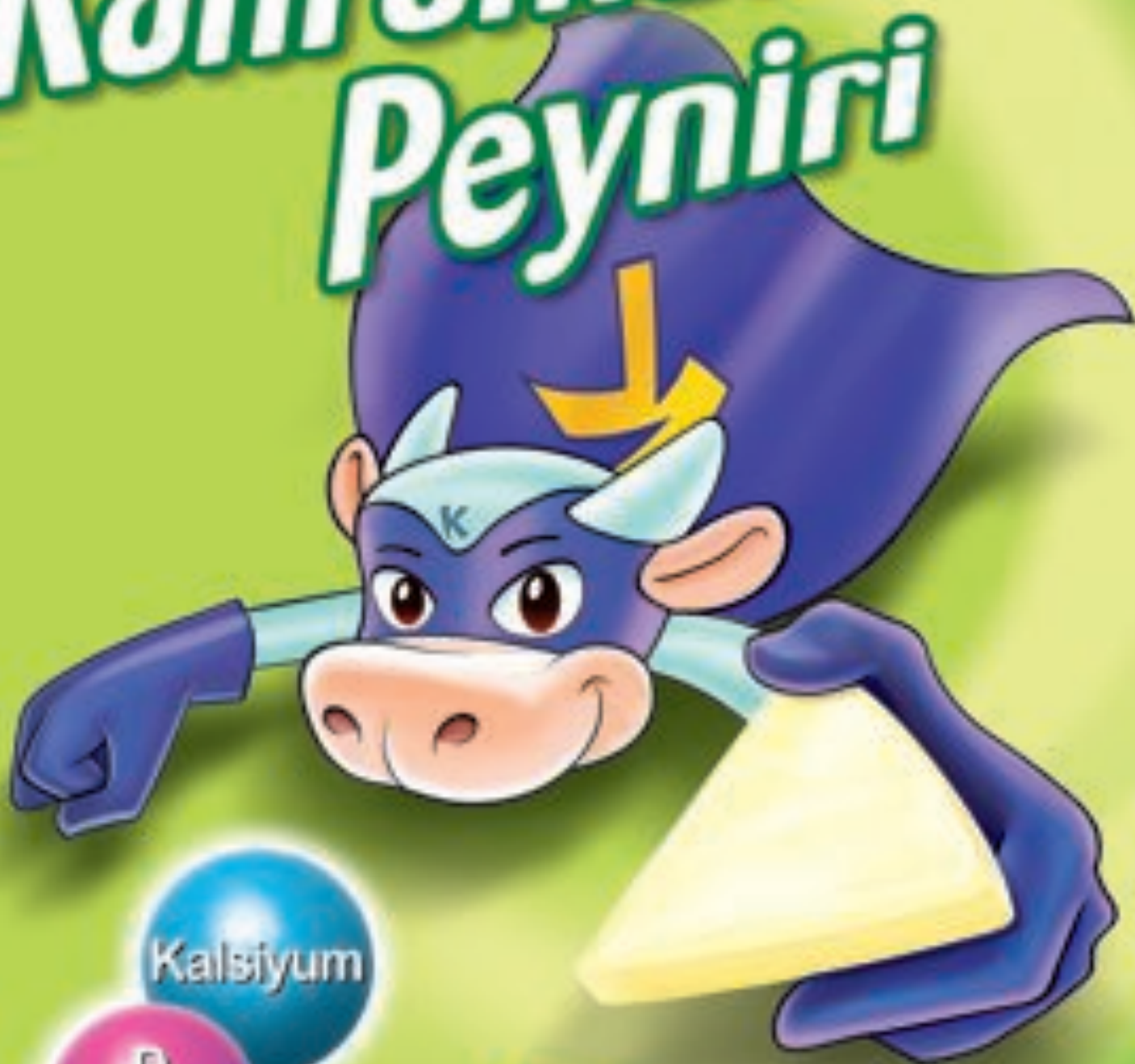
Türkiye'nin lider gıda markası Pınar, bu yıl 77.'si düzenlenen İzmir Enternasyonal Fuarı'nda, tüketicilerine 600'e yakın geniş ürün yelpazesini ve son dönemde piyasaya sunduğu yeni ürünü Pınar Çocuk Sütü'nü tanıttı. Pınar'ın standında pek çok ürün ziyaretçilerin tadımına sunuldu. Çocuklar için de Pınar Kido Çocuk Tiyatrosu oyuncularını, çeşitli animasyonlar yaparak çocuklara eğlenceli dakikalar yaşattı. Pınar'ın sevimli maskotları da çocukların eğlencelerine eşlik etti. Yaşar Holding Operasyonlar Grubu Başkanı Olcay Sunucu, "Yeni ürün ve teknolojileri tanımak, tanıtmak ve tüketicilerle birebir iletişime geçmek açısından böyle fuarlarımızı verimli platformlar olarak değerlendiriyoruz" dedi.

Dyo, İzmir Fuarı'na nanoteknolojiyi taşıdı

Dyo, katıldığı 77. İzmir Enternasyonal Fuarı'ndaki standında en son teknolojiyle üretilen ürünlerini sergiledi. İEF ve benzeri organizasyonların ülke ekonomisine büyük katkı yaptığını vurgulayan Boya Grubu Başkanı Hüseyin Çeliker, "Dyo, teknolojinin ulaşabildiği en yüksek noktada ürünler sunmayı prensip edinmiş bir marka. Dünya teknolojisinde geline en son nokta olan nanoteknolojiyi boyaya uyguladık. Bu ürünlerimizi de fuardaki standımızda ziyaretçilerin beğenisine sunduk" diye konuştu.

Kahramanların Peyniri

Kalsiyum

D
Vitamini

Fosfor

Yeni

PINAR

Kido

Uçun
Zeytin

PINAR

Kido

Bol vitaminli, bol kalsiyumlu

Dünya çapında bir buluş!

Türkiye'nin ilk ve tek patentli nanoteknolojik boyası Dyo Nano.
Onunla boyanan duvarlar, gün boyu aldığı ışıkla temiz kalır.
Sizi anlayan boya, akıllı boya.

www.dyonano.com.tr

“Akıllı Boya”